

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ชื่อโครงการ การจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบล
สามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

โดย

พิมพ์พร	พิมพ์สุวรรณ
เบญจพร	เชื้อผึ้ง
ธาริดา	สกุลรัตน์
ชาลีณี	สำราญอินทร์

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

สัญญาเลขที่ RDG59A0002/08

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ชื่อโครงการ การจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)
ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รายชื่อหัวหน้าโครงการและคณะวิจัย

พิมพ์พร	พิมพ์สุวรรณ
เบญจพร	เชื้อผึ้ง
ธาริดา	สกุลรัตน์
ชาสินี	สำราญอินทร์

สนับสนุนโดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิและ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.และต้นสังกัด
ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์เป็นอย่างดีได้ด้วยความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากในหลายภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณนายศุภฤกษ์ กลั่นกล้า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน และผู้ใหญ่บ้านณัฐพล รื่นถวิล ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านนายสวิตชัย รื่นชล ผู้ร่วมวิจัยจากชุมชนและผู้ให้ข้อมูลหลักในการลงพื้นที่ ขอขอบคุณผู้นำชุมชนตำบลสามเรือน ประชาชนชาวบ้าน กลุ่มนาร่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเห็ดตับเต่าชุมชนสามเรือน กลุ่มนาร่องการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และชาวบ้านในพื้นที่ที่ให้ความร่วมมือในการเสนอแนะแนวทางในการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในครั้งนี้ ขอขอบคุณนางสาววรารัตน์ ขาติวิเศษ ที่ให้คำแนะนำและช่วยเหลือในด้านการประสานงานลงพื้นที่ ขอขอบคุณทีมนักวิจัยทุกท่านในการร่วมแรงร่วมใจในการลงพื้นที่มาโดยตลอดระยะเวลา 1 ปี ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ หน่วยงานวัดกรรมเพื่อชุมชนและสังคม และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่สนับสนุนทุนการวิจัย ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้เอื้อนนาม

ความดีงามทั้งปวงที่เกิดขึ้นจากการวิจัยครั้งนี้ ขอมอบแต่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่เคารพยิ่งและคณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมของข้าพเจ้าทุกท่าน

คณะผู้วิจัย

บทสรุปผู้บริหาร

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) งบประมาณ 200,00 บาท สังกัดคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ได้ดำเนินการจัดการโครงการวิจัยเสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยงานวิจัยดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นำเสนอกระบวนการการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและให้ได้รูปแบบการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จนกระทั่งชุมชนได้นำกระบวนการที่นักวิจัยและชาวบ้านร่วมกันออกแบบและใช้งานจริง สามารถเพิ่มพูนรายได้ครัวเรือน สนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่ ทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักชุมชนสามเรือนมากขึ้น ทั้งนี้การทำวิจัยดังกล่าวเป็นประโยชน์แก่ชุมชนและสามารถเชื่อถือได้ เพราะได้ผ่านการใช้เครื่องมือทางการวิจัยและการวิเคราะห์ผลและประเมินค่าด้วยโปรแกรม SPSS for Windows

ผลการวิจัยพบว่าการสำรวจศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสิ่งก่อสร้าง/สถาปัตยกรรม/บ้านเรือน ด้านบุคคล และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้ค่าเฉลี่ยรวมที่ 3.75 จัดอยู่ระดับมาก ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนต่อที่พักรแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประเมินความสนใจของนักท่องเที่ยว เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เป็นกลุ่มวัยทำงานซึ่งมาอายุตั้งแต่ 31-40 ปี มีกำลังในการใช้จ่ายใช้สอยและมีความสนใจที่จะเข้าพักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนสามเรือนและทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ชุมชนจัดขึ้น โดยคาดว่าจะใช้จ่ายกับการพักค้างไม่เกิน 500 บาท ต่อการพักค้างแรม 1 คืน กระบวนการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) พบว่ามีมาตรฐานที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ใช้เกณฑ์การประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จำนวน 10 ด้าน 31 ตัวชี้วัด ได้แก่ ด้านที่พัก (4 ตัวชี้วัด) ด้านอาหาร (4 ตัวชี้วัด) ด้านความปลอดภัย (2 ตัวชี้วัด) ด้านอภัยภัยไม่ตรีของเจ้าบ้านและสมาชิกในครัวเรือน (2 ตัวชี้วัด) ด้านรายการนำเที่ยว (3 ตัวชี้วัด) ด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (4 ตัวชี้วัด) ด้านวัฒนธรรม (2 ตัวชี้วัด) ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน (2

ตัวชี้วัด) ด้าน การบริหาร ของกลุ่ม (6 ตัวชี้วัด) และ ด้านการ ประชาสัมพันธ์ (2 ตัวชี้วัด) ที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) มีผลการประเมินโดยรวมระดับมาก

ผลความพึงพอใจต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 11 ด้าน ได้แก่ด้านที่พัก ด้านอาหาร ด้านความปลอดภัย ด้านอรรถาธิบายของเจ้าบ้านและสมาชิก ด้านรายการนำเที่ยว ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน ด้านการบริหารของกลุ่ม ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ผลการประเมินความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมากและรูปแบบการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) พบว่ารูปแบบการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ประกอบไปด้วย 3 กระบวนการได้แก่ กระบวนการจัดตั้งกลุ่ม กระบวนการปรับปรุงบ้านพักเพื่อทำที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) และกระบวนการรวมกลุ่มกิจกรรมสนับสนุน (การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตรเห็ดตับเต่าชุมชนสามเรือน) ภาพรวมของรูปแบบการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) อยู่ในระดับมาก ซึ่งรูปแบบการจัดการดังกล่าวเป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นมาจากความร่วมมือของกลุ่มที่พักแรมของชุมชนที่จัดตั้งขึ้น โดยมีประธานกลุ่ม และกรรมการกลุ่ม ทั้งนี้รูปแบบดังกล่าวได้นำมาใช้ต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มีความประสงค์ที่จะเข้าพักพร้อมกับชาวบ้านในชุมชน โดยคิดค่าใช้จ่ายในการเข้าพักค้างคืน มีการจัดสรรเป็นค่าอาหาร ค่าบริหารจัดการ และค่าที่พัก โดยนักท่องเที่ยวที่ต้องการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ได้แก่ กิจกรรมการชมแปลงเห็ดตับเต่าและวิธีการเพาะเลี้ยง กิจกรรมการทำอาหารและของหวานจากเห็ดตับเต่า กิจกรรมการชมวังนกกกระเจาและทัศนียภาพของชุมชน กิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมจากชุมชน กิจกรรมเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ภูมิปัญญาการทำขนมไทย กิจกรรมชมระบบนิเวศชุมชน และกิจกรรมเรียนรู้ประวัติศาสตร์แหล่งโบราณสถานในชุมชน ช่วยให้เกิดการกระจายรายได้ในชุมชนอย่างแท้จริง

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ RDG59A0002/08

ชื่อโครงการ การจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)

ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หัวหน้าโครงการ นางสาวพิมพ์พร พิมพ์สุวรรณ

ระยะเวลาดำเนินงาน 1 ปี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนต่อการจัดการที่พักแรมซึ่งนำไปสู่การนำเสนอรูปแบบและกระบวนการการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่าชุมชนสามเรือนมีศักยภาพต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสิ่งก่อสร้าง/สถาปัตยกรรม/บ้านเรือน ด้านบุคคล และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยที่ 3.75 อยู่ในระดับมาก โดยนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชน มีอายุตั้งแต่ 31-40 ปี มีรายได้เฉลี่ย 10,001-15,000 บาท ส่วนใหญ่นิยมเดินทางมากับครอบครัว มีความสนใจที่จะเข้าพักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยให้ความสนใจกิจกรรมเก็บเห็ดตับเต่า ปั่นจักรยานท่องเที่ยว ทำขนม/อาหาร พายเรือ และชมนกกระจาบ โดยใช้ค่าใช้จ่ายสำหรับที่พักรวมอาหารเช้า 1 มื้อ ไม่เกิน 500 บาท ต่อการพัก 1 คืน

การประเมินมาตรฐานที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนสามเรือน ใช้เกณฑ์การประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย 10 ด้าน ได้แก่ ด้านที่พัก ด้านอาหาร ด้านความปลอดภัย ด้านอรรถาธิบายไมตรีของเจ้าบ้านและสมาชิกในครัวเรือน ด้านรายการนำเที่ยว ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชนด้านการบริหารของกลุ่ม และด้านการประชาสัมพันธ์ มีผลการประเมินโดยรวมระดับมาก โดยรูปแบบการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนสามเรือนมีรูปแบบการจัดการซึ่งประกอบไปด้วย 3 กระบวนการได้แก่ กระบวนการจัดตั้งกลุ่ม กระบวนการปรับปรุงที่พัก และกระบวนการรวมกลุ่มกิจกรรมสนับสนุน (การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตรเห็ดตับเต่าชุมชนสามเรือน) ซึ่งผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ , การบริหารจัดการ, การมีส่วนร่วม, ชุมชนสามเรือน

Abstract

Project ID : RDG59A0002/08

Project title : Ecolodge Management with Community Participation of Sam Ruean Community, Bang Pa-In, Phra Nakorn Sri Ayutthaya Province

Abstract

The purposes of the research were to study the community efficiency towards Ecolodge Management of Sam Ruean Community, Bang Pa-In, Phra Nakorn Sri Ayutthaya Province, and to propose the process of Ecolodge Management of Sam Ruean Community, Bang Pa-In, Phra Nakorn Sri Ayutthaya Province. The study disclosed that the community possesses 5 aspects in terms of efficiency to handle Ecolodge Management. Those 5 aspects are appearance, environment, building, personality, and tourism activity. The result was at good level (3.75). Most of the tourists were 31-40 years old. The average income of the tourists was 10,001 – 15,000 baht and most of them preferred to travel with their family. The tourists also revealed that they were interested in Eco Tourism especially Hed Tub Tao Festival, local mushroom festival of the community, riding a bicycle, cooking, boating, and observing ricebirds. The expense expected by the tourists was not over 500 baht including 1 night accommodation and a meal of dinner.

According to Accommodation Standard for Tourism Form for Ecotourism of the Ecolodge evaluation form, 10 aspects were employed in the evaluation form which were accommodation, food, security, host family's friendliness, touring, natural resources and environment, cultures, enhancing the value of local products, group administration, and publication. The overall of the evaluation result was at good level. However Ecolodge Management of Sam Ruean Community composes of 3 processes ,regarding management process, which are the group establishment, the renovation of accommodation, the promotion of tourism activity (Ecotourism especially Hed Tub Tao Festival, local mushroom festival of the community, . The result of evaluation was at good level.

Keywords : Ecolodge, Management, Participation, Sam Ruean Community

สารบัญ

เรื่อง		หน้า
บทที่ 1	บทนำ.....	1
	ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	คำถามในการวิจัย.....	4
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
บทที่ 2	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
	บริบทของพื้นที่.....	8
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	10
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคและพฤติกรรมนักท่องเที่ยว.....	23
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ.....	27
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge).....	32
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรม (โฮมสเตย์).....	42
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	45
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร.....	47
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	56
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	66
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	66
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 3	
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	71
การวิเคราะห์ข้อมูล	72
บทที่ 4	
ผลการวิจัย	74
วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนต่อการจัดการที่พักแรม.....	74
ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน	
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	
วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อนำกระบวนการจัดการที่พักแรม.....	84
ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน	
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	
วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 รูปแบบการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	97
(Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา..	
บทที่ 5	
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	103
สรุปผลการวิจัย	105
อภิปรายผลการวิจัย	107
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	110
บรรณานุกรม	111
ภาคผนวก	116

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 คาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลก ปี ค.ศ. 2030.....	1
2 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	70
3 การประชุมกลุ่มใหญ่ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ... (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	75
4 สัมภาษณ์รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน..... พระนครศรีอยุธยา.....	76
5 สำนวณศักยภาพที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	80
6 การเก็บข้อมูลในงานวันเห็ดดับเต่างามที่สามเรือน ครั้งที่ 7.....	84
7 กิจกรรมการศึกษาดูงานโฮมสเตย์บ้านถ้ำเสือ จังหวัดเพชรบุรี.....	88
8 แผนผังกลุ่มที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ชุมชนสามเรือน.....	89
9 นำเสนอกระบวนการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge).....	92
10 กิจกรรมทดสอบการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)..... ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	97
11 ประชุมเพื่อสรุปกระบวนการและรูปแบบการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยว..... เชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน..... จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	100
12 กระบวนการจัดที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน... อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	101

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ความแตกต่างระหว่างที่พักทั่วไปกับที่พักเชิงนิเวศ.....	34

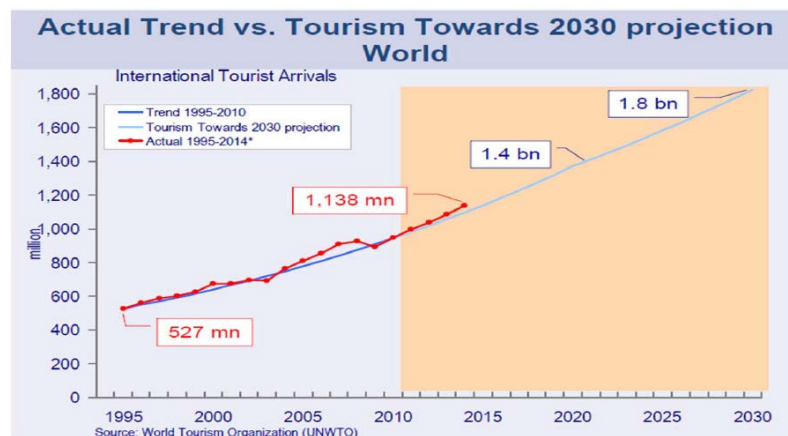
2	แสดงผลการสำรวจศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยว... เชิงนิเวศ (Ecolodge).....	79
3	แสดงจำนวนร้อยละของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามเรื่องความต้องการที่พัก ที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge).....	81
4	แสดงผลการประเมินมาตรฐานที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	85
5	ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.. (Ecolodge).....	93
6	แสดงผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยว..... เชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน..... จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 11 ด้าน.....	94
7	แสดงผลการประเมินกระบวนการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ..... (Ecolodge).....	98

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่อำนวยความสะดวกให้แก่ประเทศเป็นอย่างยิ่งทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม นับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเติบโตอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มการเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นจากข้อมูลขององค์การการท่องเที่ยวโลก (United Nations World Tourism Organization -UNWTO) ได้คาดการณ์ว่า ในปี ค.ศ. 2030 หรือ พ.ศ.2573 จำนวนนักท่องเที่ยวโลกจะเพิ่มเป็น 1,800 ล้านคน ด้วยอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.3 ต่อปี และคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2558 เป็นต้นไป ตลาดเกิดใหม่หรือกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาจะเป็นกลุ่มประเทศที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวขยายตัวในอัตราที่สูงกว่าตลาดประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกจะเป็นภูมิภาคที่มีอัตราการขยายตัวสูงที่สุด (ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2558-2560, กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, หน้า 5)

ภาพ 1 คาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลก ปี ค.ศ.2030

การท่องเที่ยวไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องทั้งจำนวนและรายได้จากการท่องเที่ยวในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 14.0 ล้านคน ในปี 2552 เป็น 24.8 ล้านคน ในปี 2557 โดยเพิ่มสูงสุดในปี 2556 มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากถึง 26.5 ล้านคน และสูงสุดเป็นลำดับที่ 7 ของโลก แต่ลดลงในปี 2557 เนื่องจากประสบกับวิกฤตทางการเมืองและวิกฤตเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศยุโรป โดยตลาดหลักยังคงเป็น 10 ตลาดที่มีส่วนแบ่งการตลาดรวมกันมากกว่าร้อยละ 60 ได้แก่ จีน อินเดีย สหราชอาณาจักร มาเลเซีย ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เยอรมนี เกาหลีใต้ และฝรั่งเศส

ประเทศไทยเป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ และความหลากหลายของวัฒนธรรมชนเผ่า จนมีชื่อเสียงไปทั่วโลกในด้านการท่องเที่ยว ปัจจุบันนี้พบว่านักท่องเที่ยวสนใจท่องเที่ยวเป็นแนวทางธรรมชาติมากยิ่งขึ้น ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ การพัฒนาที่พักในแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสะดวกสบาย เพียงพอดักนักท่องเที่ยวและไม่กระทบต่อระบบนิเวศนั้น ถือได้ว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวประเทศไทยปี พ.ศ.2558-2560 ได้มียุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยว ซึ่งได้เล็งเห็นว่าการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศไทย และยังเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวจากทั่วทุกมุมโลก นอกจากนี้การรวมกลุ่มเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ประเทศไทยถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีความได้เปรียบทางด้านภูมิศาสตร์ เนื่องจากมีอาณาเขตติดต่อกับหลายประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน ส่งผลให้มีการขยายตัวของการเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น มีการเพิ่มเส้นทางการบินของสายการบินต้นทุนต่ำ เกิดการลงทุนของเอกชนในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว รวมถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ส่งผลให้เกิดการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ ๆ ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีมาตรการเตรียมความพร้อมของทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มการขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยจะมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางแห่งการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุในภูมิภาคเอเชีย ซึ่งแนวโน้มของสังคมโลกปัจจุบัน (แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวประเทศไทยปี พ.ศ.2558-2560) ปัจจุบันนี้พบว่ามีย่านนักท่องเที่ยวสนใจท่องเที่ยวเป็นแนวทางธรรมชาติมากยิ่งขึ้น ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ การพัฒนาที่พักในแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสะดวกสบายและเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (สงกรานต์ ถุงแก้ว 2552)

จากผลการศึกษาของ วิรงรอง มงคลธรรม (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ โดยชุมชนมีส่วนร่วม กรณีศึกษามอหินขาว พบว่าบ้านวังคำแคนมีศักยภาพที่เอื้อต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ เนื่องจากมีที่ตั้งอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวคือ มอหินขาว มีแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณที่สามารถเชื่อมโยงถึงกันได้ ชุมชนมีความร่วมมือกันในการดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวที่ชัดเจน มีรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับชุมชนและสามารถเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนอีกด้วย

ชุมชนสามเรือนตั้งอยู่ในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจำนวนประชากรทั้งหมด 7,819 คน ชาย 3,884 คน หญิง 3,935 คน รวมทั้งหมด 5,776 ครัวเรือน มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม น้ำท่วมถึงไม่มีภูเขา ไม่ติดแม่น้ำ แต่ติดคลองส่งน้ำโครงการชลประทาน และมีคลอง หนอง บึง ใหญ่เล็กจำนวนมาก ทรัพยากรน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติ ประเภทแหล่งน้ำผิวดินของตำบลสามเรือนได้จากลำคลองต่าง ๆ ได้แก่ คลองโพ คลองทราย คลองชลประทาน และจากหนอง บึงใหญ่เล็กจำนวนมากในพื้นที่ด้วยความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทำให้พื้นที่ชุมชนสามเรือนเป็นแหล่งปลูกเห็ดตับเต่าที่มีชื่อเสียงระดับประเทศสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชนในแง่ของเกษตรกรรมและในแง่ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อีกทั้งยังเป็นแหล่งที่อยู่ของนกกระจาบ ซึ่งนกกระจาบถือเป็นตัวดัชนีชี้วัดความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ ชุมชนสามเรือนมีประเพณีและวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ได้แก่ การอาบน้ำคั้นเพ็ญ ซึ่งจัดขึ้นในวันลอยกระทง มีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้แก่ งานเห็ดตับเต่างามที่สามเรือน ซึ่งจัดต่อเนื่องยาวนานถึง 6 ปี และได้รับการตอบรับจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี

จากการที่คณะผู้วิจัยได้ทำวิจัยเรื่องแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนสามเรือน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปี 2558 ทำให้ทราบว่ามียุคกลุ่มชาวบ้านในตำบลสามเรือน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้ความสนใจเกี่ยวกับการสร้างที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสร้างความสะดวกให้กับผู้เดินทางมาท่องเที่ยวเส้นทางเรือและเส้นทางจักรยาน และผู้ที่เดินทางมาเพื่อศึกษาดูงานในชุมชน ชุมชนมีความต้องการให้คณะผู้วิจัยได้เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อศึกษาศักยภาพพื้นที่บ้านสามเรือน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการจัดทำที่พักแรมในชุมชน เพื่อรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้เสริม และสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวภายในชุมชนอย่างยั่งยืนและสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างแท้จริง

2. คำถามในการวิจัย

1. ศักยภาพชุมชนสามเรือนต่อการจัดการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นอย่างไร
2. กระบวนการจัดการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นอย่างไร
3. รูปแบบการจัดการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นอย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนสามเรือนต่อการจัดการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อนำเสนอกระบวนการจัดการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. รูปแบบการจัดการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ขอบเขตด้านประชากร

1. กลุ่มผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มชุมชน และชาวบ้าน ในพื้นที่ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ภาครัฐ ได้แก่ อบต. อบจ. กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยว
3. ภาคเอกชน ได้แก่ บริษัททัวร์ ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก องค์การอิสระที่เกี่ยวข้อง

4. นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนสามเรือน
5. นักศึกษาสาขาวิชาการโรงแรม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

สุวรรณภูมิ

ขอบเขตด้านเนื้อหา

บริบทของพื้นที่ ได้แก่

1. ศึกษาประวัติความเป็นมา และการตั้งถิ่นฐานของชุมชน
2. ศึกษาลักษณะโครงสร้างของประชากร อาชีพ และรายได้ของคนในชุมชน
3. ศึกษาสภาพภูมิประเทศและทรัพยากรทางธรรมชาติของชุมชนเช่น แม่น้ำ ลำคลอง พืชพรรณและสัตว์ในท้องถิ่น รวมถึงระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับชุมชน
4. ศึกษารวบรวมวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลบริบทชุมชนตำบลสามเรือนที่

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ จากการศึกษา ได้แก่

5.1 ประโยชน์ที่ได้จากผลการวิจัย

- 5.1.1 ได้รูปแบบการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 5.1.2 ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่จะนำไปสู่การจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้หน่วยงานในพื้นที่สามารถดำเนินการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ได้ด้วยตนเองต่อไป
- 5.1.3 การนำผลงานวิจัยไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร วิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ และวารสารการวิจัยของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- 5.1.4 การนำผลวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์และตรงตามความต้องการของพื้นที่
- 5.2 หน่วยงานที่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้
 - 5.2.1 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สามารถนำข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อื่นๆ ได้ต่อไป

5.2.2 องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถนำข้อมูลและผลงานวิจัย เพื่อของบประมาณ สนับสนุนให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มก่อให้เกิดเป็นรายได้เสริม

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

ที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolode) หมายถึง ที่พักแรมที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

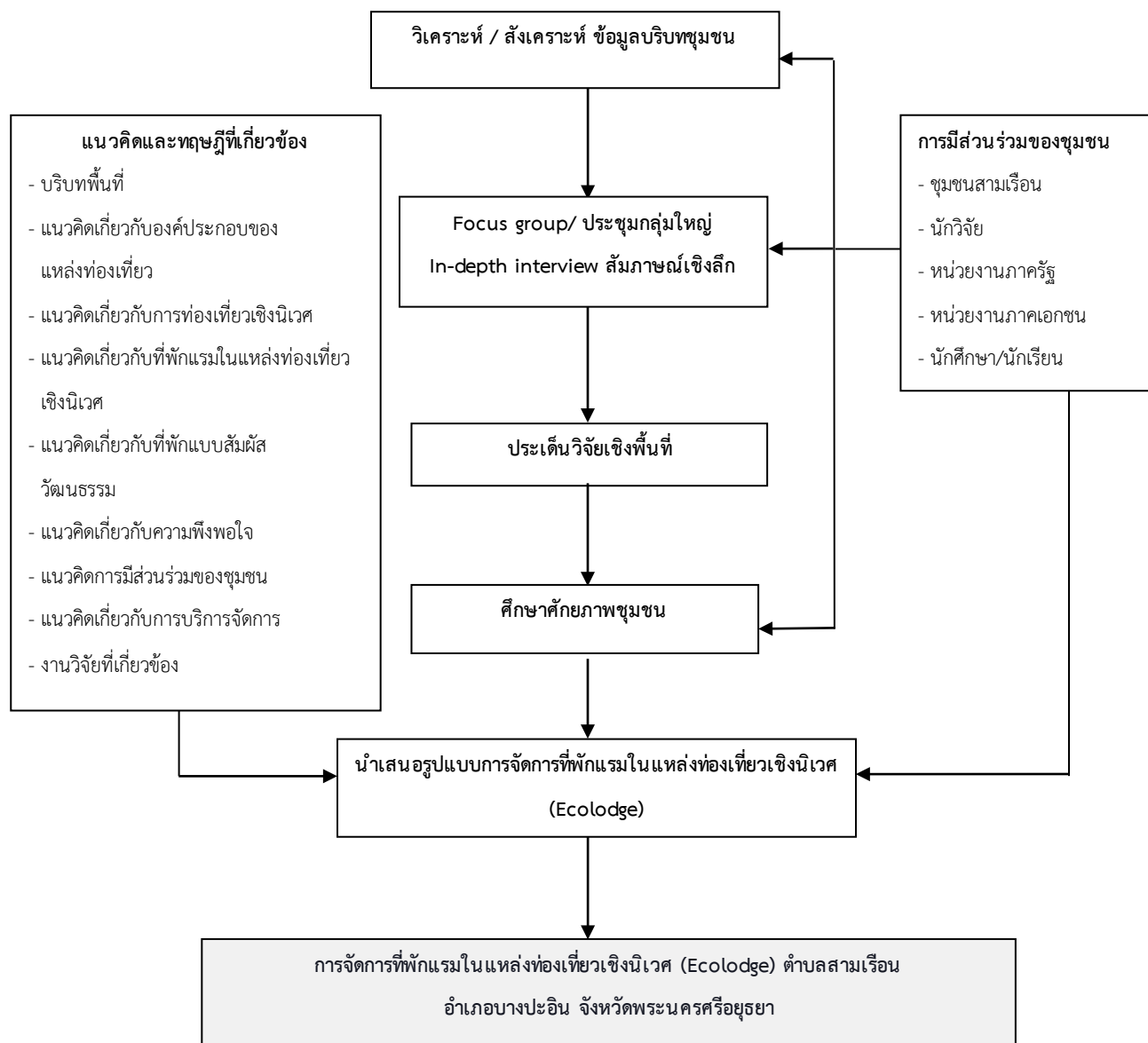
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในชุมชนสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างมีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับนิเวศสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วม (Participating) หมายถึง การเข้าร่วมของชุมชนสามเรือนในการร่วมคิดร่วมวางแผน แก้ไข ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมเสนอแนะความคิดเห็นในการจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชุมชนสามเรือนเพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสม

การบริหารจัดการ หมายถึง สิ่งทีกลุ่มบุคคลที่รวมกลุ่มกัน เพื่อการท่องเที่ยว กระทำต่อนักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ประกอบไปด้วย ที่พัก กิจกรรมทางการท่องเที่ยว ความสะดวกสบาย การประชาสัมพันธ์ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การจัดการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการวิจัย (Research Framework) ในการวิจัยดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “การจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. บริบทของพื้นที่
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคและพฤติกรรมนักท่องเที่ยว
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
6. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรม (โฮมสเตย์)
7. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
8. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทของพื้นที่

สภาพทั่วไปของพื้นที่

มีการแบ่งเขตรับผิดชอบทั้งหมด 8 หมู่บ้าน มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 19.25 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 12,025.65 ไร่ จำนวนประชากรทั้งหมด 7,819 คน ชาย 3,884 คน หญิง 3,935 คน รวมทั้งหมด 5,776 ครัวเรือน

สภาพภูมิประเทศ

ตำบลสามเรือน มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม น้ำท่วมถึงไม่มีภูเขา ไม่ติดแม่น้ำแต่ติดคลองส่งน้ำโครงการชลประทาน และมีคลอง หนอง บึง ใหญ่เล็กจำนวนมาก ลักษณะดังกล่าวทำให้น้ำในช่วงที่มีน้ำหลากน้ำจึงถึงทุกพื้นที่

ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรดิน ตำบลสามเรือนพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มดินเหนียว เป็นดินที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเลวมีความอุดมสมบูรณ์ระดับปานกลาง ลักษณะของดินมีสีดำ สีดำเทา สีน้ำตาล สีน้ำตาลเทา

ทรัพยากรน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติ ประเภทแหล่งน้ำผิวดินของตำบลสามเรือนได้จากลำคลองต่างๆได้แก่ คลองโพ คลองทราย คลองชลประทาน และจากหนอง บึงใหญ่เล็กจำนวนมากในพื้นที่

การบริการพื้นฐาน

1. การคมนาคม มีการคมนาคมทางบกเป็นสำคัญโดยมีถนนภายในหมู่บ้านเชื่อมกับถนนเลียบคลองชลประทาน ถนนโรจนะ และถนนจอมพล ป.พิบูลย์สงคราม เป็นเส้นทางในการคมนาคมระหว่างหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด

2. การไฟฟ้า มีไฟฟ้าเข้าถึงครบทุกหมู่บ้านและประชาชนมีไฟฟ้าใช้ครบทุกครัวเรือน

3. การสื่อสาร มีโทรศัพท์บ้าน/สาธารณะไม่ครบทุกบ้าน

4. การประปา ประชาชนมีน้ำประปาใช้ครบทุกครัวเรือน

การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีภารกิจที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. คุ้มครองดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

2. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

3. การจัดการสิ่งแวดล้อมแลมลพิษต่างๆ

ด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีภารกิจที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

2. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

3. การจัดการศึกษา

4. การส่งเสริมการกีฬา จารีตประเพณี และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

การบริหารจัดการและการสนับสนุนการปฏิบัติตามภารกิจของส่วนราชการ

1. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎร ในการมีมาตรการป้องกัน

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยว

ปรีชา แดงโรจน์ (อ้างถึงในปิยวรรณ คงประเสริฐ, 2551) กล่าวว่า คำนิยามการท่องเที่ยวขององค์การสหประชาชาติที่ได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยว ณ กรุงโรม เมื่อปี พ.ศ. 2506 ไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมที่มีเงื่อนไขเกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการ คือ 1. ต้องมีการเดินทาง 2. ต้องมีสถานที่ปลายทางที่ประสงค์จะไปเยี่ยมเยือน และ 3. ต้องมีจุดหมายของการเดินทาง การเดินทางท่องเที่ยวต้องมีใช่เพื่อการประกอบอาชีพ และการไปอยู่ประจำ และเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้ ได้แก่ เพื่อพักผ่อนในวันหยุด เพื่อวัฒนธรรมหรือศาสนา เพื่อการศึกษา เพื่อการกีฬาและบันเทิง เพื่อชมประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ เพื่องานอดิเรก เพื่อเยี่ยมเยียนญาติมิตร เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ และเพื่อเข้าร่วมประชุมหรือสัมมนา

นิคม จารุมณี (2535) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งที่มีจุดหมายที่อยู่อาศัย ไปยังอีกที่หนึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมโดยมีแรงกระตุ้น (Motivator) จากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านการปฏิสัมพันธ์ และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ

องค์การสหประชาชาติได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยวระหว่างประเทศขึ้น ณ กรุงโรม ประเทศอิตาลี เมื่อปี พ.ศ. 2506 และได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทาง ที่มีเงื่อนไข 3 ประการ (พิชญ วงศ์เกษม, 2548)

1. การเดินทาง (Travel) หมายถึง การเดินทางที่ไม่ได้ถูกบังคับหรือเพื่อสินจ้าง โดยมีการวางแผนการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง และใช้ยานพาหนะนำไปเป็นระยะทางไกลหรือทางไกลได้

2. จุดมุ่งหมายปลายทาง (Destination) หมายถึง มีจุดมุ่งหมายปลายทางที่จะไปอยู่ เป็นการชั่วคราวแล้วต้องเดินทางกลับที่อยู่เดิมหรือภูมิลำเนาเดิมโดยเป็นสถานที่ ที่นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางไปเยือนและใช้เวลาหนึ่งอยู่ ณ ที่นั้นมีสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการที่เพียงพอสำหรับสนองความต้องการและความพอใจให้กับที่รักท่องเที่ยวมาเยือน

3. ความมุ่งหมาย (Purpose) หมายถึง มีความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ในการเดินทางใดก็ได้ที่มีใช้เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้ โดยมีความมุ่งหมายในการเดินทางอยู่หลายอย่างด้วยกัน ซึ่งผู้ที่เดินทางคนหนึ่งอาจมีความมุ่งหมายในการเดินทางมากกว่าอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้

จึงเห็นว่าการท่องเที่ยว (Tourism) เป็นเรื่องของการเดินทาง (Travel) ถ้าไม่มีการเดินทางก็ไม่มีการท่องเที่ยว แต่ต้องเป็นการเดินทางที่เป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ มิใช่ถูกบังคับหรือเพื่อสินจ้าง แต่เพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ เช่น เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นต้น มิฉะนั้นการเดินทางจะไม่ใช้การท่องเที่ยว ถ้าหากเป็นการเดินทางอยู่ในเงื่อนไข 6 ประการดังต่อไปนี้

1. เป็นการเดินทางเพื่อไปประกอบอาชีพหรือประกอบธุรกิจในธุรกิจหนึ่งในประเทศที่เดินทางไป
2. เป็นการเดินทางโดยตั้งใจจะไปตั้งถิ่นฐานถาวรในประเทศที่เดินทางไป
3. เป็นการเดินทางเข้าไปประเทศใดประเทศหนึ่งเพื่อปฏิบัติงานด้านการทูตหรือองค์การระหว่างประเทศ หรือเอกชนอื่นๆ โดยได้รับค่าจ้างตอบแทน
4. เป็นการเดินทางข้ามพรมแดนไปทำงานนอกประเทศทุกวันเป็นประจำ
5. เป็นการเดินทางโดยไม่แวะลง แม้ว่าการเดินทางจะอยู่ในอาณาเขตของประเทศหนึ่งประเทศใดเป็นเวลามากกว่า 24 ชั่วโมง
6. เป็นการเดินทางที่ถูกบังคับให้เดินทาง เช่น การนำกองทหารเคลื่อนย้ายที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง หรือการย้ายนักโทษจากที่คุมขังหนึ่งไปยังอีกที่คุมขังหนึ่ง

การเดินทาง ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Tour หากแปลเป็นไทยตรงกับคำว่า “ท่องเที่ยว” เดิมมาจากภาษาฝรั่งเศส ซึ่งภาษาอังกฤษได้นำมาใช้ในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 สำหรับผู้ที่ท่องเที่ยวเดินทางทั่วไป ในประเทศอังกฤษได้มีผู้นำคำว่า Tour ในภาษาฝรั่งเศสซึ่งใช้คำว่า Tourists ต่อมาเกิดคำว่า Tourism ซึ่งหมายถึง ลัทธิการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาและเมื่อการท่องเที่ยวขยายตัวมากยิ่งขึ้น Tourism ก็หมายถึง การท่องเที่ยวทั่วไป (วรรณ วทัญญู, 2539)

องค์การสหประชาชาติได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ขึ้น ณ กรุงโรม ประเทศอิตาลี เมื่อปี พ.ศ. 2506 และได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทาง (Travel) ที่มีเงื่อนไข 3 ประการ คือ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548)

1. การเดินทาง (Travel) หมายถึงการเดินทางที่ไม่ได้ถูกบังคับหรือเพื่อสินจ้าง โดยมีการวางแผนการเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง และยานพาหนะนำไปเป็นระยะทางไกลหรือไกลก็ได้

2. จุดหมายปลายทาง (Destination) หมายถึง จุดมุ่งหมายปลายทางที่จะไปอยู่เป็นการชั่วคราว และต้องเดินทางกลับที่อยู่เดิมหรือภูมิลำเนาเดิมโดยเป็นสถานที่นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางไปเยือนและใช้เวลาหนึ่งอยู่ ณ ที่นั้น ซึ่งมีสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการที่เพียงพอสำหรับสนองความต้องการและความพอใจให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน

ยุพดี เสตพรรณ (2539) ได้ให้ความหมายของ การท่องเที่ยว ว่า หมายถึง การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวโดยความสมัครใจ ที่ไม่ใช่ประกอบอาชีพหรือหารายได้ ไม่ใช่ นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในจังหวัดที่เดินทางไปโดยจุดประสงค์ของการเดินทาง ไม่เฉพาะเพื่อการพักผ่อนหรือสนุกสนานรื่นเริง แต่รวมถึงเพื่อประชุม สัมมนา ศึกษาหาความรู้เพื่อการกีฬา ติดต่อธุรกิจ หรือเยี่ยมญาติ

กล่าวโดยสรุป คือ การท่องเที่ยวต้องเป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังจุดหมายปลายทาง เป็นการไปอยู่แบบชั่วคราว โดยการเดินทางนั้นต้องไม่ใช่การเดินทางเพื่อไปประกอบอาชีพ หรือได้ค่าตอบแทน และต้องไม่ถูกบังคับเพื่อสินจ้าง

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

บุษบา สิทธิการ และ สิริวัฒนา ไจมา (2552) ได้กล่าวถึงการพิจารณาความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในการพัฒนาที่สำคัญ 6 As ได้แก่

1. สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction)

1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น น้ำตก แก่ง บึง ฯลฯ

1.2 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น ประเพณี วิถีชีวิต ฯลฯ

1.3 แหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร เช่น พืชสวน ไร่นา ฯลฯ

1.4 แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ปราสาทขอม

ศูนย์วัฒนธรรมพิพิธภัณฑ์ ฯลฯ

2. เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

- 2.1 การคมนาคมขนส่งโดยรถยนต์
- 2.2 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวด้วยทางเท้า
- 2.3 ความปลอดภัยในการเดินทาง
- 2.4 คุณภาพของเส้นทางที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- 2.5 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทุกฤดูกาล

3. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenities)

- 3.1 ศาลาที่พักหรือจุดชมวิว
- 3.2 ป้ายแนะนำทาง และสถานที่ท่องเที่ยว
- 3.3 ระบบสื่อความหมาย / สัญลักษณ์
- 3.4 บริการอินเทอร์เน็ต
- 3.5 บริการไปรษณีย์
- 3.6 บริการเช่ารถจักรยาน จักรยานยนต์
- 3.7 บริการห้องน้ำหรือห้องสุขา
- 3.8 บริการโทรศัพท์สาธารณะ
- 3.9 บริการน้ำดื่ม และน้ำใช้
- 3.10 บริการร้านอาหาร และเครื่องดื่ม
- 3.11 ร้านขายของที่ระลึก
- 3.12 ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
- 3.13 ศูนย์รับแจ้งเหตุนักท่องเที่ยว
- 3.14 บริการตรวจคนเข้าเมือง

4. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Services)

- 4.1 การโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ
- 4.2 การประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง
- 4.3 การลดค่าบริการในบางฤดูกาล
- 4.4 การออกร้านแสดงสินค้าการท่องเที่ยวกับท้องถิ่นอื่นๆ หรือต่างประเทศ

- 4.5 รับชำระเงินด้วยบัตรเครดิต
- 4.6 บริการเบิก-ถอนเงิน ATM
- 4.7 โรงพยาบาลหรือสาธารณสุข
- 5. ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation)
 - 5.1 โรงแรม
 - 5.2 รีสอร์ท
 - 5.3 เกสต์เฮ้าส์
 - 5.4 โฮมสเตย์
 - 5.5 วิลเลจส์ สเตย์
 - 5.6 เต็นท์ค้างคืน
- 6. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)
 - 6.1 ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
 - 6.1.1 เดินป่าเที่ยวชมธรรมชาติ
 - 6.1.2 ล่องแก่ง
 - 6.1.3 ล่องแพไม้ไผ่
 - 6.1.4 ล่องเรือยาง
 - 6.1.5 นั่งเกวียน
 - 6.1.6 ขี่ช้าง ขี่ม้า
 - 6.2 ท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ประเพณี
 - 6.2.1 ประเพณีชนเผ่า
 - 6.2.2 ประเพณีสงกรานต์หรือปีใหม่
 - 6.2.3 บายศรีสู่ขวัญ

6.3 ท่องเที่ยวจัดแสดง และการแข่งขันกีฬา

6.3.1 การแสดงชนเผ่า

6.3.2 โรงละครหรือการละเล่นท้องถิ่น

6.3.3 งานแสดงดนตรีพื้นบ้านท้องถิ่น

6.3.4 แข่งเรือประเพณีในแม่น้ำโขง

6.3.5 เทศกาลอาหารท้องถิ่น

6.3.6 งานประกวดและแข่งขันต่างๆ

Buhalis, D. (2000) กล่าวถึง องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวหรือจุดหมายปลายทาง (Destination) เป็นการผสมผสานกันระหว่างสินค้าทางการท่องเที่ยวและบริการ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะมีชื่อสินค้า (Brand name) หรือชื่อของแหล่งท่องเที่ยวปรากฏอยู่ ซึ่งประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) คือ สิ่งที่เป็นธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น สิ่งประดิษฐ์ วัตถุประสงคในการสร้างสิ่งนั้น สิ่งที่เป็นมรดก และการจัดกิจกรรมพิเศษ
2. การเข้าถึง (Accessibility) คือ ระบบการขนส่ง ประกอบด้วย เส้นทาง อาคารและยานพาหนะ
3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) คือ ที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้า และบริการอื่นๆ
4. รายการนำเที่ยวสำเร็จรูปที่มีอยู่ (Available packages) คือ รายการนำเที่ยวสำเร็จรูปก่อนเตรียมไว้โดยคนกลางและต้นทุนที่มีอยู่
- 5 .กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) คือ กิจกรรมทั้งหมดที่อยู่ที่แหล่งท่องเที่ยวและที่นักท่องเที่ยวจะร่วมกิจกรรมระหว่างเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว
6. บริการเสริม (Ancillary services) คือ บริการที่นักท่องเที่ยวจะใช้บริการ เช่น ธนาคาร การติดต่อสื่อสารไปรษณีย์ ข้อมูลข่าวสาร โรงพยาบาล เป็นต้น

โดยสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวของพื้นที่บ้านสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้นเมื่อเปรียบเทียบและสืบค้นจะเห็นได้ว่า การท่องเที่ยวของสามเรือนเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งมีองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวหลายสิ่งโดยมีสิ่งดึงดูดใจ มีการเข้าถึงได้ง่าย มีสิ่งอำนวยความสะดวก มีรายการนำเที่ยว มีการกิจกรรมการท่องเที่ยว มีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีกิจกรรมการท่องเที่ยว แต่ยังคงขาดที่พักในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยเล็งเห็น

ว่าควรทำให้พื้นที่ดังกล่าวมีที่พักแรม เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างสมบูรณ์ โดยนำข้อมูลดังกล่าวไปวางแผนการทำงานเพื่อทำที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดขึ้นจริง

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มาจากคำว่า “Ecotourism” ซึ่งเป็นคำผสมกันระหว่าง Ecology หรือ นิเวศวิทยา กับคำว่า Tourism หรือการท่องเที่ยว นอกจากนี้ในวงการท่องเที่ยวยังมีการใช้ภาษาอังกฤษอื่นๆ ที่สำคัญได้แก่ “Nature Tourism” หรือ “Biotourism” หรือ “Green Tourism” เพื่อบ่งบอกให้เห็นว่าเป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน อย่างไรก็ตามนิยามและความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ถูกกำหนดขึ้นจากบุคคลและกลุ่มคนต่างๆ ขึ้นมาอย่างมากมายทั้งในประเทศและต่างประเทศ (อ้างอิงปิยวรรณ คงประเสริฐ, 2551)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ ในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง กักระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิด จิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (ราชบัณฑิตยสถาน) (กระทรวงการท่องเที่ยว 2557)

กรมป่าไม้ (2548) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าเป็น “การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมอย่างมีความรับผิดชอบต่อไม่ก่อให้เกิดการรบกวนหรือความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่มีวัตถุประสงค์อย่างมุ่งมั่น เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาตินั้น อีกทั้งช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกิดประโยชน์ต่อชุมชนอีกด้วย”

มีข้อสังเกตจากความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมาจากนิยามศัพท์และความหมายของคำ " Ecotourism" นั้น ขึ้นอยู่กับพื้นฐานอาชีพ ความเข้าใจ และวัตถุประสงค์ของแต่ละคนหรือองค์กร ซึ่งในภาษาไทยอาจเรียกว่า "การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์" แต่ในราชบัณฑิตยสถาน ได้พิจารณากำหนดคำศัพท์ Ecotourism ว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” ข้อพิจารณาต่อมาคือความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังกล่าวข้างต้น เกือบทั้งหมดให้การยอมรับว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเพียงรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (sustainable tourism) ที่มีลักษณะพิเศษเป็นของตัวเอง และแตกต่างไปจากการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่น คือ

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่อาศัยธรรมชาติเป็นฐาน (nature - based tourism) เช่น แหล่งท่องเที่ยวประเภท อุทยาน วนอุทยาน เกาะแก่ง และชายทะเล เป็นต้น แต่อาจหมายรวมถึง ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น หากสิ่งเหล่านี้ปรากฏอยู่ในหรือเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศธรรมชาติ

2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศน้อยหรือต่ำ หรือไม่มีผลกระทบต่อวิถีทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ เพราะฉะนั้นการป้องกันและควบคุมผลกระทบอันเกิดจากการท่องเที่ยว จึงเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการ เช่น ไม่เน้นปริมาณนักท่องเที่ยว ไม่สนับสนุนให้มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเกินความจำเป็น เน้นธรรมชาติและองค์ประกอบของธรรมชาติเป็นสิ่งดึงดูด เป็นต้น

3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้สัมผัส เรียนรู้ และเข้าใจธรรมชาติและองค์ประกอบธรรมชาติ (รวมทั้งศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น) ตลอดจนผลกระทบของมนุษย์ที่มีต่อระบบนิเวศ เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมในเชิงบวก เพราะฉะนั้นการจัดระบบบริการข้อมูลและการสื่อความหมายธรรมชาติ รวมทั้งการเพิ่มพูนศักยภาพของมัคคุเทศก์จึงเป็นเรื่องสำคัญลำดับต้น

4. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการคิด (วางแผน) การทำ (ปฏิบัติหรือดำเนินการ) และการติดตามตรวจสอบประเมินผล ร่วมกับผู้เกี่ยวข้องส่วนอื่นๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน พร้อมได้รับผลตอบแทนในเชิงเศรษฐกิจ เพื่อยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของท้องถิ่นด้วยความเหมาะสมเป็นธรรม

จากลักษณะดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ดังนี้ คือ “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” หมายถึง “การเดินทางท่องเที่ยวไปตามแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์ และมีการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม โดยมีการควบคุมผลกระทบและสร้างบรรยากาศของการศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติแวดล้อม พร้อมให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์เพื่อเพิ่มพูนคุณภาพชีวิต”

รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ

(อำนาจ งามบุญรัตน์, มปป.) กล่าวว่า รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่นิยมจัดกันในประเทศไทย ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine Ecotourism) คือ การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเล โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน
3. การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาหรือศิลาสัญจร (litho Travel) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่เป็นหินผา ลานหินทราย อุโมงค์โพรง ถ้ำน้ำลอด ถ้ำหินงอกหินย้อย เพื่อดูความงาม ภูมิทัศน์ที่มีความแปลกของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่โลก ศึกษาธรรมชาติของหินประเภทต่างๆ และซากบรรพชีวินหรือฟอสซิล ได้ความรู้ มีประสบการณ์ใหม่ บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อการรักษาสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว
4. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agrotourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และเลี้ยงสัตว์ เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จและเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้ มีประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

องค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ปิยวรรณ คงประเสริฐ (2551) จากความหมายและแนวคิดข้างต้น สถาบันการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ให้ลักษณะสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่ามีหลักการพื้นฐาน 5 อย่าง ดังนี้

1. ต้องอยู่บนพื้นฐานของธรรมชาติ (Nature-Based Tourism) หมายถึง ต้องเจาะจงเรื่องชีววิทยา ลักษณะกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ และวัฒนธรรม ศึกษาเรื่องการอนุรักษ์ การวางแผน การพัฒนา การจัดการด้านการท่องเที่ยว และวัฒนธรรม เพราะทั้งหมดเป็นพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ

2. ต้องทำให้ระบบนิเวศยั่งยืน (Ecological Sustainable Tourism) หมายถึง เป็นการท่องเที่ยวที่ประกอบด้วยเศรษฐกิจที่ยั่งยืน สังคมที่ยั่งยืน และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน การทำแหล่งท่องเที่ยวยั่งยืนเป็นกุญแจดอกสำคัญ นำไปสู่การจัดการกิจกรรมของมนุษย์ นอกจากนั้นยังเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนที่ยอมรับกันในการจัดการด้านธรรมชาติวิทยา เป็นการพัฒนาด้านศักยภาพในการรับรอง และคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้สิ่งแวดล้อมคงอยู่ และไม่ได้รับความเสียหาย

3. ต้องศึกษาสิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศ (Environmentally Educative Tourism) เป็นการศึกษาสีเขียวและสิ่งแวดล้อมและแปลความหมาย สิ่งนี้เป็นเครื่องมือสำคัญสร้างความสนุกสนานและให้ประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีความหมาย ช่วยดึงดูดผู้คนที่ปรารถนาจะมีส่วนร่วมให้ปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมีสำนึก โดยพัฒนาความคิด จิตใจ ความรู้สึกชื่นชมต่อสิ่งแวดล้อม การศึกษาเรื่องนี้จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและชุมชน ซึ่งช่วยให้กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ได้อย่างยั่งยืน การแปลความหมายช่วยให้นักท่องเที่ยวเห็นภาพในการพิจารณาสิ่งแวดล้อมได้อย่างชัดเจน ซึ่งให้ทั้งคุณค่าทางวัฒนธรรมและธรรมชาติพอๆ กัน

4. ต้องให้ชุมชนมีรายได้ (Locally Beneficial Tourism) เป็นการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ถือว่าไม่เพียงแต่ให้ประโยชน์กับชุมชน และสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังช่วยพัฒนาคุณภาพของประสบการณ์การท่องเที่ยว ชุมชนในท้องถิ่นมักให้ความร่วมมือกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยการให้ความรู้ ให้บริการ ให้ความสะดวก และขายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ผลประโยชน์เหล่านี้จะมีน้ำหนักกว่าที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะมีให้ต่อแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศช่วยก่อให้เกิดรายได้ไว้จัดการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว นอกเหนือไปจากผลต่อสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น เงินบริจาคก็เป็นทุนช่วยเหลือโครงการอนุรักษ์ได้ เช่น ช่วยเหลือนักวิจัยที่มาเก็บรายละเอียดหรือวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

5. ต้องให้นักท่องเที่ยวมีความพอใจ (Tourist Satisfaction) ความพอใจเป็นสิ่งสำคัญต่อนักท่องเที่ยว แมคอินทอช (McIntosh; 1975: 176 อ้างอิงจาก Pearce. 1991) กล่าวว่า มนุษย์มี Fulfillment Needs เรื่องการท่องเที่ยวซึ่งเรียกว่า Travel Needs Ladder ซึ่งหมายถึง ขั้นตอนของความพึงพอใจการท่องเที่ยว เช่น พอใจในเรื่องของความปลอดภัย พอใจในเรื่องของความมั่นคงทางสังคม พอใจในข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ถูกต้อง พอใจกับการจัดประสบการณ์การท่องเที่ยวที่เหมาะสม พอใจความคาดหวังที่เป็นจริงให้กับนักท่องเที่ยว ถึงอย่างไรก็ตาม ความพึงพอใจควรเป็นอันดับรองจากการอนุรักษ์

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะทาง ธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยอาจมีเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง กับระบบนิเวศเข้าไปเกี่ยวข้อง โดยการจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งนั้นจะต้อง มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ เกี่ยวกับระบบนิเวศนั้น มีการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2557)

ลักษณะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

โดยลักษณะทั่วไปของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีดังนี้

1. เป็นพื้นที่ธรรมชาติที่มีการอนุรักษ์ไว้ รวมถึงแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี และวัฒนธรรมที่ปรากฏในพื้นที่ธรรมชาตินั้นๆ
2. มุ่งเน้นที่คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวมากกว่าการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ
3. เน้นให้ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว
4. ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสเรียนรู้ หรือมีประสบการณ์โดยตรงกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติ นอกจากจะได้รับความพึงพอใจแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม
5. เป็นการท่องเที่ยวที่คืนประโยชน์สู่ธรรมชาติและชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม
6. เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

วัตถุประสงค์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความแตกต่างอย่างชัดเจนจากการท่องเที่ยวทั่วไป กล่าวคือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมุ่งเน้นในด้านการท่องเที่ยวควบคู่กับการดูแลรักษาและคงไว้ซึ่งคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว การเพิ่มพูนประสบการณ์ที่มีคุณค่าให้แก่นักท่องเที่ยว การพัฒนาจิตสำนึกและความเข้าใจของนักท่องเที่ยวในการทำคุณประโยชน์ให้แก่สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ และการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชุมชนที่แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่น่าสนใจของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมที่ปรากฏในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการศึกษาเรียนรู้และสร้างความพึงพอใจเกี่ยวกับความหลากหลายและวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนเหล่านั้นด้วย

องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีองค์ประกอบสำคัญที่ควรพิจารณาอยู่ 3 ประการ คือ การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชนการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและระบบนิเวศ หากปัจจัยข้างต้นได้รับผลกระทบกระเทือนจากการใช้ประโยชน์ในรูปแบบใดก็ตาม โอกาสที่จะเกิดความเสื่อมโทรมหรือถูกทำลายจนด้อยคุณค่าไปก็มีอยู่สูง

1. การให้ความรู้ความเข้าใจให้แก่นักท่องเที่ยว พร้อมทั้งการสร้างจิตสำนึกในการปกป้องรักษาธรรมชาติแวดล้อมระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งจำเป็น รวมถึงการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ให้กับราษฎรท้องถิ่น มัคคุเทศก์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวนั้นด้วย วิธีการสร้างจิตสำนึกในด้านการอนุรักษ์สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่นิยมใช้กันโดยทั่วไปได้แก่ การจัดทำโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติ เช่น การจัดตั้งศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว การจัดเอกสารสิ่งพิมพ์ที่จำเป็นต่อการศึกษาเรียนรู้ การจัดนิทรรศการ/แผ่นป้ายบรรยายตามจุดท่องเที่ยวต่างๆ การจัดทำเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ รวมถึงการฝึกอบรมมััคคุเทศก์และเจ้าหน้าที่ให้สามารถชี้แนะและอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติและนิเวศวิทยาของสิ่งต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวพบเห็น

2. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติในลักษณะต่างๆ ทั้งสภาพภูมิทัศน์ตามธรรมชาติ ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่ยากลำบากต่อการเดินทางและทำทนาย นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จึงต้องการการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติในแง่มุมต่างๆ ทั้งในระดับกว้างและระดับลึกซึ้ง ซึ่งเป็นเสมือนการเพิ่มพูนประสบการณ์และได้รับความพึงพอใจในการท่องเที่ยว

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นในระยะยาว และขณะเดียวกันการท่องเที่ยวมีผลต่อการคงอยู่ของธรรมชาติแวดล้อม ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะช่วยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม และทำให้ชุมชนท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ และลดการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติลง ซึ่งนับว่าเป็นวิธีการหนึ่งในการส่งเสริมการอนุรักษ์ ซึ่งมีความสำคัญต่อสังคมส่วนรวมระดับประเทศ

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกิจกรรมที่เอื้อให้เกิดประสบการณ์เรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น กิจกรรมการเดินป่า กิจกรรมศึกษาธรรมชาติ กิจกรรมถ่ายภาพธรรมชาติ บันทึกเทปวิดีโอเทปเสียงธรรมชาติ กิจกรรมส่อง/ดูนก กิจกรรมศึกษา/เที่ยวถ้ำ หรืออาจเป็นกิจกรรมประเภทตื่นตื้นผจญภัยหรือชื่นชมธรรมชาติก็ได้ โดยสรุป การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นแนวคิดที่จะทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวช่วยส่งเสริมการศึกษาธรรมชาติและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะช่วยสร้างรายได้ และยังเป็นการสร้างงานให้กับประชาชนในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มรายได้เมื่อประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ก็จะช่วยลดความจำเป็นในการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อดำรงชีพ ด้วยเหตุผลดังกล่าวการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยว และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสามารถดำเนินควบคู่กันไปได้ หรืออาจกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคและพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

พฤติกรรมผู้บริโภค

ในการเดินทางท่องเที่ยวนี้ ผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวก็จะถือว่าเป็นผู้บริโภคสินค้าทางการท่องเที่ยว ดังนั้นการที่จะเข้าใจว่าผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวจะมีพฤติกรรมและลักษณะในการท่องเที่ยวอย่างไร รวมทั้งมีปัจจัยใดบ้างที่จะมาเป็นตัวกำหนดการเดินทางท่องเที่ยวดังกล่าว ซึ่งนักท่องเที่ยวแต่ละคนย่อมมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป (สิริรัตน์ นาคแป้น, 2555)

Schiffman (1994 : อ้างถึงในศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2538) กล่าวว่า พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง พฤติกรรมซึ่งบุคคลทำการค้นหา การซื้อ การใช้ การประเมินผลและการใช้จ่ายในผลิตภัณฑ์และบริการ โดยคาดว่าจะตอบสนองความต้องการของเขา หรืออาจหมายถึง กระบวนการตัดสินใจและลักษณะกิจกรรมของแต่ละบุคคล

ปวีศา สิทธิสาร (2551) กล่าวว่า พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง ปฏิบัติการของบุคคลเกี่ยวข้องโดยตรงกับการได้รับและการใช้สินค้าและบริการทางเศรษฐกิจรวมทั้งกระบวนการของการตัดสินใจ ซึ่งเกิดก่อนและเป็นตัวกำหนดปฏิกริยาต่างๆ พฤติกรรมจึงเกี่ยวกับการศึกษาว่าบุคคลบริโภคอะไร ที่ไหน อย่างไร และภายในสถานการณ์อย่างไร ที่มีผู้บริโภคจะซื้อสินค้าและบริการมาบริโภค

ธงชัย สันติวงศ์ (อ้างถึงในสิริรัตน์ นาคแป้น, 2555) กล่าวว่า พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง การกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดหาให้ได้มา ซึ่งสินค้าและบริการ ทั้งนี้หมายความรวมถึงกระบวนการตัดสินใจซึ่งมีมาอยู่ก่อนแล้ว และซึ่งมีส่วนในการกำหนดให้มีการกระทำดังกล่าว

พฤติกรรมนักท่องเที่ยว

(Cohen, 1979 อ้างถึงใน มาร์ต เพชรไชย, 2554) ได้เสนอรูปแบบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวแบบนันทนาการ (Recreational Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวซึ่งเน้นความสำคัญในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนันทนาการหรือการพักผ่อนทางร่างกาย
2. นักท่องเที่ยวแบบปลีกตัวหาความเพลิดเพลิน (The Diversionary Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่พยายามหาแนวทางเพื่อลืมหันความจำเจในชีวิตประจำวัน

3. นักท่องเที่ยวมุ่งหาประสบการณ์ (The Experiential Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางเพื่อแสวงหาประสบการณ์ที่แท้จริง นักท่องเที่ยวประเภทนี้สนใจศึกษาและได้รับประสบการณ์ที่แท้จริงของแหล่งท่องเที่ยวที่ได้ไปสัมผัส ตัวอย่างเช่น เมื่อเดินทางไปประเทศสเปนก็ต้องการสัมผัสวิถีชีวิตของผู้คนท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่แท้จริงเป็นของสเปน

4. นักท่องเที่ยวแบบชอบทดลอง (The Experimental Tourists) มีลักษณะที่เห็นเด่นชัดคือ ชอบติดต่อกับพูดคุยกับคนท้องถิ่นเพื่อเรียนรู้และทำความเข้าใจในชีวิตความเป็นอยู่ การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมของคนท้องถิ่น

5. นักท่องเที่ยวที่ใช้ชีวิตแบบคนท้องถิ่น (The Existential Tourists) นักท่องเที่ยวประเภทนี้ต้องการพึ่งตัวเองหรือใช้ชีวิตภายใต้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตเดียวกับคนท้องถิ่น นักท่องเที่ยวประเภทนี้ จะใช้เวลาอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวนั้นเป็นเวลานาน ตัวอย่างเช่น นักท่องเที่ยวที่มาใช้เวลาอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งในประเทศไทย เช่น พัทยาหรือเชียงใหม่ และพยายามใช้ชีวิตเช่นเดียวกับคนท้องถิ่น ไม่อาจจะเป็นการปฏิบัติตัว การรับประทานอาหาร การพยายามพูดภาษาท้องถิ่น เป็นต้น

พฤติกรรมนักท่องเที่ยว เป็นการกระทำทุกอย่างของนักท่องเที่ยวไม่ว่าการกระทำนั้น นักท่องเที่ยวจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม และบุคคลอื่นจะสังเกตการกระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตามก็เพื่อมุ่งตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่ง โดยพฤติกรรมภายนอกของนักท่องเที่ยว (Tourist's Overt Behaviour) เป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นสังเกตได้โดยอาศัยประสาทสัมผัส ส่วนพฤติกรรมภายในของนักท่องเที่ยว (Tourist's Covert Behaviour) เป็นการทำงานของอวัยวะต่างๆ ภายในร่างกายรวมทั้งความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ที่ถูกควบคุมอยู่ภายในจะมีความสัมพันธ์กัน โดยพฤติกรรมภายในจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายนอกเป็นส่วนใหญ่

องค์ประกอบของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว มีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ คือ

1. เป้าหมาย หมายถึง พฤติกรรมนักท่องเที่ยวทุก ๆ พฤติกรรม จะต้องมียุทธศาสตร์ในการกระทำ เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มอนุรักษ์ต้องการเกียรตินิยม โดยการแสดงให้เห็นว่าตนเดินทางท่องเที่ยวโดยที่สภาพแวดล้อมในสถานที่ตนเดินทางยังคงสภาพความสมบูรณ์ของระบบนิเวศดั้งเดิม

2. ความพร้อม หมายถึง ความมีวุฒิภาวะและความสามารถในการทำกิจกรรม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มที่รักความผจญภัยนิยมไต่เขา ปีนหน้าผา ต้องมีความพร้อมทั้งสภาพร่างกายและจิตใจแล้วสามารถจะทำกิจกรรมที่ตนชอบได้

3. สถานการณ์ หมายถึง เหตุการณ์หรือโอกาสที่เอื้ออำนวยให้เลือกกระทำกิจกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการ เช่น การท่องเที่ยวตามหมู่เกาะ ควรกระทำในยามคลื่นลมสงบ ไม่ควรทำในขณะที่มีพายุฝนฟ้าคะนอง

4. การแปลความหมาย หมายถึง วิธีการคิดแบบต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ ที่พอใจมากที่สุด สถานการณ์หนึ่ง ๆ เช่น เวลาสิบสองนาฬิกา เป็นเวลาที่นักท่องเที่ยวควรหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน

5. การตอบสนอง คือ การตัดสินใจกระทำกิจกรรมตามที่ตนได้ตัดสินใจเลือกสรรแล้ว เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ เช่น นักท่องเที่ยวได้ตัดสินใจที่จะเดินทางท่องเที่ยวในช่วงวันหยุด เพื่อพักผ่อน ดังนั้นนักท่องเที่ยวจะต้องวางแผนการเดินทาง และจัดการดำเนินการล่วงหน้า ในการกระทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตั้งแต่กิจกรรมการกำหนดสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมการเดินทาง กิจกรรมการจองที่พัก เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง

6. ผลลัพธ์ที่ตามมา คือ ผลจากการกระทำหนึ่ง ๆ อาจได้ผลตามที่คาดหมายไว้ หรืออาจตรงกันข้ามกับความคาดหวังที่ตั้งใจไว้ เช่น นักท่องเที่ยวได้มีกำหนดการเดินทางไว้เพื่อมาพักผ่อนวันหยุดในประเทศไทย แต่ปรากฏว่าในเวลานั้นเกิดการชุมนุมที่สนามบิน และทำให้สนามบินต้องปิดทำการ เครื่องบินไม่สามารถลงจอดได้ มีผลลัพธ์ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถบรรลุผลตามที่คาดหมายไว้ได้

7. ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง คือ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อสิ่งที่กระทำลงไปไม่บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ จึงต้องกลับมาแปลความหมาย ไตร่ตรอง เพื่อเลือกหาวิธีใหม่ ๆ มาตอบสนองความต้องการ หรืออาจจะเลิกความต้องการไป เพราะเห็นว่าเป็นสิ่งที่เกินความสามารถ เช่น การก่อวินาศกรรมในเมืองมูมไบ ประเทศอินเดียในเดือนพฤศจิกายน ปี 2008 นักท่องเที่ยวที่ตั้งใจจะเดินทางไปเมืองดังกล่าว จะต้องเกิดความผิดหวังเพราะเกิดความกังวลด้านความปลอดภัย และอาจล้มเลิกความตั้งใจในการเดินทาง หรืออาจเปลี่ยนเส้นทางไปเมืองอื่นที่ปลอดภัยกว่า

กล่าวโดยสรุป พฤติกรรมนักท่องเที่ยว หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลคนหนึ่งที่เป็นนักท่องเที่ยวซึ่งเดินทางหาสถานที่ท่องเที่ยว ซื้อสินค้าและบริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ประเมินสินค้าทางการท่องเที่ยว ที่สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลนั้นได้ และพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่สามเรือนโดยส่วนใหญ่แล้วชื่นชอบในวิถีชีวิต วัฒนธรรม ธรรมชาติ และความสะดวก ซึ่งบ้านสามเรือนนั้นสามารถตอบเจตยานักท่องเที่ยวกลุ่มเฉพาะนี้ได้เป็นอย่างดี

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) คือการท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้ในเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของสถานที่ผ่านประสบการณ์ตรงและการมีส่วนร่วมกับผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรม (UNESCO Santa Fe International Conference on Creative Tourism, 2008)

ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 4 ประเภทหลัก

1. กลุ่มมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ และสภาพสังคม สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ

1.1 กลุ่มแสดงออกทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม (Traditional Cultural Expression) เช่น ศิลปะงานฝีมือ เทศกาล งานประเพณีต่างๆ เป็นต้น

1.2 กลุ่มที่ตั้งทางวัฒนธรรม (Cultural sites) เช่น โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

2. กลุ่มวิถีชีวิต (Lifestyles) กลุ่มท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ การดำรงชีวิตหรือวิถีการประกอบอาชีพของคนท้องถิ่นหรือชาวพื้นเมือง หรือวิถีชีวิตเฉพาะกลุ่มของชนกลุ่มน้อย หรือชนเผ่าต่างๆ สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อยคือ

2.1 วิถีชีวิตของสังคมเมือง เช่น ย่านการค้าโบราณ ย่านสำเพ็ง ย่านเยาวราช ย่านบางลำพู ย่านเมืองเก่าภูเก็ต และย่านเมืองเก่าแปดริ้ว เป็นต้น

2.2 วิถีชีวิตสังคมชนบท เช่น หมู่บ้านข้างตาลกลาง อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ตลาดน้ำอัมพวา จ.สมุทรสงคราม การเลี้ยงนกเขา อ.จะนะ จ.สงขลา การทำนา การทอผ้า และการทำเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น

3. กลุ่มศิลปะ (Arts) กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานของศิลปวัฒนธรรม สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อยคือ

3.1 งานศิลปะ (Visual arts) เช่น การวาดภาพ รูปปั้น และวัตถุโบราณ เป็นต้น

3.2 ศิลปะการแสดง (Performing arts) เช่น การแสดงดนตรีพื้นบ้าน การแสดงนาฏศิลป์ และการแสดงละคร เป็นต้น

4. กลุ่มสินค้าที่ตอบสนองความต้องการที่แตกต่าง (Functional Creation) กลุ่มท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สร้างสรรค์สินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการแตกต่างกัน เน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยมีการจัดการไว้ล่วงหน้า มีครูผู้สอนที่ชำนาญ และมีการฝึกปฏิบัติ (Workshop) เช่น การฝึกสมาธิ การเรียนทำอาหารไทย, การเรียนมวยไทย และ การเรียนนวดแผนไทย เป็นต้น นอกจากนี้ ยังรวมถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man Made) เป็นการจำลองแหล่งท่องเที่ยวขึ้นมาใหม่ โดยการสร้างสรรค์กิจกรรมท่องเที่ยวผนวกกับทุนทางวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ (ชวลินช

กล่าวโดยสรุปได้ว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนสามเรือนจะเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งนักท่องเที่ยวมีความต้องการที่แตกต่างกัน ซึ่งต้องการเข้ามาเรียนรู้วิถีชุมชน เรียนรู้ประสบการณ์จริง โดยมีการฝึก ทดลอง ปฏิบัติ

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ปวรिता สิทธิสาร (2551) กล่าวว่า ความพึงพอใจ เป็นเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ โดยความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อ ความพึงพอใจได้รับการตอบสนองโดยความรู้ทางบวกมากกว่าทางลบ มีความรู้สึกที่มีความสุข เมื่อได้รับผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายและตามความพึงพอใจ ดังนั้น ความพึงพอใจของผู้มารับบริการจึงเป็นหัวใจของธุรกิจที่ให้บริการ การสร้างมาตรฐานในการให้บริการ จะทำให้ผู้รับบริการเกิดความรู้สึกที่ดี รู้สึกพึงพอใจ ประทับใจ และมีแรงจูงใจที่จะมาใช้บริการอีก นอกจากนี้ยังแบ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจได้ 2 แบบ คือ ความพึงพอใจที่เกิดจากปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ ความพึงพอใจที่ได้รับการตอบสนองความพึงพอใจขั้นพื้นฐาน เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และความพึงพอใจที่เกิดจากปัจจัยระดับสูง ได้แก่ ความพึงพอใจที่ได้รับการตอบสนองความรู้สึกภายใน เช่น ความรู้สึกรัก ชอบ โกรธเกลียด เป็นต้น

นฤมล บัวจันทร์ (2551) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออก หรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ความรู้สึกพอใจ จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้รับบริการเข้าไปใช้บริการในสถานที่ให้บริการนั้น และประสบการณ์นั้นเป็นไปตามความคาดหวังเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน

สายันท์ เทียนวิมลชัย (2551) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง การให้ค่าความรู้สึกหรือพอใจที่มีต่อองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่าง ๆ ของคนอันเป็นผลมาจากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้น ที่สัมพันธ์กับโลกทัศน์ที่เกี่ยวกับความหมายของสภาพแวดล้อมเมื่อบุคคลนั้นได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ซึ่งสภาพหรือคุณภาพ หรือระดับความพึงพอใจเป็นผลมาจากความสนใจต่าง ๆ และทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งที่ทำอยู่ โดยค่าความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสภาพแวดล้อมจะแตกต่างกันเป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกในทางบวก และความรู้สึกในทางลบ ทัศนคติด้านบวกจะแสดงให้เห็นสภาพความพึงพอใจในสิ่งนั้น และทัศนคติด้านลบจะแสดงให้เห็นสภาพความไม่พึงพอใจนั่นเอง เช่น ความรู้สึก ดี เลว พอใจ ไม่พอใจ สนใจ ไม่สนใจ ชอบใจ สมใจ จุใจ เป็นต้น

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร (2549) ให้ความหมายว่า “ความพึงพอใจเป็นการให้ค่าความรู้สึกของคนเราที่สัมพันธ์กับโลกทัศน์ที่เกี่ยวกับความหมายของสภาพแวดล้อมค่าความรู้สึก ของบุคคลที่มีต่อสภาพแวดล้อมจะแตกต่างกันเช่น ความรู้สึกดี-เลวพอใจ-ไม่พอใจสนใจ-ไม่สนใจ เป็นต้น”

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกที่ดี หรือทัศนคติที่ดีของบุคคลมักเกิดจากการได้รับการตอบสนองตามที่ต้องการ ก็จะเกิดความรู้สึกที่ดีในสิ่งนั้น ตรงกันความหากความต้องการไม่ได้รับการตอบสนองความไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นนั้นจะต้องพิจารณาถึงลักษณะของการให้บริการประกอบกับความรู้สึกของผู้รับบริการ

ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ หรือพอใจ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Satisfaction” ได้มีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้หลายความหมายดังนี้

นิตยา อุทรวง (2540) ได้ให้ความหมายว่าความพึงพอใจ หมายถึงความสามารถ ของบุคคลในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข สนุกสนาน ปราศจากความรู้สึกเป็นทุกข์ทั้งนี้ ไม่ได้ หมายความว่าบุคคลจะต้องได้รับการตอบสนองอย่างสมบูรณ์ในทุกสิ่งทุกอย่าง แต่ความพึงพอใจ นั้นจะหมายถึงความสุขที่เกิดจากการปรับตัวของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดีและเกิด ความสมดุลระหว่างความต้องการของบุคคลกับการได้รับการตอบสนอง

วีรวรรณ ภาษาประเทศ (2542) ได้ให้ความหมายว่าความพึงพอใจ หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับความรู้สึกและทัศนะของบุคคลอันเนื่องมาจากสิ่งเร้าและแรงจูงใจ ซึ่งจะปรากฏออกมา ทางพฤติกรรมและเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการทำกิจกรรมต่างๆ ของบุคคล

วาทีนิ ไล้จ้อ (2549) ได้ให้ความหมายว่าความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการ ทำให้บุคคลมีความรู้สึกในทางบวก หรือมี ความรู้สึกในทางที่ดี

ลักษณะของความพึงพอใจ

อัจฉรา สมสวย (2545) ได้กล่าวถึงลักษณะของความพึงพอใจไว้ดังนี้

1. ความพึงพอใจเป็นการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกในทางบวกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด บุคคลจำเป็นต้องปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว และการตอบสนอง ความต้องการของบุคคลด้วยการตอบโต้กับบุคคลอื่นและสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวันทำให้แต่ละคน มีประสบการณ์การเรียนรู้ สิ่งที่จะได้รับตอบสนองแตกต่างกัน

2. ความพึงพอใจเกิดจากการประเมินความแตกต่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่ได้รับจริงในสถานการณ์หนึ่ง

3. ความพึงพอใจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามปัจจัยแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกชอบสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ผันแปรได้ตามปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับความคิดหวังของบุคคลในแต่ละสถานการณ์นอกจากนี้ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่แสดง ออกมาในระดับมากน้อยได้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของการประเมินสิ่งที่ได้รับจริงกับสิ่ง ที่คาดหวังไว้ ความสำคัญของความพึงพอใจในการบริการ

เป้าหมายสูงสุดของความสำเร็จ ในการดำเนินงานบริการขึ้นอยู่กับกลยุทธ์การสร้าง ความพึงพอใจให้ลูกค้าเพื่อให้ลูกค้าเกิด ความรู้สึกที่ดีและประทับใจในการบริการเป็นประจำการศึกษา ความพึงพอใจของลูกค้าตลอดจน ผู้ปฏิบัติงานบริการจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะความรู้ความเข้าใจเรื่องนี้จะนำมาซึ่งความได้เปรียบใน เิงการแข่งขันทางการตลาด เพื่อความก้าวหน้าและเติบโตของธุรกิจบริการอย่างไม่หยุดยั้ง และส่งผลให้สังคมส่วนรวมมีคุณภาพที่ดีจึงกล่าวได้ว่า ความพึงพอใจมีความสำคัญต่อผู้ให้บริการ และผู้รับบริการคือ

1. ความสำคัญต่อผู้ให้บริการ องค์การบริการจำเป็นต้องคำนึงถึงความพึงพอใจ ต่อการบริการดังนี้

1.1 ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานบริการเป็นตัวชี้คุณภาพและความสำเร็จของงานบริการ การให้ความสำคัญกับความต้องการและความคาดหวังของผู้ปฏิบัติงานบริการเป็นเรื่อง ที่จำเป็นไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการให้ความสำคัญกับลูกค้า การแสดงความพึงพอใจในการให้กับ ผู้ปฏิบัติงานบริการย่อมทำให้พนักงานบริการมีความรู้สึกที่ดีต่องานที่ได้รับมอบหมายและตั้งใจ ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถอันจะนำมาซึ่งคุณภาพของการบริการที่จะสร้างความพึงพอใจ ให้กับลูกค้าและส่งผลให้กิจการประสบความสำเร็จในที่สุด

1.2 ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานบริการช่วยพัฒนาคุณภาพของงานบริการและอาชีพบริการ งานเป็นสิ่งสำคัญต่อชีวิตของคนเราเพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้ในการดำรงชีวิต และการแสดงออกถึงความสามารถในการทำงานให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีเป็นที่ยอมรับว่าความพึงพอใจ ในงานมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานในแต่ละองค์การ ในอาชีพบริการ ก็เช่นเดียวกัน เมื่อองค์การบริการให้ความสำคัญกับการสร้างความพึงพอใจในงานให้กับ ผู้ปฏิบัติงานบริการ ทั้งในด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ค่าตอบแทน สวัสดิการและ ความก้าวหน้าในชีวิตการทำงาน พนักงานบริการก็ย่อมทุ่มเทความพยายามในการเพิ่มคุณภาพ มาตรฐานของงานบริการให้ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นไป ในการตอบสนองความต้องการของลูกค้าและ การสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าให้ใช้บริการต่อไป ทำให้อาชีพบริการเป็นที่รู้จักมากขึ้น

2. ความสำคัญต่อผู้รับบริการ สามารถแบ่งเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

2.1 ความพึงพอใจของลูกค้าเป็นตัวผลักดันคุณภาพชีวิตที่ดีเมื่อองค์การบริการตระหนักถึงความสำคัญของลูกค้า ก็จะพยายามค้นหาปัจจัยที่กำหนดความพึงพอใจของลูกค้า สำหรับนำเสนอบริการที่ เหมาะสม เพื่อแข่งขันแย่งชิงส่วนแบ่งตลาดของธุรกิจบริการผู้รับบริการ ย่อมได้รับบริการที่มีคุณภาพและตอบสนองความต้องการที่ตนคาดหวังได้การดำเนินชีวิตที่ดี ต้องพึงพาบริการในหลายๆ สถานการณ์ทุกวันนี้ย่อมนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีตามไปด้วย เพราะการบริการในหลายด้านช่วยอำนวยความสะดวกและแบ่งเบาภาระการตอบสนอง ความต้องการของบุคคลด้วยตนเอง

2.2 ความพึงพอใจของลูกค้าเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของการบริการ ผู้บริหารการบริการและผู้ปฏิบัติงานบริการที่ลูกค้าชอบ เพราะข้อมูลดังกล่าวจะบ่งบอกถึงการประเมิน ความรู้สึกและความคิดเห็นของลูกค้าต่อคุณสมบัติของการบริการที่ลูกค้าต้องการ และวิธีการตอบสนองความต้องการแต่ละอย่างในลักษณะที่ลูกค้าปรารถนา ซึ่งเป็นผลดีต่อผู้ให้บริการในอันที่จะตระหนักถึงความคาดหวังของผู้รับบริการและสามารถสนองตอบบริการ ที่ตรงลักษณะและรูปแบบที่ผู้รับบริการคาดหวังไว้ได้จริง

2.3 ความพึงพอใจของลูกค้าเป็นตัวแปรสำคัญในการประเมินคุณภาพของการบริการ หากกิจการใดนำเสนอบริการที่ดีมีคุณภาพตรงกับความต้องการความคาดหวังของลูกค้าก็ย่อมส่งผลให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจต่อการบริการนั้นและมีแนวโน้มจะใช้บริการซ้ำๆ อีกต่อไป คุณภาพของการบริการที่จะทำให้ลูกค้าพึงพอใจขึ้นอยู่กับลักษณะการให้บริการที่ปรากฏให้เห็น ได้แก่สถานที่อุปกรณ์เครื่องใช้และบุคลิกลักษณะของพนักงานบริการ เป็นต้น ความน่าเชื่อถือไว้วางใจ ของการบริการ ความเต็มใจของการบริการ ความเต็มใจที่จะให้บริการ ตลอดจนความสามารถ ในการให้บริการด้วยความเชื่อมั่นมั่นเข้าใจต่อผู้อื่น สำหรับความพึงพอใจในการบริการมีความสำคัญต่อการดำเนินงานบริการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีลักษณะทั่วไป ดังนี้

1. ความพึงพอใจเป็นการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกในทางบวกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด บุคคลจำเป็นต้องปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว การตอบสนองความต้องการส่วนบุคคลด้วยการโต้ตอบกับบุคคลอื่นและสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ทำให้แต่ละคนมีประสบการณ์ การเรียนรู้สิ่งที่ จะได้รับตอบแทนแตกต่างกันไป ในสถานการณ์การบริการ เช่นเดียวกัน บุคคลรับรู้ หลายสิ่งหลายอย่างเกี่ยวกับการบริการ ไม่ว่าจะเป็นประเภทของการบริการหรือคุณภาพ ของการบริการ ซึ่งประสบการณ์ที่ได้รับจากการสัมผัสบริการต่างๆ หากเป็นไปตามความต้องการ ของผู้รับบริการ โดยสามารถทำให้ผู้รับบริการได้รับสิ่งที่คาดหวังก็ย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดี และพึงพอใจในการบริการที่ได้รับ

2. ความพึงพอใจเกิดจากการประเมินความแตกต่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่ได้จริง ในสถานการณ์หนึ่ง ในสถานการณ์การบริการที่ลูกค้าจะมาใช้บริการใดก็ตาม มักมีมาตรฐานของการบริการ นั้นไว้ในใจอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งอาจอ้างอิงจากคุณค่าหรือเจตคติที่ยึดถือต่อการบริการ ประสบการณ์ดั้งเดิมที่เคยใช้บริการ การบอกเล่าของผู้อื่น การรับทราบข้อมูลจากการโฆษณาการได้รับคำมั่น สัญญาจากผู้ให้บริการเหล่านี้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ผู้รับบริการใช้เปรียบเทียบบริการที่ได้รับในวงจร ของการให้บริการตลอดช่วงเวลาของความจริง สิ่งที่ผู้รับบริการได้รับรู้เกี่ยวกับการบริการก่อนที่จะมารับบริการหรือคาดหวังในสิ่งที่จะได้รับนี้มีอิทธิพลต่อช่วงเวลาของการเผชิญความจริง หรือการพบปะระหว่างผู้ให้บริการกับผู้รับบริการเป็นอย่างมากเพราะ ผู้รับบริการจะประเมินเปรียบเทียบในกระบวนการบริการที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่คาดหวังเอาไว้หากสิ่งที่ได้รับเป็นไปตาม คาดหวังถือว่าเป็นการยืนยันความถูกต้องของความคาดหวังที่มีอยู่อาจสูงกว่าหรือต่ำกว่านับเป็น การยืนยันที่มีความคลาดเคลื่อนจากความคาดหวังดังกล่าว ทั้งที่ช่วงความแตกต่างที่เกิดขึ้น

3. ความพึงพอใจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามปัจจัยแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นความพึงพอใจเป็นความรู้สึกชอบสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ผันแปรได้ตามปัจจัยที่มาเกี่ยวข้องกับ ความคาดหวังของบุคคลในแต่ละสถานการณ์ นอกจากนี้ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่แสดงออกมาในระดับมากน้อยได้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของการประเมินสิ่งที่ได้รับจริงกับสิ่งที่คาดหวัง การวัดความพึงพอใจที่มีต่อการบริการ

5. แนวคิดเกี่ยวกับที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)

ชีวิทร์ อรรถสาสน์ (2549) กล่าวว่า ที่พักเชิงนิเวศเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวผู้นิยมการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ (Nature-based tourism) โดยที่พักเชิงนิเวศจะต้องดำเนินการอยู่บนหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยทั่วไปจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีขนาดเล็ก ซึ่งถูกออกแบบและสร้างให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม และมุ่งเน้นในการเสริมสร้างประสบการณ์ทางธรรมชาติให้แก่นักท่องเที่ยว โดยที่พักเชิงนิเวศจะมีลักษณะที่สำคัญบางประการ ดังนี้

1. มีการออกแบบที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ รวมถึงกลมกลืนกับวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยยึดหลักแนวคิดการออกแบบอย่างยั่งยืน (Sustainable Design)
2. ลดการใช้ทรัพยากรประ เภทใช้แล้วหมดไป ทั้งด้านการใช้พลังงานและการใช้วัสดุในการก่อสร้าง
3. ใช้วัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้
4. ทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด
5. สนับสนุนให้เกิดการศึกษา วิจัย และเกิดการอนุรักษ์ในท้องถิ่น
6. ใช้สื่อที่มีคุณภาพในการให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยวในเรื่องของสภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมในท้องถิ่น

นอกจากนี้ที่พักเชิงนิเวศยังมียอดประกอบหลักๆ อีก 6 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ที่ตั้งและการอนุรักษ์ทรัพยากร (Location and Resource Protection) คือ ที่ตั้งของที่พักเชิงนิเวศจะต้องเป็นพื้นที่อนุรักษ์ที่มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากพื้นที่ที่มีธรรมชาติที่สมบูรณ์จะเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยว

2. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม (Natural and Cultural Attractions) คือ ความโดดเด่นและความสวยงามของธรรมชาติ รวมทั้งความมีเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น

3. สิ่งอำนวยความสะดวกในที่พักเชิงนิเวศ (Facilities) เน้นการออกแบบที่กลมกลืนและการให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่เพียงแต่ให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อสิ่งแวดล้อม แต่ยังต้องพลิกฟื้นพื้นที่นั้นๆ ให้กลับมาสมบูรณ์ด้วย

4. ความสามารถในการรองรับ (Capacity) ที่พักเชิงนิเวศ ส่วนมากจะจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อสิ่งแวดล้อม รบกวนธรรมชาติ น้อยที่สุด และเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ประสบการณ์จากการท่องเที่ยวมากที่สุด

5. กิจกรรม (Activity) กิจกรรมที่จัดขึ้นต้องสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อก่อให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์

6. บรรยากาศ (General atmosphere) เน้นการออกแบบที่พัก กิจกรรม รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกในที่พักเชิงนิเวศที่ความใกล้ชิดธรรมชาติ ก่อให้เกิดบรรยากาศที่ทำให้ความรู้สึกถึงความ เป็นมิตร ความผ่อนคลาย ไม่เป็นทางการ และแวดล้อมด้วยบรรยากาศที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้

จากลักษณะดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่าความแตกต่างระหว่างที่พักทั่วไปกับที่พักเชิงนิเวศ ดังนี้

ตาราง 1 ความแตกต่างระหว่างที่พักทั่วไปกับที่พักเชิงนิเวศ

ปัจจัย	ที่พักทั่วไป	ที่พักเชิงนิเวศ
ความต้องการของนักท่องเที่ยว	หรูหรา	หรูหรา เน้นรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น
ลักษณะการออกแบบ	รูปแบบที่เป็นสากล	รูปแบบที่เป็นท้องถิ่น
การนำเสนอกิจกรรมและประสบการณ์ทางการท่องเที่ยว	-เน้นการพักผ่อน -เน้นกิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะดวก เช่น สระว่ายน้ำสนามกอล์ฟ เป็นต้น	-เน้นกิจกรรมที่ให้ความรู้ -เน้นกิจกรรมนันทนาการที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ เช่น การดำน้ำ การเดินป่า เป็นต้น
ลักษณะการเป็นเจ้าของ	การร่วมลงทุน	เจ้าของคนเดียว
กลยุทธ์ในการวางแผน	เน้นการพัฒนาพื้นที่เฉพาะแหล่ง	เน้นการพัฒนาให้กลมกลืนกับพื้นที่โดยรวม
กลยุทธ์ในการลงทุน	-ลงทุนสูง -แสวงหากำไรจากจำนวนนักท่องเที่ยวค่าบริการและราคา	-ลงทุนต่ำถึงปานกลาง -แสวงหากำไรจากรูปแบบและที่ตั้งของที่พัก การบริการ และราคาแต่ไม่เน้นจำนวนนักท่องเที่ยว
แหล่งท่องเที่ยว	สิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อม	สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก
อาหาร	เน้นอาหาร การบริการ และการนำเสนอ	เน้นอาหารพื้นเมือง วัตถุดิบในพื้นที่นั้นๆ และการบริการ
กลยุทธ์ทางการตลาด	ทำการตลาดผ่านเครือข่าย	ทำการตลาดแบบอิสระ

ที่มา : ชวิตร์ อรรถสาสน์. (2549). การวิเคราะห์หาพื้นที่ที่เหมาะสมในการพัฒนาเป็นที่พักเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่วังก์.

อำนาจ งามบุญรัตน์ (มปป.) กล่าวว่า การออกแบบที่พนักงานท่องเที่ยวที่มีส่วนช่วยเสริมสร้างความ เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น คำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย เอื้อต่อการคงไว้ซึ่งสภาพธรรมชาติ มีการบริหารจัดการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ก็จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยือนได้มากขึ้น

ข้อกำหนดลักษณะที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1. ที่พักตามแนวคิดโครงการจัดทำคู่มือการพัฒนาและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก ในแหล่งท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หลักการที่สำคัญในการออกแบบเพื่อการพัฒนาอย่าง ยั่งยืนได้แก่

1.1 ให้ความสำคัญกับสิทธิของมนุษย์และธรรมชาติอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้ องค์ประกอบของทั้งสองส่วนอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อหนุนและสามารถคงไว้ซึ่งความหลากหลายของกันและ กันอย่างยั่งยืน

1.2 ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์เชื่อมโยงภายในระหว่างองค์ประกอบทุกส่วน ของระบบธรรมชาติ และผลกระทบจากการออกแบบต่อองค์ประกอบแต่ละส่วนทุกระดับ

1.3 เคารพในความสัมพันธ์ระหว่างจิตวิญญาณสิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจกับวัตถุ และ พิจารณาองค์ประกอบทุกส่วนทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมภายในชุมชนสังคมที่เกี่ยวข้องกับงาน ออกแบบ

1.4 คำนึงถึงผลทั้งทางตรงและทางอ้อมของการพัฒนาอันเป็นผลมาจากการ ออกแบบต่อความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์และระบบธรรมชาติ

1.5 สร้างสรรค์สิ่งที่มีคุณค่าในระยะยาว และไม่สร้างปัญหา ผลักภาระในการ บำรุงรักษา การบริหารจัดการ ตลอดจนปัญหาด้านความปลอดภัยให้กับชุมชนหลังต้องรับผิดชอบดูแล

1.6 สนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรในการพัฒนาอย่างคุ้มค่าและไม่มีของเสีย

1.7 ออกแบบเพื่อให้มีการใช้พลังงานอย่างประหยัดและคุ้มค่า

1.8 ตระหนักเสมอว่าไม่มีสิ่งใดที่สร้างขึ้นโดยมนุษย์จะคงอยู่ได้อย่างยั่งยืน และการ ออกแบบไม่สามารถแก้ไขปัญหาในทุกๆ เรื่อง ดังนั้น จึงไม่ควรที่จะออกแบบเพื่อที่จะเอาชนะ และหรือ ควบคุมธรรมชาติ หากแต่ควรปล่อยให้ธรรมชาติเป็นแม่แบบหรือผู้ชี้นำการออกแบบ

กรณีศึกษาการพิจารณาในการออกแบบที่พักเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและป้องกันอันตรายต่อนักท่องเที่ยว

- บ้านเดี่ยว เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการพักผ่อนที่เน้นประโยชน์ใช้สอยในลักษณะเรียบง่าย สำหรับกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ระดับกลาง เป็นแบบกลุ่มเพื่อนหรือครอบครัวขนาดเล็ก/กลาง การออกแบบบ้านเดี่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่จะแตกต่างกันในรายละเอียด แต่จะมีหลักการพื้นฐานที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

- การออกแบบอาคารโดยรวมต้องให้ความสำคัญกับเรื่องแสงสว่าง การถ่ายเทอากาศ และกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ
- ตำแหน่งที่ตั้ง
 - อยู่บริเวณที่ไม่แออัด พลุกพล่าน แต่ก็ไม่โดดเดี่ยวจนรู้สึกไม่ปลอดภัย
 - ควรเป็นที่ราบ ความลาดชันไม่ควรเกิน 10 เปอร์เซ็นต์
 - พยายามหลีกเลี่ยงตำแหน่งต้นไม้ใหญ่เดิมในการวางตัวอาคาร
 - คำนึงถึงทิศทางการไหลของน้ำผิวดิน
 - หันหน้าแคบของตัวอาคารตามแนวตะวันออก-ตะวันตก
 - การจัดกลุ่มบ้านควรวางกำหนดให้มองเห็นกันเมื่ออยู่บนบ้านน้อยที่สุด โดยวิธีการใช้กลุ่มต้นไม้กัน วางตำแหน่งเลื่อม เว้นระยะ หรือใช้ลักษณะสูงต่ำของพื้นที่เข้าช่วย
 - วางตำแหน่งให้ได้วิวและมุมมองที่ดี
 - สามารถเข้าถึงตัวบ้านได้ง่าย
- บ้านเดี่ยวควรมีความจุต่อหลังไม่เกิน 6 คน (3 ห้องนอน) มีพื้นที่ใช้สอยในลักษณะเฉลียงหรือห้องโถง มีห้องน้ำ/สุขาภายใน วัสดุที่เลือกใช้จะต้องเหมาะสมกับสภาพอากาศและองค์ประกอบของระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยว ควรใช้วัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่น และไม่สร้างปัญหาเกี่ยวกับการบำรุงรักษาในระยะยาว
- อาจออกแบบให้มีลานจอดรถเฉพาะแต่ละหลัง หรือลานจอดรถรวมสำหรับกลุ่มบ้านเดี่ยว

- เรือนแถว เป็นที่พักหลายหน่วยที่สร้างชิดติดกันเป็นหลังเดียวกัน แต่ละหน่วยอาจมีห้องน้ำในตัวหรือมีห้องน้ำรวมในแต่ละกลุ่ม เหมาะสำหรับการพักแรมเป็นหมู่คณะขนาดใหญ่ และเป็นที่พักแรมที่เหมาะสมสำหรับแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มของพื้นที่ธรรมชาติที่พัฒนา การออกแบบควรคำนึงถึงรายละเอียดดังนี้

- ให้ความสำคัญกับเรื่องของการประหยัดพลังงานและความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมเช่นเดียวกับการออกแบบอาคารอื่น
- ที่ตั้งที่เหมาะสมสำหรับเรือนแถวมีลักษณะเช่นเดียวกับบ้านเดี่ยว แต่ต้องการพื้นที่ราบสำหรับลงตำแหน่งอาคารมากกว่า
- ควรออกแบบให้พื้นที่ว่างนอกอาคารหรือพื้นที่เฉลียงนอกชายคากว้างพอสมควร จัดไว้ในด้านที่มีทัศนียภาพสวยงาม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้พักแรมได้ใช้พื้นที่ส่วนดังกล่าวพักผ่อนร่วมกัน

2. พักตามแนวความคิดการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หลักการสำคัญได้แก่

2.1 ลักษณะรูปแบบของสถานที่พัก มีการก่อสร้างโดยคำนึงถึงความเป็นท้องถิ่นและความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมมากน้อยแค่ไหน กล่าวคือ

2.1.1 การสะท้อนสภาพดั้งเดิมของพื้นที่ (ลักษณะสถาปัตยกรรม ภูมิสถาปัตยกรรม การตกแต่งภายใน และองค์ประกอบต่างๆ ของสถานบริการ) ว่ามีลักษณะดั้งเดิมของพื้นที่มากหรือมีลักษณะผสมผสานของเดิมกับของใหม่ที่กลมกลืน หรือมีลักษณะแบบใหม่เป็นส่วนใหญ่

2.1.2 กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม (ด้านรูปแบบ ขนาด การจัดวางองค์ประกอบในพื้นที่) ว่ามีความกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพื้นที่ หรือผสมผสานองค์ประกอบอย่างกลางๆ หรือผสมผสานโดยสถานบริการมีความโดดเด่นกว่าแต่ไม่รู้สึกรบกวนสภาพพื้นที่

2.1.3 การเลือกทำเลที่ตั้งของสถานบริการ อยู่ในทำเลที่เหมาะสมไม่ทำลายธรรมชาติ หรืออยู่ในทำเลที่มีการดัดแปลงธรรมชาติบ้างแต่ไม่มีผลกระทบ หรืออยู่ในทำเลที่มีผลกระทบต่อสภาพธรรมชาติ หรืออยู่ในทำเลที่มีการทำลายธรรมชาติมากที่สุด

2.2 มีการจัดการด้านรักษาสิ่งแวดล้อม

2.2.1 การใช้พลังงาน มีมาตรการประหยัดพลังงานมากน้อยแค่ไหน

2.2.2 การใช้น้ำ ประหยัดมากน้อยแค่ไหน

2.2.3 การบำบัดน้ำเสีย มีการบำบัดน้ำเสียเหมาะสมตามหลักวิชาการและนำกลับมาใช้ในพื้นที่ หรือจัดการโดยวิธีหนึ่งวิธีใดอย่างไร

2.2.4 การจัดการขยะมูลฝอย มีมาตรการอย่างไร

2.3 กิจกรรมและการบริการ

2.3.1 มีกิจกรรมให้การศึกษาสิ่งแวดล้อมประกอบสำหรับผู้มาพักหรือไม่

2.3.2 มีการสื่อความหมายสิ่งแวดล้อมต่อผู้มาพัก ในสถานที่และบริการต่างๆ ภายในสถานที่พักแรมหรือไม่ มากน้อยแค่ไหน

2.3.3 การบริการสะท้อนความเป็นท้องถิ่นทั้งในด้านรูปแบบ สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการประกอบอื่นๆ

2.3.4 การบริการมีความสะอาดเป็นที่พอใจ ถูกสุขลักษณะ รวดเร็ว

2.4 การลงทุน

2.4.1 การลงทุนสร้างที่พักควรพิจารณาร่วมทุนกับท้องถิ่น และผลตอบแทนที่เอื้อต่อท้องถิ่นมากน้อยอย่างไร มีการใช้แรงงานท้องถิ่นระดับไหน

3. ที่พักตามแนวคิดจากการประชุมนานาชาติ เรื่องการจัดการที่พักเพื่อรักษาระบบนิเวศ ครั้งที่ 2 (2nd International Eco lodge) ที่ประเทศคอซตาริกา เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2538 ดังนี้

3.1 เป็นที่พักที่มีขนาดและองค์ประกอบขนาดเล็ก สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น

3.2 การออกแบบก่อสร้าง ควรใช้วัสดุดิบในท้องถิ่นประกอบก่อน และมีรูปแบบสถาปัตยกรรมกลมกลืนกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่น

3.3 ควรนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาปรับใช้ เน้นการประหยัดพลังงาน

3.4 มีการบริหารจัดการโดยครอบครัวหรือชุมชนท้องถิ่น (Community Business)

3.5 มีการบริหารจัดการเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม ต้องเน้นการจัดการขยะ การจัดการของเสีย เน้นการนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่ (Reuse Renew Recycle)

4. ที่พักตามแนวคิดการวางแผนและการออกแบบที่พักเชิงนิเวศ

4.1 แนวคิดด้านนิเวศ การเลือกพื้นที่

4.1.1 ศึกษาข้อมูลด้วยตนเอง

4.1.2 เริ่มต้นจากความฝันแล้วพัฒนาไปสู่ความจริง

4.2 สภาพภูมิประเทศ

4.2.1 ที่พักเชิงนิเวศจะต้องสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมโดยรวม

4.2.2 ที่ทำเลที่ตั้งใกล้แหล่งชุมชนและเป็นชุมชนท้องถิ่นที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน

4.3 กำหนดรูปแบบ

4.3.1 ที่พักเชิงนิเวศจะต้องไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและปฏิบัติได้จริง

4.3.2 คำนึงถึงผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับแรก

4.4 วางแผนรูปแบบและไม่ขัดต่อการพัฒนา

4.4.1 พื้นที่ไม่อยู่ในเขตทหาร

4.4.2 พื้นที่ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐบาล

4.4.3 พื้นที่หรือการก่อสร้างต้องไม่ขัดแย้งต่อกฎหมายหรือพระราชบัญญัติ

สิ่งแวดล้อม

4.4.4 ประชาชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการทำงาน

4.4.5 กำหนดกรอบร่างของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอนาคต

4.5 การเตรียมพื้นที่และการวางแผนก่อสร้าง

4.5.1 มีที่ปรึกษาทางด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมขณะ

ดำเนินการก่อสร้างและบุคลากรควบคุม

4.5.2 มีทางเลือกในการก่อสร้างได้หลายวิธี

4.5.3 สะดวกในการเดินทางเข้าไปในพื้นที่

4.5.4 มีเส้นทางเดินเท้าศึกษาธรรมชาติ

4.5.5 มีพื้นที่จัดสรรสำหรับการพัฒนาการก่อสร้างในอนาคต

4.5.6 มีการจัดการของเสียเพื่อไม่ให้กระทบต่อพื้นที่ข้างเคียง

4.6 ลักษณะของอาคารและวัตถุติด

4.6.1 ออกแบบเพื่อใช้ประโยชน์ในระยะยาว

4.6.2 ออกแบบอาคารที่เป็นประโยชน์

4.7 การออกแบบการใช้พลังงาน

4.7.1 กำหนดแผนการลดการสิ้นเปลืองจากการใช้พลังงาน

4.7.2 ออกแบบอาคารเพื่อการประหยัดพลังงาน

4.7.3 มีการหมุนเวียนพลังงานกลับมาใช้ใหม่

4.7.4 กำหนดมาตรการการประหยัดพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

4.8 การจัดการของเสีย

4.8.1 การจัดการแยกประเภทของเสีย เช่น เศษอาหาร กระดาษแข็ง
อลูมิเนียม กระจกและเศษแก้ว

4.8.2 รีไซเคิลของใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่

4.8.3 มีระบบการบำบัดของเสียและน้ำเสียจากมนุษย์

4.9 กิจกรรมการดำเนินงานและความร่วมมือเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

4.9.1 มีการวางแผนการทำงานอย่างต่อเนื่อง

4.9.2 กำหนดแผนการเพื่อรักษาสภาพพื้นที่ให้กลมกลืนธรรมชาติ

4.9.3 แบ่งส่วนการทำงานตามหน้าที่รับผิดชอบ

4.9.4 นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

4.9.5 ให้ความรู้กับนักท่องเที่ยว (อำนาจ งามบุญรัตน์ มปป.)

ปัจจัยในการพัฒนาสถานที่พักผ่อนสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

รัชดา จิงพัฒน์วดี (2553) กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสถานที่พักผ่อน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ 4 ด้าน ดังนี้

1. ลักษณะด้านกายภาพ

1.1 ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว คือ ความสมบูรณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยวและแหล่งธรรมชาติ ความโดดเด่นและความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว และความปลอดภัยของแหล่งธรรมชาติในการท่องเที่ยว

1.2 ลักษณะที่ตั้งของสถานที่พักผ่อน คือ ลักษณะการเข้าถึงพื้นที่ สถานที่พักผ่อนอยู่ใกล้สถานที่ท่องเที่ยวท้องถิ่น สถานที่พักผ่อนตั้งอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบของสินค้าต่างๆ ในการให้บริการ และสถานที่พักผ่อนตั้งอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ

1.3 ลักษณะของการออกแบบ คือ สภาพแวดล้อมรอบตัวสถานที่พักผ่อน การออกแบบภายนอกสถานที่พักผ่อน การออกแบบสถานที่พักผ่อน วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างสถานที่พักผ่อน และสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสถานที่พักผ่อน

2. ลักษณะด้านกิจกรรม

ลักษณะด้านกิจกรรม คือ กิจกรรมสามารถให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ กิจกรรมสามารถให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของชุมชนและวัฒนธรรม ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ความต่อเนื่องของแต่ละกิจกรรม

3. ชุมชนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

ชุมชนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง คือ ชุมชนท้องถิ่นต้องการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวชุมชนท้องถิ่นเกี่ยวข้องต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

4. ความถี่ในการใช้งานสถานที่พักผ่อน

ความถี่ในการใช้งานสถานที่พักผ่อน คือ จำนวนนักท่องเที่ยวต่อความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว เป็นปัจจัยชี้วัดความเป็นไปได้ของโครงการสถานที่พักผ่อนสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

6. แนวคิดเกี่ยวกับที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรม (โฮมสเตย์)

โฮมสเตย์ไทย หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่ง ที่นักท่องเที่ยวจะต้องพักรวมกับเจ้าของบ้านชายคาเดียวกัน โดยมีห้องพักหรือพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือสามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวพักได้ชั่วคราวซึ่งมีจำนวนเกิน 4 ห้อง มีผู้พักรวมกันไม่เกิน 20 คน โดยมีค่าตอบแทน และจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควร อันมีลักษณะเป็นการประกอบกิจการเพื่อหารายได้เสริม ซึ่งเป็นไปตามบทนิยามของคำว่า “โรงแรม” แห่งพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 และได้ขึ้นทะเบียนกับกรมการท่องเที่ยว ตามหลักเกณฑ์ที่กรมการท่องเที่ยวกำหนด โดยโฮมสเตย์ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ (สำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 2558)

1. เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวต้องถือว่า การทำโฮมสเตย์เป็นเพียงรายได้เสริม นอกเหนือจากรายได้หลักของครอบครัว
2. มีห้องพักหรือพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเรือนและไม่ได้ใช้ประโยชน์ สามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวเข้าพักได้ไม่เกิน 4 ห้อง หรือนักท่องเที่ยวพักได้ไม่เกิน 20 คนต่อหลัง
3. นักท่องเที่ยวต้องเข้าพักค้างแรมในบ้านเดียวกันกับเจ้าของบ้าน โดยมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตระหว่างกัน
4. สมาชิกในครอบครัวต้องมีความยินดีและเต็มใจที่จะรับนักท่องเที่ยวให้เข้ามาพักค้างแรมในชายคาเดียวกันกับเจ้าของบ้าน พร้อมทั้งถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นแก่นักท่องเที่ยว
5. เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์เป็นอย่างดี
6. บ้านนั้นต้องเป็นสมาชิกของกลุ่ม ชมรมหรือสหกรณ์ที่ร่วมกันจัดการโฮมสเตย์ของชุมชนนั้น
7. จำนวนหลังคาเรือนที่สมาชิกของกลุ่ม ชมรม หรือสหกรณ์โฮมสเตย์อย่างน้อย 3 หลังคาเรือนขึ้นไป
8. บ้านที่ขอรับการประเมินทุกหลังต้องมีเลขที่ ซึ่งออกให้โดยส่วนราชการ
9. ที่ตั้งของชุมชนหรือกลุ่มโฮมสเตย์ต้องไม่ตั้งอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ เช่น เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและพันธุ์พืช หากตั้งอยู่จะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของพื้นที่เป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว
10. ดำเนินการจัดทำโฮมสเตย์ตามข้อกำหนดมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยของกรมการท่องเที่ยวมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน

มาตรฐานโฮมสเตย์ กำหนดให้มีเกณฑ์มาตรฐาน 10 ด้าน 31 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ด้านที่พัก ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด
 - 1.1 ลักษณะบ้านพักที่เป็นสัดส่วน
 - 1.2 ที่พักที่นอนสะอาดและสบาย
 - 1.3 ห้องอาบน้ำและห้องส้วมที่สะอาดมิดชิด
 - 1.4 มีมุมพักผ่อนภายในบ้านหรือในชุมชน
2. ด้านอาหาร ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด
 - 2.1 ชนิดของอาหารและวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหาร
 - 2.2 มีน้ำดื่มที่สะอาด
 - 2.3 ภาชนะที่บรรจุอาหารที่สะอาด
 - 2.4 ห้องครัวและอุปกรณ์ที่ใช้ในครัวถูกสุขลักษณะ
3. ด้านความปลอดภัย ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด
 - 3.1 มีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น
 - 3.2 มีการจัดเวรยามดูแลความปลอดภัย
4. ด้านอัยยาศัยไมตรีของเจ้าบ้านและสมาชิก ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด
 - 4.1 การต้อนรับและการสร้างความคุ้นเคย
 - 4.2 การสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ในวิถีของชุมชน
5. ด้านรายการนำเที่ยว
 - 5.1 มีรายการนำเที่ยวที่ชัดเจนซึ่งต้องผ่านการยอมรับจากชุมชน
 - 5.2 ข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยว
 - 5.3 เจ้าของบ้านเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น หรือประสานงานให้มัคคุเทศก์

6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด

6.1 มีแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน หรือบริเวณใกล้เคียง

6.2 มีการดูแลแหล่งท่องเที่ยว

6.3 มีแผนงาน หรือมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อลดผลกระทบการท่องเที่ยว และลดสภาวะโลกร้อน

6.4 มีกิจกรรมในการลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และลดสภาวะโลกร้อน

7. ด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด

7.1 การดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

7.2 การรักษาวินัยชุมชนคงไว้เป็นกิจวัตรปกติ

8. ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด

8.1 ผลิตภัณฑ์จากชุมชนเพื่อเป็นของที่ระลึก ของฝาก หรือจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว

8.2 มีผลิตภัณฑ์ที่สร้างคุณค่า และมูลค่าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

9. ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด

9.1 มีการรวมกลุ่มของชาวบ้าน

9.2 มีคณะกรรมการบริหารกลุ่มโฮมสเตย์

9.3 กฎ กติกา การทำงานของคณะกรรมการ

9.4 มีการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

9.5 ระบบการจองล่วงหน้า ลงทะเบียน และชำระเงินล่วงหน้า

9.6 รายละเอียดค่าธรรมเนียมและบริการต่างๆ ที่ชัดเจนและเป็นปัจจุบัน

10. ด้านการประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด

10.1 มีเอกสาร สิ่งพิมพ์ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชน

10.2 มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

7. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2531) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันและอย่างเต็มที่ของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในทุก ขั้นตอนของโครงการหรืองานพัฒนาชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในอำนาจ การตัดสินใจและหน้าที่ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมเข้าร่วมจะเป็นเครื่องประกันว่าสิ่งที่ ผู้มีส่วนได้เสียต้องการที่สุดนั้น จักได้รับการตอบสนองและทำให้มีความเป็นไปได้มาก ขึ้นว่าสิ่งที่ทำไปนั้นจะตรงกับความต้องการที่แท้จริง และมั่นใจมากขึ้นว่าผู้เข้าร่วม ทุกคนจะได้รับประโยชน์เสมอหน้ากัน

ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

โกวิท พวงงาม (2545) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชน ในการพัฒนาควรมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวชนบทยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา ในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อม ไร้ประโยชน์ เพราะชาวชนบทจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการ ดำเนินงานเหล่านั้น
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงาน เป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวชนบทรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการ นำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่างๆ มาใช้ในการวางแผน
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวชนบทส่วนใหญ่จะมี ฐานะยากจน แต่ก็มีแรงงานของตนเองที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ชาวชนบทสามารถคิดต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนิน กิจกรรมอย่างใกล้ชิด
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวชนบทย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำ ไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันใน โอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบความยากลำบาก

ระดับของการมีส่วนร่วม

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546) ได้กล่าวถึงระดับของการมีส่วนร่วมตาม หลักการทั่วไปว่าแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูล ของตน/ครอบครัว/ชุมชนของตน
 2. การมีส่วนร่วมรับข้อมูลข่าวสาร
 3. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ โดยเฉพาะในโครงการที่ตนมีส่วนได้เสีย โดย แบ่งเป็น 3 กรณีแล้วแต่กิจกรรมในตนอยู่ในขั้นตอนใดต่อไปนี้
 - 3.1 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการ
 - 3.2 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจเท่ากับเจ้าของโครงการ
 - 3.3 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจมากกว่าเจ้าของโครงการ
 4. การมีส่วนร่วมทำ คือร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด
 5. การมีส่วนร่วมสนับสนุน คืออาจไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือ ในด้านอื่น ๆ
- นอกจากนี้ยังได้มีการแบ่งระดับของการมีส่วนร่วมเป็นระดับของการมีส่วนร่วมตามแนวทางพัฒนาชุมชน เป็นการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยได้ แบ่งไว้ดังนี้
1. ร่วมค้นหาปัญหาของตนให้เห็นว่าสิ่งใดที่เป็นปัญหารากเหง้าของปัญหา 2. ร่วมค้นหาสิ่งที่จำเป็นของตนในปัจจุบันคืออะไร
 - 2.1 ร่วมคิดช่วยตนเองในการจัดลำดับปัญหา เพื่อจะแก้ไขสิ่งใดก่อนหลัง
 - 2.2 วางแผนแก้ไขปัญหานั้นเป็นเรื่องๆ
 - 2.3 ร่วมระดมความคิด ถึงทางเลือกต่าง ๆ และเลือกทางเลือกที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขปัญหานั้นที่วางแผนนั้น
 - 2.4 ร่วมพัฒนาเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้
 - 2.5 ร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหานั้นๆ
 - 2.6 ร่วมติดตามการดำเนินงานและประเมินผลการดำเนินงาน
 - 2.7 ร่วมรับผลประโยชน์/ หรือร่วมเสียผลประโยชน์จากการดำเนินงาน

8. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร (Administration and Management Theory)

ทฤษฎีการบริหารจัดการของ เฮนรี ฟาโยล นักการศึกษาชาวฝรั่งเศสเชื่อว่า ศาสตร์ที่เกี่ยวกับการจัดการนั้นสามารถใช้ได้กับการจัดการทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นการจัดการงานอุตสาหกรรมหรือการจัดการงานรัฐบาล โดยเฮนรีได้สรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ไว้ดังนี้

1. เกี่ยวกับหน้าที่การจัดการ (Management functions) กระบวนการจัดการงานประกอบด้วยหน้าที่ต่างๆคือ

1.1 การวางแผน หมายถึง การคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่างๆที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจและกำหนดขึ้นเป็นแผนการปฏิบัติงาน หรือวิธีทางขึ้นไว้เป็นแนวทางการทำงานในอนาคต

1.2 การจัดองค์การ หมายถึง การจัดให้มีโครงสร้างของงานต่างๆและอำนาจหน้าที่ให้อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมที่จะช่วยให้งานขององค์กรบรรลุผลสำเร็จ

1.3 การบังคับบัญชาสั่งการ หมายถึง การสั่งการต่างๆแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีและต้องเข้าใจผู้ปฏิบัติงานด้วย ตลอดจนเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงานและองค์กรที่มีอยู่รวมถึงการติดต่อสื่อสารภายในองค์กร

1.4 การประสานงาน หมายถึง การเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้และไปสู่เป้าหมายเดียวกันในที่สุด

1.5 การควบคุม หมายถึง การที่จะต้องกำกับดูแลให้สามารถควบคุมกิจกรรมต่างๆที่ทำไปนั้นเข้ากันได้กับแผนที่วางไว้แล้ว

2. เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร ผู้บริหารระดับสูงจะต้องมีคุณลักษณะพร้อมด้วยความสามารถทางร่างกาย จิตใจ ไหวพริบ การศึกษาหาความรู้ เทคนิคในการทำงานและประสบการณ์ต่างๆ ซึ่งรวมเรียกว่า ความสามารถทางด้านการจัดการซึ่งต่างจากพนักงานระดับปฏิบัติที่จะเน้นหนักที่เทคนิควิธีการทำงานเป็นสำคัญ

3. เกี่ยวกับหลักการจัดการ (Management principle) มีหลักการที่สำคัญ 14 ประการคือ

3.1 หลักการเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ

3.2 หลักการของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว

3.3 หลักของการมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน

3.4 หลักของการดำรงไว้ซึ่งสายงาน

3.5 หลักของการแบ่งงานกันทำ

- 3.6 หลักเกี่ยวกับระเบียบวินัย
- 3.7 หลักการถือประโยชน์ส่วนบุคคลเป็นรองจากประโยชน์ส่วนรวม
- 3.8 หลักของการให้ผลประโยชน์ตอบแทน
- 3.9 หลักของการรวมอำนาจไว้ส่วนกลาง
- 3.10 หลักของความเสมอภาค
- 3.11 หลักของการมีเสถียรภาพของการว่าจ้างทำงาน
- 3.12 หลักของความคิดริเริ่ม
- 3.13 หลักของความสามัคคี
- 3.14 หลักของความมีระเบียบเรียบร้อย

โดยสรุป หลักการบริการ ก็คือวิธีการที่จะนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเป็นการยากที่องค์กรจะปฏิบัติตามหลักการต่างๆ ได้ครบถ้วนสมบูรณ์ เนื่องจากองค์ประกอบเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อทุกฝ่ายมีการร่วมมือร่วมใจกันอย่างจริงจังในการที่จะสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีให้เกิดขึ้นภายในองค์กรของตน แต่ปัจจุบันเท่าที่สังเกตดูในบางองค์กรยังมีระบบการบริหารที่ไม่เป็นระบบ ขาดประสิทธิภาพเพราะต่างฝ่ายต่างทำงาน ไม่มีการประสานกัน เกิดความขัดแย้งขึ้นบ่อยครั้งภายในองค์กร สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะทำให้องค์กรเกิดปัญหาทางด้านการบริหารงาน ส่งผลให้ขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติและขาดความเป็นระบบในหน่วยงาน ที่สำคัญคือ ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์กร

กระบวนการบริหาร

กระบวนการบริหารเป็นแนวทางหรือวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการปฏิบัติภารกิจให้สามารถดำเนินงานประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้เป็นขั้นตอนในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ซึ่งมีนักบริหารและนักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารไว้หลายท่านดังนี้

ฟาโยล อังงใน ลือชา สาระคงคม (2547) อธิบายว่า กระบวนการบริหารประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญต่างๆ 5 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (Planning) คือการคิดกะการล่วงหน้า
2. การจัดองค์การ (Organizing) คือการจัดให้มีโครงสร้างของสายงาน ตำแหน่งงาน และอำนาจหน้าที่ต่างๆ
3. การบังคับบัญชา (Commanding) คือ การดูแลสั่งการให้งานเป็นไปด้วยความถูกต้องเรียบร้อย

4. การประสานงาน (Co-ordinating) คือการดูแลควบคุมและอำนวยความสะดวกให้ผู้ทำงานสามารถทำงานได้โดยสะดวก เพิ่มความสามารถ

5. การควบคุม (Controlling) คือการควบคุมให้งานดำเนินไปตามแผนที่วางเอาไว้

สำหรับแนวปฏิบัติของผู้บริหาร ฟาโยล อธิบายว่า ผู้บริหารจะต้องมีคุณลักษณะที่พร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ ไหวพริบ การศึกษาหาความรู้ เทคนิคการทำงาน และประสบการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะประสบการณ์ด้านการบริหารยิ่งมีความจำเป็นมาก ฟาโยล ได้เสนอหลักสำหรับผู้บริหารไว้ 4 ประการ คือ

1. ผู้บริหารต้องรับผิดชอบต่อผลงานที่อยู่ในขอบข่ายความรับผิดชอบของตนแม้ว่าหน้าที่นั้นจะได้มอบหมายให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาไปปฏิบัติแล้วก็ตาม

2. ในการมอบงานจะต้องมอบทั้งหน้าที่และอำนาจให้ได้สัดส่วนกัน เอกภาพในการบังคับบัญชาเป็นสิ่งสำคัญต่อหน่วยงาน หากขาดเอกภาพในการบังคับบัญชาแล้วจะทำให้งานในองค์กรเกิดความยุ่งยากสับสน ทำงานไม่สะดวก

3. การบริหารขององค์กรจะต้องจัดให้สอดคล้องสัมพันธ์กันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักขององค์กร แม้ว่าองค์กรนั้นจะมีหลายหน่วยงานก็ตาม แต่วัตถุประสงค์หลักขั้นพื้นฐานขององค์กรย่อมตรงกัน

4. ผู้บริหารจะต้องจัดให้ทุกหน่วยงานในความรับผิดชอบปฏิบัติงานสนองวัตถุประสงค์หลักองค์กร นักบริหารจะต้องแสวงหาวิธีที่จะอำนวยความสะดวกและประหยัดเวลาในการทำงาน

กูลิคและเออร์วิค อ้างใน ลือชา สารคง (2547) อธิบายกระบวนการบริหารว่าเป็นกระบวนการ โดยเอาคำตอบจากหัวหน้าฝ่ายบริหารของประเทศมาเรียงเข้ากันเป็นหลักการคือ ขั้นตอนที่ผู้บริหารปฏิบัติ 7 ประการ ได้แก่

1. Planning หมายถึง การวางแผน เป็นการกำหนดโครงการอย่างกว้างๆว่าจะทำอะไรบ้าง เพื่ออะไร มีแนวทางจะปฏิบัติอย่างไร การวางแผนจะต้องกระทำก่อนการปฏิบัติจริง

2. Organizing หมายถึง การจัดองค์การ กล่าวคือ เป็นการจัดสายงานแบ่งแยกอำนาจการบริหารให้ผู้ปฏิบัติงานทราบหน้าที่บทบาทของแต่ละคน

3. Staffing หมายถึง การจัดการหาบุคคลมาเข้าสู่ตำแหน่งงานตามที่ได้จัดองค์การเอาไว้แล้วมีการบรรจุงาน ฝึกฝน อบรมพัฒนาคุณภาพคน

4. Directing หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ บอกทิศทางการทำงานเสนอแนะวิธีการทำงานหลังจากที่ได้วิเคราะห์อย่างรอบคอบแล้วว่าควรจะทำอะไรบ้าง อย่างไร ไปในทิศทางใด

5. Co-Ordinating หมายถึง การประสานงาน อันได้แก่การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานย่อยและบุคคลในตำแหน่งต่างๆ ให้สามารถทำงานร่วมกันได้ ซึ่งอาจจะต้องใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การสื่อสาร การกำหนดระเบียบแบบแผนในการทำงาน เป็นต้น

6. Reporting หมายถึง การทำงานทุกอย่างจะต้องมีการรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปว่าตนเองได้ทำอะไรบ้าง อย่างไร ได้ผลประการใด

7. Budgeting หมายถึง การจัดทำงบประมาณค่าใช้จ่ายให้ถูกต้องเหมาะสมกับกิจกรรม

สมพงษ์ บุญจิตราดุล อังใน ลือชา สารคง (2547) ได้สนับสนุนว่ากระบวนการบริหารของกุลิคได้รับความนิยมและยกย่องมากที่สุด เพราะมีองค์ประกอบที่ละเอียดและเป็นสัดส่วนที่ชัดเจนแน่นอน นอกจากนี้ยังได้เสนอแนวคิดว่า กระบวนการบริหาร มีองค์ประกอบสำคัญ 10 ประการด้วยกันคือ

1. การกำหนดความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์
2. การจัดทำแผนภูมิโครงสร้างขององค์กรหรือหน่วยงาน
3. การบรรจุและจัดระเบียบหรือกำหนดขอบข่ายของอำนาจหน้าที่ฝ่ายบริหาร
4. การมอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ
5. การควบคุมดูแลปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย
6. การปฏิบัติงานทุกอย่างที่จำเป็น
7. การติดต่อสัมพันธ์กับทุกหน่วยงาน
8. การจูงใจและบำรุงขวัญ
9. การประเมินผล
10. การพิจารณาในอนาคตและการตั้งความมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ขององค์กรไว้รับสถานการณ์ในอนาคต

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารเป็นการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีขั้นตอนและเหมาะสมกับหน่วยงานและองค์กร การทำงานให้สำเร็จได้นั้นมีวิธีการมากมายหลายวิธีที่ผู้บริหารทั้งหลายสามารถใช้ความรู้ความสามารถเพื่อเลือกวิธีที่เหมาะสมตามสภาพความรู้ ความสามารถ สภาพความต้องการ และสภาพแวดล้อมมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้

แต่เดิมองค์ประกอบสำคัญที่เป็นปัจจัยช่วยให้การบริหารงานใดๆ สำเร็จได้โดยง่าย คือ คน (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า 4M's แต่ในปัจจุบันมีปัจจัยที่จะส่งผลให้สามารถทำงานสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น มีเพิ่มขึ้นมาอีก 2 ประการ คือ ข้อมูลสารสนเทศ (Information) และเทคโนโลยี (Technology) หรือที่เรียกกันว่า IT ซึ่งหมายถึง การนำวิทยาศาสตร์ประยุกต์มาใช้ให้เกิดประโยชน์

องค์ประกอบสำคัญของกระบวนการบริหารมีทั้งหมด 7 องค์ประกอบดังนี้

1. การวางแผน (Planning)

ชิรวัดน์ นิเจนตร (2542) ได้ให้ความหมายของการวางแผนว่าเป็นการเตรียมการเพื่อให้บรรลุสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการในอนาคตวัตถุประสงค์ของการวางแผนก็คือ การผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่พึงประสงค์และการแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นให้สำเร็จลุล่วงไป รวมทั้งเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานต่างๆ อย่างประหยัดและคุ้มค่า การวางแผนมีหลายลักษณะและมีหลายระดับขึ้นอยู่กับประเภทของงานและกิจกรรม รวมทั้งระยะเวลาที่หวังผลตามเป้าหมาย การวางแผนหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งงบประมาณ ช่วงเวลา กำลังคน และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น การวางแผนจึงต้องอาศัยข้อมูลและสถิติที่ถูกต้องทันเหตุการณ์ และมีความยืดหยุ่นพอสมควร

เดล (ลือชา สารคง, 2547) กล่าวว่า การวางแผนคือการที่องค์กรได้ตั้งวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการในอนาคตแล้วดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยวิธีการที่ตัดสินใจแล้วว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุด แฮริสัน(Harison) ให้ความหมายว่า การวางแผนเป็นการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร อย่างไรและจะให้ใครทำ คำนิยามนี้ให้ความสำคัญต่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินงาน ธงชัย สันติวงศ์ กล่าวว่า การวางแผนคือการคิดที่จะต้องมองการณ์ไกลไปข้างหน้า การคาดการณ์ต่าง ๆ จนกระทั่งสามารถสรุปขึ้นเป็นแผนการกระทำที่จำเป็นและเหมาะสม ส่วน นิรันดร์ วงศ์คำปน ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวางแผนคือ การพิจารณา กำหนดผลของการปฏิบัติที่ต้องการในอนาคต พร้อมทางเลือกที่ดีที่สุดเพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามภารกิจของ หน่วยงานหรือองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวางแผนจะมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้น จะต้องขึ้นอยู่กับอิทธิพลของปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่จะต้องสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องกับสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการประสานงานและพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน ปัจจัยที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนได้แก่ โครงสร้างองค์กรวัฒนธรรมองค์กร ทรัพยากรขององค์กร สภาพแวดล้อมการดำเนินงานและสภาพแวดล้อมทั่วไป (ลือชา สารคง, 2547)

กล่าวได้ว่า การวางแผนเป็นการกำหนดทางเลือกที่ดีที่สุด เป็นการเตรียมการเพื่อผลที่ต้องการในอนาคตอย่างมีคุณภาพและเป็นที่พึงพอใจของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งจะต้องมีความต้องการหรือจุดมุ่งหมายมาก่อนแล้ว จึงดำเนินการจัดเตรียมขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งได้แก่การกำหนดทางเลือก การประเมินหรือตรวจสอบทางเลือกดังกล่าว รวมทั้งการหาและควบคุมทรัพยากรทั้งหมดที่จะใช้ในการดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เหล่านั้นในช่วงระยะเวลาที่กำหนด โดยวิธีดำเนินการที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่ามากที่สุด ส่วนแผนเป็นเอกสารที่เตรียมรายละเอียดไว้ล่วงหน้าที่จะดำเนินการภายในระยะเวลาหนึ่งเวลาใด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ภายในแผนจะระบุกิจกรรมหลักและเหตุผล วิธีดำเนินงาน บุคลากร งบประมาณ เวลา สถานที่ ฯลฯ การวางแผนจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญ ต่อการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ ถ้ากระบวนการวางแผนเป็นไปอย่างมีคุณภาพและสอดคล้องกับบริบทขององค์กรก็จะทำให้การดำเนินงานด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีระบบและประสบความสำเร็จ ผลผลิตมีคุณภาพ สนองเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร

2. การจัดองค์การ

องค์กรแบ่งออกเป็น 2 แบบคือ Formal organization องค์กรตามแบบ หรือเป็นทางการและ Informal organization องค์กรนอกแบบหรือไม่เป็นทางการ

การจัดองค์การ กุลิก อ่างใน ลือชา สารคง (2547) ให้ความหมายว่า หมายถึง การจัดรูปโครงสร้างหรือเค้าโครงของการบริหาร โดยกำหนดลักษณะและวิธีการติดต่อสัมพันธ์กันตามลำดับชั้นแห่งอำนาจหน้าที่หรือสายบังคับบัญชา เพื่อให้การทำงานขององค์กรดำเนินไปอย่างมีระเบียบแบบแผน องค์กรจะประกอบด้วยคน (People) หน้าที่การงาน (Function) และปัจจัยทางกายภาพต่างๆ ขององค์กร (Physical Factors) ดังนั้นกระบวนการในการจัดองค์การจึงประกอบด้วยความสัมพันธ์ขั้นพื้นฐาน 3 ประการคือ ความรับผิดชอบ (Responsibility) อำนาจหน้าที่ (Authority) ความพร้อมที่จะให้ตรวจสอบ (Accountability)

3. การบริหารงานบุคคล (Staffing)

การบริหารงานบุคลากรหรือการจัดบุคลากร เป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญยิ่ง เพราะบุคลากรถือเป็นทรัพยากรทางการบริหารที่สำคัญที่สุด กิติมา ปรีดีดิกล อ่างใน ลือชา สารคง (2547) ได้แบ่งขั้นตอนของกระบวนการบริหารงานบุคคลไว้ดังนี้

1. การวางแผนกำลังคน ผู้บริหารต้องคาดการณ์ในอนาคตว่าต้องการบุคลากรเข้ามารับหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ เป็นจำนวนเท่าใดและมีคุณสมบัติอย่างไร จึงมีความจำเป็นในการดำเนินการวิเคราะห์งานของแต่ละตำแหน่งเสียก่อน

2. การแสวงหาบุคลากรเข้าทำงาน เมื่อแผนงานมีความต้องการคนงานใหม่จะต้องแจ้งให้แผนกบุคลากรทราบถึงความต้องการโดยระบุขอบเขตของสถานภาพ ประสบการณ์คุณลักษณะที่ต้องการ ทางแผนกบุคลากรจะได้ดำเนินการรับสมัคร

3. การคัดเลือกบุคคล องค์การอาจคัดเลือกบุคคลโดยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้คนที่มีความรู้ความสามารถตรงตามความต้องการ เครื่องมือที่ใช้ในการคัดเลือกบุคคลได้แก่ การสอบประวัติ การทดสอบการปฏิบัติและการสัมภาษณ์ เป็นต้น

4. การโยกย้ายและการเลื่อนขั้น การโยกย้ายและการสับเปลี่ยนตำแหน่งหนึ่งไปสู่อีกตำแหน่งหนึ่งที่อยู่ในระดับเดียวกัน โดยไม่เปลี่ยนแปลงสถานะและเงินเดือนหรืออาจเปลี่ยนเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง

5. การพัฒนาบุคลากร คือวิธีการต่าง ๆ ที่มุ่งเพิ่มขีดความรู้ความสามารถ ความชำนาญ และประสบการณ์ เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานทำหน้าที่รับผิดชอบงานของตนเองได้ดียิ่งขึ้น

อาจสรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคลเป็นกระบวนการบริหารที่จะเริ่มตั้งแต่การสรรหาบุคคลเข้าทำงาน การบรรจุแต่งตั้ง การพัฒนาบุคลากรและการดำรงรักษา ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะต้องกระทำด้วยความรอบคอบและต้องอาศัยศาสตร์และศิลป์ในการบริหารเป็นอย่างมาก จึงจะประสบความสำเร็จได้ เนื่องจากการบริหารคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดการบริหารนั้นจะต้องอาศัยความละเอียดอ่อน ความพยายามและความอดทนอดกลั้นสูง

4. การอำนวยการ (Directing)

การอำนวยการเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจและภาวะผู้นำในการวินิจฉัยสั่งการ ตลอดจนการควบคุมดูแลนิเทศและจูงใจ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ การวินิจฉัยไตร่ตรองและการตัดสินใจจึงเป็นศิลปะอย่างหนึ่งของการใช้ความรู้ความสามารถ และหลักการบริหารต่าง ๆ ของผู้บริหารในฐานะผู้นำขององค์กร

การอำนวยการของผู้บริหารอาจเกิดปัญหาขึ้นได้ทุกเมื่อ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อห้องค์กร ประสบความล้มเหลวในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้บริหารจึงควรตระหนักในทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ เพราะการทำงานร่วมกับผู้อื่นนั้นต้องสร้างศรัทธาให้คนในองค์กรยอมรับ ซึ่งบาร์นาร์ด (Barnard) ได้อ้างไว้ในทฤษฎีการยอมรับว่า การสั่งการนั้นต้องสั่งในสิ่งที่เขาสามารถปฏิบัติได้ โดยเข้าใจในคำสั่งนั้นเป็นอย่างดี

ผู้ปฏิบัติมีความเชื่อว่าเมื่อทำตามคำสั่งนั้นแล้วจะเกิดประโยชน์ต่อองค์กรและตัวเขาเองด้วย (ลือชา สารคง, 2547) สำหรับเทคนิคและวิธีการสั่งงานนั้น เทนเนบอม (Tanebaum) ได้แบ่งการสั่งงานออกเป็น 4 แบบ ได้แก่

แบบที่ 1 การสั่งโดยตรงหรือการออกคำสั่ง

แบบที่ 2 การสั่งแบบขอร้อง

แบบที่ 3 การสั่งแบบเสนอแนะ

แบบที่ 4 การสั่งแบบอาสาสมัคร

กิตติมา ปริติลล (ลือชา สารคง, 2547) ได้เสนอวิธีสั่งงานไว้ 2 แบบคือ

1. การสั่งด้วยวาจา ส่วนมากนิยมใช้ในกรณีที่เป็นเรื่องที่ไม่ค่อยจะมีความสำคัญมากนัก หรือเป็นเรื่องที่ไม่ค่อยต้องการรายละเอียดที่จำเป็นต้องจดจำ ซึ่งอาจจะใช้ในกรณีเร่งเร้ากระตุ้นเตือน หรือกรณีฉุกเฉินไม่มีเวลาเขียนคำสั่ง

2. การสั่งงานแบบลายลักษณ์อักษร ใช้ในกรณีที่จะส่งไปยังบุคคลหลายแห่ง หรือเกี่ยวกับเรื่องผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าใจได้ยาก และใช้ในเรื่องที่สำคัญและละเอียด

นอกจากนี้ พนัส หันนาคินทร์ (ลือชา สารคง, 2547) ยังได้กล่าวถึงสิ่งที่ผู้บริหารควรให้ความสนใจในการอำนวยการ 3 ประการคือ

1. ปัญหาเรื่องการจูงใจ ผู้บริหารต้องพยายามหาทางส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความกระตือรือร้นที่จะทำงานให้เป็นผลสำเร็จอย่างดี ผู้บริหารต้องพยายามสร้างน้ำใจหรือของขวัญแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องพยายามรู้ให้ได้ว่าการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชามีอะไรเป็นแรงหนุนและต้องรู้จักใช้เครื่องล่อใจ

2. ปัญหาเรื่องการติดต่อสื่อสารเป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องพิจารณาปัจจัย 2 ประการคือ อะไรเป็นสิ่งที่ทำให้การติดต่อสื่อสารความคิดไม่ได้ผล และอะไรคือหลักในการติดต่อสื่อสารความคิดที่ดี

3. เทคนิคการสั่งงาน ผู้บริหารต้องพิจารณาว่าคำสั่งนั้นควรจะออกในรูปเฉพาะหรือรูปทั่วไป คำสั่งควรเป็นลายลักษณ์อักษรหรือวาจา จังหวะและเวลาที่ออกคำสั่ง คำสั่งเก่ากับคำสั่งใหม่ขัดแย้งกันหรือไม่ ผู้รับคำสั่งสามารถปฏิบัติตามได้หรือไม่ การสั่งการที่ดีต้องมีความชัดเจนอยู่ในตัว

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การอำนวยการเป็นกระบวนการของการสั่งการ และอำนวยการความสะดวกในการบริหารงานทุกด้าน เพื่อให้ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การประสานงาน (Co-ordinating)

การประสานงานเป็นเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งในกระบวนการบริหารที่เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด เกี่ยวกับภาวะด้านจิตใจของบุคคลในองค์กร เป็นเรื่องที่ต้องอาศัยศิลปะในการติดต่อสื่อสาร เนื่องจากการติดต่อสื่อสารที่ดีและเหมาะสมจะช่วยให้การประสานงานประสบความสำเร็จ

สมพงษ์ เกษมสิน (2523) กล่าวว่า การประสานงานคือ ความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติ จัดระเบียบงานให้เรียบร้อยและสอดคล้องกัน เพื่อให้งานเกิดความสมดุลและสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายภายในเวลาที่กำหนดไว้ นอกจากนี้สมพงษ์ เกษมสินยังได้เสนอแนวทางการประสานงานไว้ 2 ลักษณะ คือ

1. วิธีประสานงานภายในองค์กร ควรยึดหลักการจัดแผนผังและการกำหนดหน้าที่การทำงาน การจัดให้มีระบบติดต่อที่มีประสิทธิภาพ การใช้คณะกรรมการ ใช้วิธีจับประมาณการติดตาม สอดส่องทั้งภายในและภายนอกองค์กร การติดต่ออย่างไม่มีพิธีการ การจัดให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้ประชุมพบปะกัน การจัดการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร การจัดให้มีหน่วยแนะแนวทางวิชาการ การจัดให้มีการมอบอำนาจหน้าที่ และจัดให้มีการบำรุงขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร

2. วิธีประสานงานระหว่างองค์กร เทคนิคประสานงานระหว่างองค์กรอาจจะนำวิธีการประสานงานภายในองค์กรมาใช้ได้บางประการ และนอกจากนั้นวิธีการสำคัญ ที่ควรนำมาใช้คือ การประสานงานโดยการกำหนดสิทธิและหน้าที่ การใช้คณะกรรมการกลางหรือคณะกรรมการผสม รวมถึงการใช้วิธีงบประมาณ

สรุปการประสานงานเป็นที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กร ผู้บริหารจะต้องแสวงหาวิธีการติดต่อสื่อสาร ประสานความร่วมมือ ประสานการปฏิบัติงานระหว่างฝ่ายต่างๆขององค์กร เพื่อให้ทุกคนทุกฝ่ายสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างคล่องตัวและรวมเร็ว เกิดความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างบุคคลและหน่วยงาน ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีในการทำงานและเพื่อประสิทธิภาพของงาน

6. การรายงาน (Reporting)

ปราโมทย์ จิตบรรจง (2522) กล่าวว่า การรายงานเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำผลการปฏิบัติงานในทุกสภาพรายงานต่อผู้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะได้ทราบปัญหาข้อบกพร่อง ทั้งนี้ก็เพื่อหาทางช่วยเหลือแก้ไขปรับปรุงงานนั้นๆ ในโอกาสต่อไป ผู้บริหารพึงระลึกอยู่เสมอว่าตนต้องใกล้ชิดกับผู้ร่วมงานทุกคนด้วยความเป็นมิตรและรู้จักระมัดระวังในเรื่องที่ควร ควรเปิดช่องทางหลายๆทางและเปิดโอกาสให้กว้างพอสำหรับการเสนอเรื่องราวต่างๆของผู้ได้บังคับบัญชาอย่างสะดวก ควรให้ผู้ร่วมงานได้ทราบว่าหน่วยงานกำลังทำอะไรอยู่ในขณะนี้ โดยแจ้งข่าวสารให้ทราบทุกระยะ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม รู้เห็นและเสนอความคิดเห็น ซึ่งถือเป็นการระดมกำลังความคิดเพื่อประสิทธิภาพของงานที่กำลังปฏิบัติอยู่ นอกจากนี้ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานรู้เห็นและมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการออกนโยบาย และโครงการของหน่วยงานทุกชนิดเท่าที่จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงาน รวมไปถึงการ

อธิบายหรือตอบข้อสงสัยหากมีผู้ได้บังคับบัญชาคนใดถามปัญหาใดๆ ผู้บริหารจะต้องตอบโดยไม่ประวิงเวลา หรือปล่อยให้ปัญหานั้นสายเกินไปที่จะเข้าใจหรือแก้ไขได้

สรุปได้ว่า การรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งของการบริหารงาน เนื่องจากการรายงานผลของงานที่กระทำ จะช่วยให้หน่วยงานหรือผู้ปฏิบัติได้ทราบถึงข้อบกพร่องที่เกิดทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้งานขาดคุณภาพ ทั้งนี้เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขและเพื่อเป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้งานในแต่ละฝ่ายสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานให้เป็นไปได้ด้วยดี

7. การงบประมาณ (Budgeting)

งบประมาณถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะคอยอำนวยความสะดวกให้การบริหารจัดการดำเนินไปได้ตามปกติ และจะทำให้ผลผลิตของระบบมีคุณภาพมากยิ่งขึ้นถ้าผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการใช้งบประมาณที่ดีก็จะทำให้เกิดคุณภาพของงานอย่างคุ้มค่า ธีรวุฒิ ประทุมทรัพย์ และคนอื่นๆ ได้เสนอว่า การบริการการเงินให้เกิดผลดีนั้น จะต้องแสวงหาและคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถตรงตามลักษณะงานและต้องมีการนิเทศอบรม บำรุงขวัญกำลังใจและแก้ไขปัญหาลักษณะต่างๆ ให้เจ้าหน้าที่การเงินสามารถทำงานให้เกิดผลดี ต้องมีการตรวจสอบเป็นระยะๆ เนื่องจากธรรมชาติของงานด้านการเงินต้องมีการควบคุมและการให้ความไว้วางใจ อีกทั้งยังต้องทำการวินิจฉัยตามโอกาสอันควร เพื่อจะได้ปรับปรุงการดำเนินงานให้เหมาะสมยิ่งขึ้น (ลือชา สารคง, 2547)

สรุปได้ว่า ผู้บริหารต้องเกี่ยวข้องกับงบประมาณตั้งแต่การจัดตั้งงบประมาณ การแสวงหางบประมาณ การบริหารงบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณ และการรายงานงบประมาณ จะต้องบริหารงบประมาณโดยพิจารณาถึงบริบทของชุมชนและพิจารณาตามความจำเป็น ยึดหลักว่าใช้งบอย่างไร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเกิดประสิทธิภาพของงานมากที่สุด

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทวีวัฒน์ แยมพรหม (2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ใช้บริการโฮมสเตย์ในตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ใช้บริการโฮมสเตย์ในตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาพักแรม ณ โฮมสเตย์ ในตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำนวน 322 คน ได้มาโดยการเลือกแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตรวจสอบความถูกต้องโดยผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่ใช้บริการโฮมสเตย์ในตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ช่วง 31-40 ปี

สถานภาพ จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี อาชีพค้าขาย รายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ใช้บริการโฮมสเตย์ในตำบลตะนาวศรี แบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งที่ต้องการมาท่องเที่ยวเน้นการพักผ่อนหย่อนใจ ด้านวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวต้องมีราคาถูก ด้านบทบาทของกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเป็นสมาชิกของครอบครัว ด้านโอกาสของการท่องเที่ยวเป็นช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ ด้านช่องทางการท่องเที่ยวเน้นการให้บริการของเจ้าบ้าน และด้านกระบวนการขั้นตอนการมาท่องเที่ยวใช้วิธีการเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล

บุญสมหญิง พลเมืองดี และคณะ (2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง แผนการพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนสามเรือน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อศึกษารวบรวมวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลบริบทชุมชนตำบลสามเรือน เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนตำบลสามเรือนให้สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ เพื่อนำเสนอเส้นทางและรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนตำบลสามเรือนอย่างมีส่วนร่วม เพื่อเสนอแผนการพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนสามเรือน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า พื้นที่ชุมชนสามเรือนมีศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้ผลการประเมินคือ 9 คะแนน จาก 13 คะแนน โดยพื้นที่ชุมชนสามเรือนมีแหล่งธรรมชาติมีสิ่งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าไปเที่ยวชมได้เป็นอย่างดี และจุดดึงดูดดังกล่าวก่อให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องระบบนิเวศ เป็นแหล่งธรรมชาติมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชนอย่างเห็นได้ชัด โดยแหล่งธรรมชาติยังคงสภาพความเป็นธรรมชาติดั้งเดิมไว้ได้ และไม่มีการรบกวนจากมนุษย์ มีการจัดเส้นทางศึกษาธรรมชาติและป้ายสื่อความหมายบนเส้นทางเพื่อให้ความรู้กับนักท่องเที่ยว มีการจัดกิจกรรมด้านการศึกษาธรรมชาติให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะด้าน เช่น กิจกรรมการดูนก การศึกษาพันธุ์ไม้ มีบุคลากรที่มีความรู้ระดับปริญญาด้านสิ่งแวดล้อม นิเวศวิทยา หรือด้านที่เกี่ยวข้อง และสามารถสื่อสารและให้ความรู้โดยใช้ภาษาอังกฤษได้ ผลการประเมินความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีกิจกรรมการล่องเรือแม่น้ำเจ้าพระยา คลองโพ ขมิ้นทิวทัศน์ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีวัดในเขตพื้นที่ได้แก่ วัดสามเรือน และแหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร มีพื้นที่ทำการเกษตร โดยประชาชนมีที่ดินเป็นของตนเอง ไม่ต้องเช่า ส่วนใหญ่จะมีอาชีพทำนา และเห็ดตับเต่ามีกิจกรรมศึกษาและเรียนรู้การปลูกเห็ดตับเต่า ด้านที่ 2 เส้นทางคมนาคมเข้าถึง มีการคมนาคมขนส่งโดยรถยนต์ มีถนนลาดยางเข้าถึงชุมชน หน้ากว้าง 6 เมตร 2 ช่องทาง การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวด้วยทางเท้า คือมีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ริมทางสามารถเดินทางด้วยเท้า ความปลอดภัยในการเดินทาง มีความปลอดภัยค่อนข้างสูง เนื่องจากไม่มีรถวิ่งมากนัก คุณภาพของเส้นทางที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว คือมีถนนลาดยาง 2 ช่องทาง หน้ากว้างประมาณ 6 เมตร การเข้าถึง

แหล่งท่องเที่ยวทุกฤดูกาล ช่วงฤดูฝนจะมีปัญหาน้ำท่วม ต้องปิดให้บริการการท่องเที่ยวเนื่องจากอยู่ในพื้นที่ลุ่มทำให้น้ำท่วมในฤดูฝน ด้านที่ 3 สิ่งอำนวยความสะดวก มีศาลาที่พักหรือจุดชมวิว มีศาลาที่พักเป็นจุดๆ ไป จุดชมวิวมีเป็นบางสถานที่ ป้ายแนะนำทางและสถานที่ท่องเที่ยวมีน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการและการอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ต้องใช้การติดต่อสื่อสารผ่านทางโทรศัพท์เพื่อถามทาง ยังไม่มีป้ายสื่อความหมายหรือสัญลักษณ์ บริการไปรษณีย์ ยังไม่มีบริการ บริการเช่ารถจักรยาน จักรยานยนต์ยังไม่มีบริการ บริการห้องน้ำหรือสุขาไม่มีบริการเป็นบางจุด บริการโทรศัพท์สาธารณะ มี 81 แห่ง บริการน้ำดื่มและน้ำใช้คือมีร้านค้าที่ให้บริการ บริการร้านอาหารและเครื่องดื่ม เป็นร้านขายของชำ ร้านก๋วยเตี๋ยว และร้านอาหารตามสั่งแต่เป็นลักษณะร้านอาหารตามบ้าน ร้านขายของที่ระลึกยังไม่มีสถานที่ประจำ ไม่มีศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว แต่สามารถขอข้อมูลเบื้องต้นการบริการส่วนตำบลสามเรือน ไม่มีศูนย์รับแจ้งเหตุนักท่องเที่ยว มีแต่จุดที่พักสายตรวจจำนวน 1 แห่ง ไม่มีบริการตรวจคนเข้าเมือง ด้านการสาธารณสุข มีร้านขายยา 5 แห่ง คลินิก 3 แห่ง ปั้มน้ำมันและก๊าซ มีจำนวน 3 แห่ง ด้านที่ 4 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีการโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ มีรายการท่องเที่ยวและรายการโทรทัศน์มาถ่ายทำและโปรโมทสื่อต่างๆ ให้ ฟรี มีการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง มีการจัดงานประจำชุมชน ได้แก่งานวันเห็ดดับเต่างามที่สามเรือน แต่ไม่สามารถรับชำระเงินด้วยบัตรเครดิต ไม่มีบริการการเบิก-ถอนเงิน ATM ส่วนโรงพยาบาลหรือสาธารณสุข มีโรงพยาบาลสุขภาพประจำตำบลและคลินิกชุมชนประจำตำบล ด้านที่ 5 ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีการโรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮ้าส์ วิลเลจ สเตย์ เต้นท์ค้างคืน ด้านที่ 6 กิจกรรมการท่องเที่ยว มีกิจกรรมการนั่งเรือชมทิวทัศน์ตามลำน้ำเจ้าพระยา คลองโพ ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี มีงานวันสงกรานต์ งานบุญตามวันสำคัญทางศาสนา การจัดงานวันอาบน้ำคั้นเพ็ญ การจัดแสดงและแข่งขันกีฬา จะมีการจัดในช่วงวันเห็ดดับเต่างามที่สามเรือน

สร้อยญา กองละเอียด (2555) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดการที่พักแรมแบบอีโครีสอร์ท (Eco- Resort) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการของธุรกิจที่พักแรมอีโค รีสอร์ท (Eco Resort) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และการประเมินจากการสังเกต (Observation) กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานประกอบการที่พักแรม 4 แห่งตั้งอยู่ในอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ ทรัพย์ไพรวัลย์ แกรนด์ โฮเต็ล แอนด์ รีสอร์ท วนธรา เฮลท์ รีสอร์ท แอนด์ สปา เรน ฟอเรสต์ รีสอร์ท และเดอะเนเชอรัลปาร์ค รีสอร์ท เดอะ วังทอง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 แห่งมีการจัดการของ

ธุรกิจที่พักแบบอีโกรีสอร์ท (Eco Resort) ภายในอำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่ตั้งและสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ตั้งอยู่บนเส้นทางหลวงหมายเลข 12 เชื่อมโยงกับถนนสายหลักสะดวกต่อการเข้าถึง และใกล้ชิดกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยเฉพาะที่ วนธารา เฮลท์ รีสอร์ท แอนด์ สปา และ เรน ฟอเรสต์ รีสอร์ท โดดเด่นในเรื่องการออกแบบห้องพัก ที่มีเอกลักษณ์ไม่ขัดแย้งต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ส่วนด้านการจัดการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีการประหยัดพลังงาน ที่สามารถช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่ายให้ทางรีสอร์ท โดยเฉลี่ย 40-50% ต่อปี ในขณะที่ด้านกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีกิจกรรมล่องแก่งลำน้ำเข็กเป็นเอกลักษณ์สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการที่พักแบบอีโกรีสอร์ท (Eco Resort) ทั้ง 3 ด้านนี้ เป็นแนวทางการดำเนินธุรกิจที่พักแบบอีโกรีสอร์ท (Eco Resort) ที่คำนึงถึงการอนุรักษ์ และความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม เป็นประโยชน์ให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง

สุขุม คงศิษฐ์ (2555) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวและที่พักที่รักษาสีงแวดล้อมอุทยานแห่งชาติในจังหวัดน่าน เพื่อศึกษารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและการจัดการที่พักอุทยานแห่งชาติในจังหวัดน่าน เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว และที่พักที่รักษาสีงแวดล้อมอุทยานแห่งชาติในจังหวัดน่านและเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว และที่พักที่รักษาสีงแวดล้อมอุทยานแห่งชาติในจังหวัดน่าน ทั้ง 7 แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติแม่จริม อุทยานแห่งชาติขุนน่าน อุทยานแห่งชาติขุนสถาน อุทยานแห่งชาติดอยภูคา อุทยานแห่งชาตินันทบุรี อุทยานแห่งชาติถ้ำสะเกิน และอุทยานแห่งชาติศรีน่าน โดยศึกษา เจ้าหน้าที่ในอุทยานแห่งชาติ จำนวน 14 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก รายงานเป็นเชิงพรรณนา และศึกษา นักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถาม ได้ผลดังนี้ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวมีการจัดกิจกรรมพิเศษ เหมาะสมกับฤดูกาล โอกาส เวลา และวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนร้อยละ 4.20 นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการพัฒนาที่พักแบบ การบริการที่พักรับมาตรฐาน ร้อยละ 4.12 พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมปลูกต้นไม้กับนักท่องเที่ยว ร้อยละ 3.97 นักท่องเที่ยวมีความต้องการและความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาที่พักแบบ มีการจัดการด้านสิ่งก่อสร้างและสาธารณูปโภค เช่น ถนน น้ำ ไฟฟ้า ห้องสุขา สถานปฐมพยาบาล ที่เหมาะสมและกลมกลืนกับสภาพพื้นที่ ร้อยละ 3.76 การศึกษาคั้งนี้

พบว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวมีความสอดคล้องกับกิจกรรมสีเขียว (Green Activity) และที่พักแรม มีความสอดคล้องกับการบริการสีเขียว (Green Service) ส่วนแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ ควรพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความสอดคล้องกลมกลืนและคุณค่าความโดดเด่นของทรัพยากรหรือสิ่งแวดล้อมมากที่สุดและสร้างผลกระทบทางลบน้อยที่สุด กิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องให้ประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต แก่นักท่องเที่ยวได้มาก และด้านที่พักแรม คือ ควรปรับปรุงการจัดการและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เน้นการปฏิบัติที่รักษาสิ่งแวดล้อม มีแนวทางการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสร้างผลกระทบทางลบน้อยที่สุด

มารุต เพชรไชย (2555) ทำวิจัยเรื่อง ประเภทของนักท่องเที่ยวมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ : กรณีศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือจำนวน 400 ตัวอย่าง สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแตกต่าง (Independent Samples t-test) กลับกลุ่มตัวอย่างที่มี 2 กลุ่ม วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม ถ้าพบความแตกต่างจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี LSD (Least Significant Difference) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวโฮมสเตย์ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง โดยมีอายุ 20-25 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท อาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน และมีสถานภาพโสด ส่วนประเภทของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวประเภทผู้ตาม พฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ ด้านการท่องเที่ยวแบบหาความเพลิดเพลิน แบบหาประสบการณ์ แบบชอบทดลอง แบบนันทนาการ และแบบให้ชีวิตแบบคนในท้องถิ่น มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ห้สมมติฐาน ด้าน เพศ อายุ อาชีพ และสถานภาพ มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์แตกต่างกัน ส่วนประเภทของนักท่องเที่ยว มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์แตกต่างกัน

รุ่งอรุณ ศุภกฤตอนันต์ (2553) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพและความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวของที่พักแรมแบบโฮมสเตย์ : กรณีศึกษา โฮมสเตย์บ้านลาดสมติ ตำบลกุศกร อำเภอดงระการพิช จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อศึกษาศักยภาพและความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวของที่พักแรมแบบโฮมสเตย์ : กรณีศึกษา โฮมสเตย์บ้านลาดสมติ ตำบลกุศกร อำเภอดงระการพิช จังหวัด

อุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมชุมชนเห็นด้วยทุกด้านกับศักยภาพและความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวของที่พักแรมแบบโฮมสเตย์ของชุมชน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ อันดับแรกคือ ด้านที่พักสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยว รองลงมาคือ ด้านบรรยากาศไม่ตรีของเจ้าบ้าน และด้านรายได้เสริมและการเชื่อมโยงกับธุรกิจชุมชน ตามลำดับ จากการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า ชุมชนบ้านลาดสมติ ตำบลกุศกร อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี มีความเข้าใจเกี่ยวกับโฮมสเตย์ แต่ยังไม่ละเอียดมากนัก ทั้งนี้ ชุมชนถือได้ว่ามีศักยภาพและความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว เนื่องจากบริเวณบ้านมีพื้นที่เพียงพอสำหรับให้นักท่องเที่ยวได้พักผ่อน มีกิจกรรมของชุมชน เช่น การทอผ้าไหมฯ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว เช่น ห้องพัก ห้องน้ำ ห้องครัว บริเวณพักผ่อน เป็นต้น ชุมชนส่วนใหญ่ยังมีความต้องการในการพัฒนาชุมชนให้มีศักยภาพและความพร้อม เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง เนื่องจากในอดีตเคยมีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการสร้างชุมชนให้เป็นโฮมสเตย์ แต่ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างจริงจัง ถึงแม้ว่าชุมชนจะได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานหลายหน่วยงานแต่ส่วนใหญ่แล้วเป็นการช่วยเหลือที่ไม่ตรงจุด ซึ่งไม่ใช่การพัฒนาเกี่ยวกับโฮมสเตย์อย่างแท้จริง ดังนั้น ชุมชนจึงมีความต้องการในการช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางด้านกิจกรรมในการท่องเที่ยว ด้านภาษา การสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ การประชาสัมพันธ์รวมถึงการรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชน โดยให้อยู่ในหลักเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการให้ข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ ด้านการตลาด ด้านการบริหารจัดการกลุ่มโฮมสเตย์ ด้านการต้อนรับนักท่องเที่ยวและการประกอบอาหารอย่างถูกสุขลักษณะ เพื่อให้ชุมชนบ้านลาดสมติ ตำบลกุศกร อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี สามารถพัฒนาเป็นโฮมสเตย์ที่ได้มาตรฐานโฮมสเตย์ของประเทศไทยต่อไป

จิโรจ กาญจนารณ์ (2555) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการออกแบบที่พักเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาที่พักในอุทยานแห่งชาติ 4 แห่ง เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเกณฑ์และแบบประเมินเพื่อใช้ในการออกแบบที่พักอาศัยจากแหล่งต่างๆ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับที่พักในอุทยานแห่งชาติ เพื่อศึกษากระบวนการออกแบบที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมและสัมพันธ์กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบที่พักอาศัยอย่างยั่งยืน ที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในประเทศไทย และเพื่อปรับใช้เป็นแนวทางในการออกแบบบ้านพักอาศัยทั่วไป โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบเกณฑ์การประเมินบ้านพักอาศัยจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ LEED, BREEAM, BCA,

TREES-NC และ TEEAM และทำการสำรวจบ้านพักอาศัยในอุทยานแห่งชาติ 4 แห่ง ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ทางภาคเหนือ 2 แห่ง และทางภาคใต้ 2 แห่ง ได้แก่ 1. อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย 2. อุทยานแห่งชาติศรีน่าน 3. อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร 4. อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ ผู้ทำการศึกษาได้สร้างแนวทางในการออกแบบที่พักอาศัยเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยแบ่ง 7 หมวด ซึ่งมีสัดส่วนคะแนน 100 คะแนน แบ่งออกได้เป็น หมวดที่ 1 กลยุทธ์และนวัตกรรม มีสัดส่วนร้อยละ 5 หมวดที่ 2 การบริหารจัดการ มีสัดส่วนร้อยละ 15 หมวดที่ 3 การดูแลสภาพแวดล้อมอย่างยั่งยืน มีสัดส่วนร้อยละ 10 หมวดที่ 4 การอนุรักษ์น้ำ มีสัดส่วนร้อยละ 10 หมวดที่ 5 การใช้พลังงานในอาคาร มีสัดส่วนร้อยละ 10 หมวดที่ 6 การเลือกใช้วัสดุในการก่อสร้างอาคารมีสัดส่วนร้อยละ 20 และหมวดที่ 7 การคำนึงถึงคุณภาพสภาพแวดล้อมภายในอาคารที่ดี มีสัดส่วนร้อยละ 20 จากการศึกษาพบว่า 1. สามารถสร้างอาคารให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้ด้วยเทคนิคการก่อสร้างทั่วไป หากมีการวางแผนที่ดี มีการกำหนดเป้าหมายในการออกแบบที่ชัดเจน 2. การประสานความสัมพันธ์ระหว่าง การวางแผน การออกแบบ การดูแลรักษา จนถึง การปรับปรุงซ่อมแซมอาคาร เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างอาคารที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 3. สามารถนำเกณฑ์การออกแบบที่พักอาศัยเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ได้ทำการศึกษาในครั้งนี้มาปรับประเด็นเนื้อหาเพื่อใช้กับบ้านพักอาศัยขนาดเล็กได้

วิชุดา ศิริวัฒน์ (2552) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการที่พักทางวัฒนธรรม (Home Stay) 1) เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของที่พักทางวัฒนธรรม (Home Stay) เพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อศึกษาถึงสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการที่พักทางวัฒนธรรม (Home Stay) และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการที่พักทางวัฒนธรรม (Home Stay) เพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ที่พักทางวัฒนธรรม (Home Stay) ที่มีการบริหารจัดการที่ดีของจังหวัดนครราชสีมา โดยเลือกแบบเจาะจง ได้พื้นที่ใน 3 ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว และตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย ผู้ให้ข้อมูลมีจำนวน 103 คน ประกอบด้วย กลุ่มผู้รู้ จำนวน 22 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติ จำนวน 60 คนและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป จำนวน 21 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม ตรวจสอบนำเสนอข้อมูลโดยเทคนิคการตรวจสอบแบบสามเส้า วิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยและ

นำเสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า พื้นที่จังหวัดนครราชสีมา มีประวัติการจัดตั้งที่พักทางวัฒนธรรม (Home Stay) มาตั้งแต่ พ.ศ. 2536 ที่บ้านธารปราสาท อำเภอโนนสูง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นตัวอย่างของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่พักทางวัฒนธรรม ประเพณีที่จัดงานของชุมชน ภายใต้จิตสำนึกในการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่นไว้อย่างยั่งยืนตลอดไป สภาพปัจจุบันของการให้บริการที่พักทางวัฒนธรรม (Home Stay) ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ที่พักโฮมสเตย์เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเลือกเข้าพัก ด้วยวัตถุประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยวซึ่งนอกจากจะชื่นชมธรรมชาติที่งดงามแล้ว นักท่องเที่ยวยังต้องการศึกษาและสัมผัสวิถีชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จากคนในสังคมและชุมชนอื่น ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวประทับใจในการให้บริการเพราะได้เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายของคนในชุมชนและมีความสุขแบบสังคมไทยพื้นบ้าน มีค่าใช้จ่ายที่ประหยัดและยังได้มิตรภาพ แนวทางในการดำเนินการบริหารจัดการนอกจากปัจจัยความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติหรือทางประวัติศาสตร์แล้ว ความสะดวกสบายของการคมนาคมสื่อสารและการให้บริการบ้านพักที่สะอาด ปลอดภัย ถูกสุขอนามัยตามหลักการบริการสากล โดยมีสิ่งอำนวยความสะดวกตามความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ยังมีปัจจัยที่จะสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเลือกที่จะเดินเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น ก็คือการใช้วัฒนธรรม ตลอดจนขนบธรรมเนียมที่งดงามของท้องถิ่น เอกลักษณ์ วัฒนธรรมประเพณีของชาวโคราชทั้งภาษา การแต่งกาย ศิลปะการแสดงเป็นสื่อทางวัฒนธรรมในการประชาสัมพันธ์เชิญชวน แต่การสื่อทางวัฒนธรรมมาใช้ควรเน้นในเรื่องของศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่เหมาะสม นำมาถ่ายทอดสู่นักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ โดยสรุป คณะกรรมการบริหารจัดการที่พักทางวัฒนธรรม (Home Stay) ควรนำสื่อทางวัฒนธรรมนี้ไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการขายบริการทางการท่องเที่ยว เป็นการขายที่มีความแตกต่างจากการขายสินค้าประเภทอื่นๆ คือเป็นสินค้าที่ขายได้ตลอดไม่มีวันหมด เพราะถ้าสินค้าวัฒนธรรมของท้องถิ่นยังได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากขึ้นเท่าใด วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่นก็ยิ่งจะได้รับการฟื้นฟู และอนุรักษ์ไว้ไม่มีวันสูญหายมากขึ้นเท่านั้น

วรารณ ใจน้อย และยุพิน อุ่นแก้ว (2552) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จำนวน 400 คน โดยการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานภาพโสด อายุระหว่าง 20-35 ปี ระดับการศึกษา

ปริญญาตรี นักเรียน นักศึกษา มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีวัตถุประสงค์ของการเดินทางมายังอุทยานแห่งชาติภูกระดึง เพื่อพักผ่อนหย่อนใจมากที่สุด ส่วนใหญ่เดินทางมายังภูกระดึงเป็นครั้งแรก และเดินทางมาเที่ยวกับเพื่อน ยานพาหนะ ที่ใช้ในการเดินทางคือรถยนต์โดยสาร มีรูปแบบการเดินทางแบบมาพักค้างแรม 2 คืน โดยมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางประมาณ 3,001 บาทขึ้นไป แหล่งท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติภูกระดึงที่ชื่นชอบหรือสนใจมากที่สุด คือน้ำตก รองลงมาได้แก่ หน้าผา ป่าปิด และศาสนสถาน ตามลำดับ กิจกรรมที่กระทำมากที่สุด คือ กิจกรรมถ่ายภาพ รองลงมาได้แก่ กิจกรรมเที่ยวน้ำตก กิจกรรมเดินป่า ชมทิวทัศน์ธรรมชาติ กิจกรรมชมพระอาทิตย์ขึ้น-ตก กิจกรรมพักแรมด้วยเต็นท์ กิจกรรมดูนก ส่องสัตว์ กิจกรรมขี่จักรยานตามเส้นทางธรรมชาติ และกิจกรรมศึกษา เทียวถ้ำตามลำดับ ความพึงพอใจต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงโดยภาพรวม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านกายภาพและสิ่งดึงดูดใจ ด้านกิจกรรมการ ท่องเที่ยว และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง ส่วนด้านการบริหารจัดการ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในระดับมาก

กมลทิพย์ ประสิทธิ์นราพันธุ์ (2547) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทยในอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปเยือนอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างในอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จำนวน 400 คน ประมวลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อทำการวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-25 ปี สถานภาพโสด สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวช./ปวส. ส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้อยู่ระหว่าง 5,000-10,000 บาท นักท่องเที่ยวชาวไทยมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ถูกต้องในระดับมาก สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทยในอุทยานแห่งชาติเอราวัณ คือ เพศ อายุ รายได้

เฉลี่ยต่อเดือน และการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้แก่ มูลนิธิสืบนาคะเสถียร และสมาคมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในขณะที่สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ กลุ่มบุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยว ขนาดของกลุ่มเดินทาง และการเข้าร่วมกิจกรรม ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้แก่ มูลนิธิกรีนพีซ และมูลนิธิ โลกสีเขียว (Think Earth) ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวไทยในอุทยานแห่งชาติเอราวัณ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” มีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

1.1 ภาครัฐ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ปรานิชชาวบ้านและชุมชน ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.2 นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในงานวันเห็ดดับเต่างามที่สามเรือนครั้งที่ 7

1.3 นักศึกษาสาขาวิชาการโรงแรม ที่ทดลองพักค้างคืนในที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)

1.4 นักวิจัยและผู้ร่วมวิจัย

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ

2.1 กลุ่มองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน, กำนัน 1 คน, ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน รวมทั้งสิ้น 3 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2.2 กลุ่มผู้ที่สนใจทำที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 10 หลังคาเรือนๆ ละ 2 คน รวมเป็น 20 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2.3 กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในงานเห็ดดับเต่างามที่สามเรือน ครั้งที่ 7 จำนวน 200 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีตามความสะดวก (Convenient Sampling) พิจารณาตามสัดส่วนของประชากร หากประชากรมีจำนวนหลักพัน ควรใช้ขนาดตัวอย่างประมาณ 10% ของประชากร (ฉัตรสุนัน พงศ์ภิญโญ, 2553) (กลุ่มประชากร จำนวน 2,000 คน อ้างอิงจากสถิตินักท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน ปี 2558)

2.4 กลุ่มนักศึกษาสาขาวิชาการโรงแรม จำนวน 15 คน การเลือกกลุ่มนักศึกษาสาขาวิชาการโรงแรมอันเนื่องจาก นักศึกษากลุ่มดังกล่าวมีความรู้ในหลักการจัดการที่พักและงานบริการ ผู้วิจัยให้นักศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการประเมิน เพื่อต้องการผลการประเมินมาปรับปรุงที่พักก่อนที่จะเปิดรับนักท่องเที่ยวจริงในอนาคต ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2.5 ทีมนักวิจัยและผู้ร่วมวิจัย 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยกำหนดข้อคำถามในงานวิจัยไว้บางส่วนและสัมภาษณ์แบบนอกกรอบคำถามที่เตรียมไว้โดยยึดวัตถุประสงค์ในการวิจัยเป็นหลัก ใช้กับกลุ่มผู้นำชุมชน

2. แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) ใช้กับกลุ่มนักร้องกลุ่มที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยกำหนดข้อคำถามในงานวิจัยไว้บางส่วน

3. แบบสำรวจศักยภาพที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยประกอบไปด้วยข้อมูลของเจ้าบ้าน หัวข้อการประเมินทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสิ่งก่อสร้าง/สถาปัตยกรรม/บ้านเรือน ด้านบุคคล และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

4. แบบสอบถาม เรื่องความต้องการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ความต้องการด้านที่พัก ระยะเวลาที่พัก กิจกรรมที่สนใจทำในระหว่างเข้าพักและราคาที่พัก (เก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวงานวันเห็ดดับเต่างามที่สามเรือน ครั้งที่ 7 ระหว่างวันที่ 24-26 มิถุนายน 2559)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อนำเสนอกระบวนการการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยแบบประเมิน ทั้งสิ้น 3 ชุดได้แก่

ชุดที่ 1 เรื่องมาตรฐานสถานที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประเมินโดยเจ้าของบ้าน จำนวน 20 ชุด (10 หลังคาเรือนๆ ละ 2 คน) ประกอบด้วย 10 ด้าน 31 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1)ด้านที่พัก 2)ด้านอาหาร 3)ด้านความปลอดภัย 4)ด้านอรรถาธิบายไมตรีของเจ้าบ้านและสมาชิก 5)ด้านรายการนำเที่ยว 6)ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 7)ด้านวัฒนธรรม 8)ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน 9)ด้านการบริหารของกลุ่มและ 10)ด้านการประชาสัมพันธ์

มาตรวัดแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert's Scale) 5 ระดับ คือระดับศักยภาพของที่พักมาก ที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับ

การวิเคราะห์ระดับความพร้อมใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบประเมินมีระดับศักยภาพของที่พักในระดับมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบประเมินมีระดับศักยภาพของที่พักในระดับมาก

3 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบประเมินมีระดับศักยภาพของที่พักในระดับปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบประเมินมีระดับศักยภาพของที่พักในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบประเมินมีระดับศักยภาพของที่พักในระดับน้อยที่สุด

การแปลผลจากการประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ของข้อคำถาม ซึ่งสามารถแปลผลในแต่ละช่วงชั้นได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 แปลผลว่า มีระดับศักยภาพของที่พักในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 แปลผลว่า มีระดับศักยภาพของที่พักในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 แปลผลว่า มีระดับศักยภาพของที่พักในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 แปลผลว่า มีระดับศักยภาพของที่พักในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 แปลผลว่า มีระดับศักยภาพของที่พักในระดับน้อยที่สุด

ชุดที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจต่อที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยนักศึกษาศาสาวิชาการ โรงแรมที่ทดลองพักค้างคืน จำนวน 15 ชุด และผู้วิจัย 5 ชุด รวมทั้งสิ้น 20 ชุด ประกอบด้วย 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ Ecolodge ทั้ง 10 ด้าน ได้แก่ด้านที่พัก ด้านอาหาร ด้านความปลอดภัย ด้านอัธยาศัยไมตรีของเจ้าบ้าน และสมาชิก ด้านรายการนำเที่ยว ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน ด้านการบริหารของกลุ่ม Ecolodge และด้านการประชาสัมพันธ์ ใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert's Scale) 5 ระดับ คือระดับความพึงพอใจต่อที่พักมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับ

การวิเคราะห์ระดับความพร้อมใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบประเมินมีระดับความพึงพอใจต่อที่พักมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบประเมินมีระดับความพึงพอใจต่อที่พักมาก

3 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบประเมินมีระดับความพึงพอใจต่อที่พักปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบประเมินมีระดับความพึงพอใจต่อที่พักน้อย

1 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบประเมินมีระดับความพึงพอใจต่อที่พักน้อยที่สุด

การแปลผลจากการประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ของข้อคำถาม ซึ่งสามารถแปลผลในแต่ละช่วงชั้นได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 แปลผลว่า มีระดับความพึงพอใจต่อที่พักมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 แปลผลว่า มีระดับความพึงพอใจต่อที่พักมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 แปลผลว่า มีระดับความพึงพอใจต่อที่พักปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 แปลผลว่า มีระดับความพึงพอใจต่อที่พักน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 แปลผลว่า มีระดับความพึงพอใจต่อที่พักน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended question)

โดยให้เขียนบรรยาย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 รูปแบบการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แบบประเมินการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย จำนวน 15 ชุด

ตอนที่ 1 ด้านกระบวนการจัดตั้งกลุ่มที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) กระบวนการปรับปรุงบ้านพักเพื่อทำที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) และกระบวนการรวมกลุ่มกิจกรรมสนับสนุน (การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตรเห็ดตับเต่าชุมชนสามเรือน ใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert's Scale) 5 ระดับ คือระดับความพร้อมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับ การวิเคราะห์ระดับความพร้อมใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบประเมินมีระดับความพร้อมในกระบวนการจัดการในระดับมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบประเมินมีระดับความพร้อมในกระบวนการจัดการในระดับมาก

3 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบประเมินมีระดับความพร้อมในกระบวนการจัดการในระดับปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบประเมินมีระดับความพร้อมในกระบวนการจัดการในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบประเมินมีระดับความพร้อมในกระบวนการจัดการในระดับน้อยที่สุด

การแปลผลจากการประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ของข้อคำถาม ซึ่งสามารถแปลผลในแต่ละช่วงชั้นได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 แปลผลว่า มีระดับความพร้อมในกระบวนการจัดการในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 แปลผลว่า มีระดับความพร้อมในกระบวนการจัดการในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 แปลผลว่า มีระดับความพร้อมในกระบวนการจัดการในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 แปลผลว่า มีระดับความพร้อมในกระบวนการจัดการในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 แปลผลว่า มีระดับความพร้อมในกระบวนการจัดการในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended question) โดยให้เขียนบรรยาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการรวบรวม ค้นคว้า ศึกษาจากเอกสาร หนังสือ วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรม (Homestay) กิจกรรมทางการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในชุมชน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. การวิจัยเชิงสำรวจ ได้จากแบบประเมินศักยภาพที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยประกอบไปด้วยข้อมูลของเจ้าบ้าน หัวข้อการประเมินทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสิ่งก่อสร้าง/สถาปัตยกรรม/บ้านเรือน ด้านบุคคล และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยนักวิจัยและผู้ร่วมวิจัย ประเมินบ้านของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 หลังคาเรือนๆละ 2 คน รวม 20 คน

2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มชาวบ้านที่มีความสนใจในการทำที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ภาครัฐ ผู้นำชุมชน ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อการสัมภาษณ์ตามหัวข้อที่กำหนดไว้

3. ดำเนินการสนทนากลุ่มตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสนทนา

4. นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

5. การประชุมกลุ่มย่อย และการประชุมกลุ่มใหญ่

การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลตามลักษณะประชากรศาสตร์ ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยใช้ความถี่ (Frequency) เปอร์เซ็นต์ (Percentage) ในการอธิบายลักษณะทางด้านข้อมูลส่วนบุคคล

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับข้อคำถามแบบเปิด (Open ended question) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Contents Analysis) โดยจัดกลุ่มประเด็นสำคัญ และนำเสนอข้อมูลอธิบายเป็นความเรียง

5.3 ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจ

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากสัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยวิธีการดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
2. นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
3. วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)
4. สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

การวิจัยเอกสาร

เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องบทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย เกี่ยวกับการจัดทำที่พักในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรม การบริหารจัดการและการจัดตั้งกลุ่ม โดยทำการรวบรวมข้อมูล นำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อสรุปและกำหนดเป็นเกณฑ์ในการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การวิจัยเชิงสำรวจ

คือการสำรวจศักยภาพที่พักในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) โดยผู้วิจัยเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสำรวจศักยภาพที่พักในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 คือข้อมูลของเจ้าบ้าน ส่วนที่ 2 คือหัวข้อการประเมินศักยภาพที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสิ่งก่อสร้าง/สถาปัตยกรรม/บ้านเรือน

ด้านบุคคล และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือเจ้าของบ้านที่นำบ้านมาทำที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว จำนวน 10 หลังคาเรือน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

เป็นการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) กับกลุ่มที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ที่รวมตัวกัน เพื่อถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) และการจัดตั้งกลุ่มที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) การมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการที่พักแรมของชุมชน และแบบเจาะลึก (In-depth interview) กับกลุ่มผู้นำชุมชน

การวิจัยเชิงปริมาณ

ใช้แบบประเมินมาตรฐานสถานที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ประเมินโดยเจ้าของบ้านและนักท่องเที่ยวทำการประเมินร่วมกัน และแบบประเมินมาตรฐานสถานที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) และกระบวนการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ประเมินโดยทีมวิจัยและผู้ร่วมวิจัย ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR)

เป็นการเปิดให้ชุมชน โดยกลุ่มนาร่องที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบ กระบวนการจัดตั้งกลุ่ม กระบวนการจัดการที่พัก รวมไปถึงกระบวนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำเสนอกระบวนการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้รูปแบบการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพื้นที่ โดยคณะผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาหลายรูปแบบมาประกอบกัน เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม ได้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการรวบรวม ค้นคว้า ศึกษาจากเอกสาร หนังสือ วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรม (Homestay) กิจกรรมทางการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในชุมชน

2. จัดประชุมกลุ่มใหญ่ หลังจากให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) กับชุมชนในที่ประชุม มีผู้สนใจนำบ้านมาทำที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 10 หลังคาเรือนๆ ละ 2 คน รวมเป็น 20 คน ในที่ประชุมมีการเสนอว่าจะทำที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรม (Homestay) หรือที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นมีความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ผลสรุปจากที่ประชุมมีมติว่าจะนำบ้านหรือสิ่งปลูกสร้างที่ไม่ได้ใช้งานแล้ว มาปรับปรุงเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว โดยใช้มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยเป็นเกณฑ์ในการปรับปรุงเพื่อให้ได้ที่พักที่ได้มาตรฐาน

ภาพที่ 3 การประชุมกลุ่มใหญ่ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)
ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. ผู้วิจัยได้ทำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เพื่อสัมภาษณ์ องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชนชาวบ้าน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนชาวบ้านเกี่ยวกับบริบทชุมชนสามเรือน พบว่าชุมชนสามเรือน ตั้งอยู่ที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 7,819 คน ชาย 3,884 คน หญิง 3,935 คน รวมทั้งหมด 5,776 ครัวเรือน ที่ตั้งและอาณาเขตของตำบลสามเรือน ด้านทิศเหนือ ติดต่อกับ หมู่ที่ 3 ต. คานหาม อ. อุทัย ด้านทิศใต้ ติดต่อกับ หมู่ที่ 1 ต. สามเรือน ด้านทิศตะวันออก ติดต่อกับ หมู่ที่ 3 ต. สามเรือน และทางด้านทิศตะวันตก ติดต่อกับ หมู่ที่ 5 ต. คู้กลาน ตำบลสามเรือนมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม น้ำท่วมถึงไม่มีภูเขา ไม่ติดแม่น้ำ แต่ติดคลองส่งน้ำโครงการชลประทาน และมีคลอง หนอง บึง ใหญ่เล็กจำนวนมาก ทรัพยากรน้ำแหล่งน้ำธรรมชาติ ประเภทแหล่งน้ำผิวดินของตำบลสามเรือนได้จากลำคลองต่างๆ ได้แก่ คลองโพ คลองทราย คลองชลประทาน และจากหนอง บึงใหญ่เล็กจำนวนมากในพื้นที่ มีความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทำให้พื้นที่ชุมชนสามเรือนเป็นที่ปลูกเห็ดตับเต่าที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ สามารถสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชนในแง่ของเกษตรกรรมและในแง่ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทั้งยังเป็นแหล่งที่อยู่ของนกกระจาบ ซึ่งถือเป็นตัวชี้วัดความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ

แต่ก่อนบ้านสามเรือนยังไม่มีคนมาอาศัยเป็นพื้นที่ป่า ซึ่งป่าไม้ที่ขึ้นส่วนใหญ่ จะเป็นไม้สะแกมีแหล่งน้ำทั่วไปทุกพื้นที่ มีคลองขนามุดซึ่งเป็นคลองที่กว้างใหญ่มีลักษณะคดเคี้ยวมาก ที่มาของชุมชนสามเรือน ยังไม่ทราบที่มาเป็นแน่ชัด แต่สันนิษฐานว่า มีชาวบ้านซึ่งอาศัยอยู่ก่อนหน้านี้ ชื่อ ตาเปี้ย ตาจันทร์ ได้ปรึกษาพระซึ่งเป็นที่เคารพของชาวบ้าน ขออนุญาตเข้ามาตั้งถิ่นฐาน โดยคนกลุ่มแรกที่มาอาศัยได้แก่กลุ่มเชื้อชาติไทย กลุ่มเชื้อชาติจีน กลุ่มเชื้อชาติชาวขอม และเชื้อชาติชาวญวน และจากนั้นก็อพยพ

เข้ามาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ใกล้กัน โดยอาศัยคลองเป็นแนวในการปลูกบ้านเรือน ต่อมาคนเชื้อชาติขอม ได้อพยพออกไปทำมาหากิจในแหล่งอื่น จึงเหลือเพียง 3 เชื้อชาติที่อาศัยมา จนกระทั่งปัจจุบัน จึงเป็นที่มาของชื่อบ้านสามเรือน ชุมชนสามเรือนมีประเพณีและวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ได้แก่ ประเพณีอาบน้ำในคืนวันเพ็ญ ลอยกระทง และยังมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้แก่ งานเห็ดดับเต่างามที่สามเรือน ซึ่งจัดต่อเนื่องยาวนานถึง 6 ปี และได้รับการตอบรับจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี

ภาพที่ 4 สัมภาษณ์รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน
อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. ผู้วิจัย ได้ศึกษารายงานฉบับสมบูรณ์ของ บุญสมหญิง พลเมืองดี และคณะ เรื่อง แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนสามเรือน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งได้ศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและจัดทำเส้นทางการท่องเที่ยวของชุมชนตำบลสามเรือน ให้สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยใช้เครื่องมือ คือ แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า

ผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พื้นที่ตำบลสามเรือน อำเภอ
บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ผลการประเมินคือ 9 คะแนน จาก 13 คะแนน โดยแบ่งเป็น
แหล่งธรรมชาติมีสิ่งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าไปเที่ยวชมได้เป็นอย่างดี และจุด
ดึงดูดดังกล่าวก่อให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องระบบนิเวศ ได้ค่าคะแนน 3 คะแนน

แหล่งธรรมชาติมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชนอย่างเห็นได้ชัด โดยชุมชนมีวิถีชีวิตที่ต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติในบริเวณนั้นเป็นหลัก ได้ค่าคะแนน 3 คะแนน

แหล่งธรรมชาติยังคงสภาพความเป็นธรรมชาติดั้งเดิมไว้ได้ และไม่มีการรบกวนจากมนุษย์ ได้ค่าคะแนน 1 คะแนน

มีการจัดเส้นทางศึกษาธรรมชาติและป้ายสื่อความหมายบนเส้นทางเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ได้ค่าคะแนน 1 คะแนน

การจัดกิจกรรมด้านการศึกษาธรรมชาติให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะด้าน เช่น กิจกรรมการดูนก การศึกษาพันธุ์ไม้ ฯลฯ เป็นครั้งคราว ได้ค่าคะแนน 1 คะแนน มีบุคลากรที่มีความรู้ระดับปริญญาด้านสิ่งแวดล้อม นิเวศวิทยา หรือด้านที่เกี่ยวข้อง และสามารถสื่อสารและให้ความรู้โดยใช้ภาษาอังกฤษได้ มีคะแนน 0 คะแนน

ผลการประเมินความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1 สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีกิจกรรมการล่องเรือแม่น้ำเจ้าพระยา คลองโพ ขมทิพทัศน์ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีวัดในเขตพื้นที่ได้แก่ วัดสามเรือน และแหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร มีพื้นที่ทำการเกษตร โดยประชาชนมีที่ดินเป็นของตนเอง ไม่ต้องเช่า ส่วนใหญ่จะมีอาชีพทำนา และเห็ดตับเต่ามีกิจกรรมศึกษาและเรียนรู้การปลูกเห็ดตับเต่า

ด้านที่ 2 เส้นทางคมนาคมเข้าถึง มีการคมนาคมขนส่งโดยรถยนต์ มีถนนลาดยางเข้าถึงชุมชน หน้ากว้าง 6 เมตร 2 ช่องทาง การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวด้วยทางเท้า คือมีพื้นที่ทางการเกษตรอยู่ริมทางสามารถเดินทางด้วยเท้า ความปลอดภัยในการเดินทาง มีความปลอดภัยค่อนข้างสูง เนื่องจากไม่มีรถวิ่งมากนัก คุณภาพของเส้นทางที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว คือมีถนนลาดยาง 2 ช่องทาง หน้ากว้างประมาณ 6 เมตร การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทุกฤดูกาล ช่วงฤดูฝนจะมีปัญหาน้ำท่วม ต้องปิดให้บริการการท่องเที่ยวเนื่องจากอยู่ในพื้นที่ลุ่มทำให้น้ำท่วมในฤดูฝน

ด้านที่ 3 สิ่งอำนวยความสะดวก มีศาลาที่พักหรือจุดชมวิว มีศาลาที่พักเป็นจุดๆ ไปจุดชมวิวมีย่านบางสถานที่ ป้ายแนะนำทางและสถานที่ท่องเที่ยวมีน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการและการอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว ต้องใช้การติดต่อสื่อสารผ่านทางโทรศัพท์เพื่อถามทาง ยังไม่มีป้ายสื่อความหมายหรือสัญลักษณ์ บริการไปรษณีย์ ยังไม่มีบริการ บริการเช่ารถจักรยาน จักรยานยนต์ยังไม่มีบริการ บริการห้องน้ำหรือสุขาไม่มีบริการเป็นบางจุด บริการโทรศัพท์สาธารณะ มี 81 แห่ง บริการน้ำดื่มและน้ำใช้คือมีร้านค้าที่ให้บริการ บริการร้านอาหารและเครื่องดื่ม เป็นร้านขายของชำ ร้านก๋วยเตี๋ยว และร้านอาหารตามสั่งแต่เป็นลักษณะร้านอาหารตามบ้าน ร้านขายของที่ระลึกยังไม่มีสถานที่ประจำ ไม่

มีศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว แต่สามารถขอข้อมูลที่องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน ไม่มีศูนย์รับแจ้งเหตุ นักท่องเที่ยว มีแต่จุดที่พักสายตรวจจำนวน 1 แห่ง ไม่มีบริการตรวจคนเข้าเมือง ด้านการสาธารณสุข มีร้านขายยา 5 แห่ง คลินิก 3 แห่ง ปั้มน้ำมันและก๊าซ มีจำนวน 3 แห่ง

ด้านที่ 4 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีการโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ มีรายการท่องเที่ยวและรายการโทรทัศน์มาถ่ายทำและโปรโมทสื่อต่างๆ ให้ ฟรี มีการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง มีการจัดงานประจำชุมชน ได้แก่งานวันเห็ดดับเต่างามที่สามเรือน แต่ไม่สามารถรับชำระเงินด้วยบัตรเครดิต ไม่มีบริการการเบิก-ถอนเงิน ATM ส่วนโรงพยาบาลหรือสาธารณสุข มีโรงพยาบาลสุขภาพประจำตำบลและคลินิกชุมชนประจำตำบล

ด้านที่ 5 ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีบริการโรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮ้าท์ วิลเลจ สเตย์ เติ้นท์ค้างคืน

ด้านที่ 6 กิจกรรมการท่องเที่ยว มีกิจกรรมการนั่งเรือชมทิวทัศน์ตามลำน้ำเจ้าพระยา คลองโพ ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี มีงานวันสงกรานต์ งานบุญตามวันสำคัญทางศาสนา การจัดงานวันอาบน้ำคั้นเพ็ญ การจัดแสดงและแข่งขันกีฬา จะมีการจัดในช่วงวันเห็ดดับเต่างามที่สามเรือน

ซึ่งพบว่า ในด้านที่ 5 คือที่พักในแหล่งท่องเที่ยว ยังไม่มีบริการ ผู้วิจัยจึงสร้างเครื่องมือคือแบบสำรวจศักยภาพที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ขึ้น เพื่อสำรวจและประเมินกับบ้านตัวอย่าง จำนวน 10 หลังคาเรือนๆละ 2 คน รวมจำนวน 20 คน โดยแบ่งการสำรวจออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสิ่งก่อสร้าง/สถาปัตยกรรม/บ้านเรือน ด้านบุคคล และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยเจ้าของบ้าน (กลุ่มตัวอย่าง) และทีมผู้วิจัย

ตารางที่ 2 แสดงผลการสำรวจศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการ ที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยว
เชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสิ่งก่อสร้าง/ สถาปัตยกรรม/
บ้านเรือน ด้านบุคคล และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

1. ด้านกายภาพ	$\bar{X}$	SD.	การแปลผล
1. ในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.30	0.464	มากที่สุด
2. บริเวณใกล้เคียง/โดยรอบชุมชน มีแหล่งท่องเที่ยว	4.25	0.438	มากที่สุด
3. มีแม่น้ำ คลอง คู หนอง บึง ในชุมชน	4.35	0.533	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.30		มากที่สุด
2. ด้านสิ่งแวดล้อม	$\bar{X}$	SD.	การแปลผล
1. มีการกำจัดสิ่งปฏิกูลอย่างมีระบบ	3.35	0.533	ปานกลาง
2. มีการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบ	3.35	0.483	ปานกลาง
3. มีการสนับสนุนการใช้พลังงานอย่างประหยัด	3.92	0.525	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.54		มาก
3. ด้านสิ่งก่อสร้าง/ สถาปัตยกรรม/ บ้านเรือน	$\bar{X}$	SD.	การแปลผล
1.บ้าน กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของชุมชน เรียบง่าย	4.17	0.594	มาก
2. มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น	3.75	0.588	มาก
3. บ้านอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง	3.95	0.388	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.96		มาก
4. ด้านบุคคล	$\bar{X}$	SD.	การแปลผล
1. เจ้าบ้านมีความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว	4.35	0.483	มากที่สุด
2. ชาวบ้านในชุมชนมีความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว	3.77	0.169	มาก
3. มีการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	1.00	0.000	น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.04		ปานกลาง

5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	SD.	การแปลผล
1. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	3.87	0.563	มาก
2. มีวัฒนธรรมของชุมชนมีความโดดเด่น	4.05	0.220	มาก
3. มีประเพณีของชุมชนที่มีความโดดเด่น	3.95	0.388	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.95		มาก

จากผลสำรวจศักยภาพที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วยหัวข้อประเมินทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสิ่งก่อสร้าง/สถาปัตยกรรม/บ้านเรือน ด้านบุคคล และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านที่มีศักยภาพมากที่สุดได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านสิ่งก่อสร้าง/ สถาปัตยกรรม/ บ้านเรือน ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านบุคคล ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.75 อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าชุมชนสามเรือนมีศักยภาพเพียงพอที่จะจัดทำที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)

ภาพที่ 5 สำรวจศักยภาพที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน
อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือแบบสอบถามเรื่อง ความต้องการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดนครศรีอยุธยา เพื่อประเมินความสนใจของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวงานเห็ดดับเต่างามที่สามเรือน ครั้งที่ 7 ระหว่างวันที่ 24-26 มิ.ย. 2559 ผลการประเมิน ดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนร้อยละของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามเรื่องความต้องการที่พักแรม
ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในงานวันเห็ดดับเต่างามที่สามเรือนครั้งที่ 7

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	76	38
หญิง	124	62
อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	5	2.5
21-30 ปี	44	22
31-40 ปี	72	36
41-50 ปี	52	26
50-60 ปี	22	11
61 ปี ขึ้นไป	5	2.5
อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน/นักศึกษา	6	3
รับจ้างทั่วไป	52	26
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	50	25
อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
พนักงานบริษัทเอกชน	37	18.5
ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	30	15
เกษตรกร	10	5
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	12	6
เกษียณ	3	1.5

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5,000 บาท	7	3.5
5,000-10,000 บาท	50	25
10,001-15,000 บาท	75	37.5
15,001-20,000 บาท	38	19
20,001-25,000 บาท	20	10
มากกว่า 25,000 บาท	10	5
การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	28	14
มัธยมศึกษา/ปวช.	88	44
อนุปริญญา/ปวส.	48	24
ปริญญาตรี	35	17.5
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.5
การเดินทาง	จำนวน	ร้อยละ
คนเดียว	17	8.5
ครอบครัว	89	44.5
เพื่อน	47	23.5
ญาติ	47	23.5
ความสนใจ	จำนวน	ร้อยละ
สนใจเข้าพัก	171	85.5
ไม่สนใจเข้าพัก	29	14.5
จำนวนคืนที่เข้าพัก	จำนวน	ร้อยละ
1 คืน	87	43.5
2 คืน	94	47.0
มากกว่า 2 คืน	19	9.5
กิจกรรมท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
พายเรือ	20	10
เก็บเห็ดดับเต่า	98	49

กิจกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
ปั่นจักรยานท่องเที่ยว	35	17.5
ทำขนม/อาหาร	32	16
ชมนกกระจาบ	15	7.5
ราคาที่พักรวมอาหาร 1 มื้อ	จำนวน	ร้อยละ
450 บาท	82	41
500 บาท	88	44
550 บาท	20	10
600 บาท	10	5
รวม	200	100

จากตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม เรื่องความต้องการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อประเมินความสนใจของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวงานเห็ดดับเต่างามที่สามเรือน ครั้งที่ 7 ผลการประเมิน พบว่า นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามมีเพศหญิงมากกว่าเพศชายคิดเป็นร้อยละ 62 ช่วงอายุที่เข้ามาท่องเที่ยวจะอยู่ในช่วง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 36 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 25 มีรายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.50 การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 44 เดินทางมาท่องเที่ยวแบบเป็นครอบครัว ร้อยละ 44.50 หากชุมชนมีการทำที่พักนักท่องเที่ยวสนใจที่จะเข้าพัก ร้อยละ 85.50 จำนวนคืนที่เข้าพัก จำนวน 2 คืน คิดเป็นร้อยละ 47 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ร้อยละ 49 สนใจกิจกรรมเก็บเห็ดดับเต่า และสามารถจ่ายค่าที่พักได้ในราคา 500 บาท คิดเป็นร้อยละ 44

ภาพที่ 6 การเก็บข้อมูลในงานวันเห็ดดับเต่างามที่สามเรือน ครั้งที่ 7

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อนำเสนอกระบวนการการจัดการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัยการจัดศึกษาดูงานที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่โฮมสเตย์บ้านถ้ำเสือ จ.เพชรบุรี ซึ่งเป็นที่พักที่มีบริบทใกล้เคียงกับพื้นที่ตำบลสามเรือน อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา และเป็นที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ประสบความสำเร็จ การศึกษาดูงานครั้งนี้เพื่อให้ความรู้แก่กลุ่มตัวอย่าง คณะผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ คือ แบบประเมินมาตรฐานที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 ชุด (10 หลังคาเรือนๆ ละ 2 คน) โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยของกระทรวงการท่องเที่ยว 10 ด้าน 31 ตัวชี้วัด ใช้ประเมินบ้านของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนที่จะไปศึกษาดูงาน

ตารางที่ 4 แสดงผลการประเมินมาตรฐานที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)

ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. ด้านที่พัก	$\bar{x}$	SD.	การแปลผล
1.1 ลักษณะบ้านพักที่เป็นสัดส่วน	2.30	0.470	น้อย
1.2 ที่พัก ที่นอนสะอาด และสบาย	2.15	0.366	น้อย
1.3 มีห้องอาบน้ำและห้องส้วมที่สะอาดมิดชิด	2.00	0.561	น้อย
1.4 มีมุมพักผ่อนภายในบ้านหรือในชุมชน	3.05	0.825	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	2.37		ปานกลาง
2. ด้านอาหาร	$\bar{x}$	SD.	การแปลผล
2.1 ชนิดของอาหาร และวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหาร	2.65	0.875	ปานกลาง
2.2 มีน้ำดื่มสะอาด	3.50	0.512	มาก
2.3 ภาชนะที่บรรจุอาหารที่สะอาด	3.20	0.767	ปานกลาง
2.4 ห้องครัวและอุปกรณ์ที่ใช้ในครัวถูกสุขลักษณะ	2.70	0.656	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.01		ปานกลาง
3. ด้านความปลอดภัย	$\bar{x}$	SD.	การแปลผล
3.1 มีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	1.60	0.502	น้อยที่สุด
3.2 มีการจัดเวรยามดูแลความปลอดภัย	2.15	0.366	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.87		น้อย
4. ด้านอรรถาธิบายไมตรีของเจ้าบ้านและสมาชิกในครัวเรือน	$\bar{x}$	SD.	การแปลผล
4.1 การต้อนรับและการสร้างความคุ้นเคย	3.65	0.489	มาก
4.2 การสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ในวิถีของชุมชน	3.20	0.833	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.42		มาก
5. ด้านรายการนำเที่ยว	$\bar{x}$	SD.	การแปลผล
5.1 มีรายการนำเที่ยวที่ชัดเจนซึ่งต้องผ่านการยอมรับจากชุมชน	3.10	0.718	ปานกลาง
5.2 ข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยว	2.80	0.695	ปานกลาง

5. ด้านรายการนำเที่ยว	$\bar{x}$	SD.	การแปลผล
5.3 เจ้าของบ้านเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น หรือประสานงานให้มัคคุเทศก์ท้องถิ่นนำเที่ยว	3.15	0.812	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.01		ปานกลาง
6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	$\bar{x}$	SD.	การแปลผล
6.1 มีแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนหรือบริเวณใกล้เคียง	3.65	0.489	มาก
6.2 มีการดูแลแหล่งท่องเที่ยว	3.20	0.767	ปานกลาง
6.3 มีแผนงาน หรือมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวและลดสภาวะโลกร้อน	3.70	0.864	ปานกลาง
6.4 มีกิจกรรมในการลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และลดสภาวะโลกร้อน	3.00	0.858	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.38		ปานกลาง
7. ด้านวัฒนธรรม	$\bar{x}$	SD.	การแปลผล
7.1 การดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น	3.30	0.656	ปานกลาง
7.2 การรักษาวิถีชุมชน คงไว้เป็นกิจวัตรปกติ	3.55	0.510	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.42		มาก
8. ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน	$\bar{x}$	SD.	การแปลผล
8.1 ผลิตภัณฑ์จากชุมชนเพื่อเป็นของที่ระลึก ของฝากหรือจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว	4.25	0.550	มากที่สุด
8.2 มีผลิตภัณฑ์ที่สร้างคุณค่า และมูลค่าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน	3.90	0.852	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.07		มาก
9. ด้านการบริหารของกลุ่ม	$\bar{x}$	SD.	การแปลผล
9.1 มีการรวมกลุ่มของชาวบ้าน	1.70	0.470	น้อยที่สุด
9.2 มีคณะกรรมการบริหารกลุ่ม	1.00	0.000	น้อยที่สุด
9.3 กฎ กติกา การทำงานของคณะกรรมการ	1.65	0.489	น้อยที่สุด

9. ด้านการ บริหารของกลุ่ม	$\bar{x}$	SD.	การ แปลผล
9.4 มีการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม	1.70	0.470	น้อยที่สุด
9.5 ระบบการจูงล่งหน้า ลงทะเบียน และชำระเงิน ล่งหน้า	1.45	0.510	น้อยที่สุด
9.6 รายละเอียดค่าธรรมเนียมและบริการต่างๆ ชัดเจน และเป็นปัจจุบัน	1.45	0.510	น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย	1.49		น้อยที่สุด
10. ด้านการ ประชาสัมพันธ์	$\bar{x}$	SD.	การ แปลผล
10.1 มีเอกสาร สิ่งพิมพ์ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของ ชุมชน	1.90	0.552	น้อย
10.2 มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์	2.30	0.470	น้อย
ค่าเฉลี่ย	2.10		น้อย

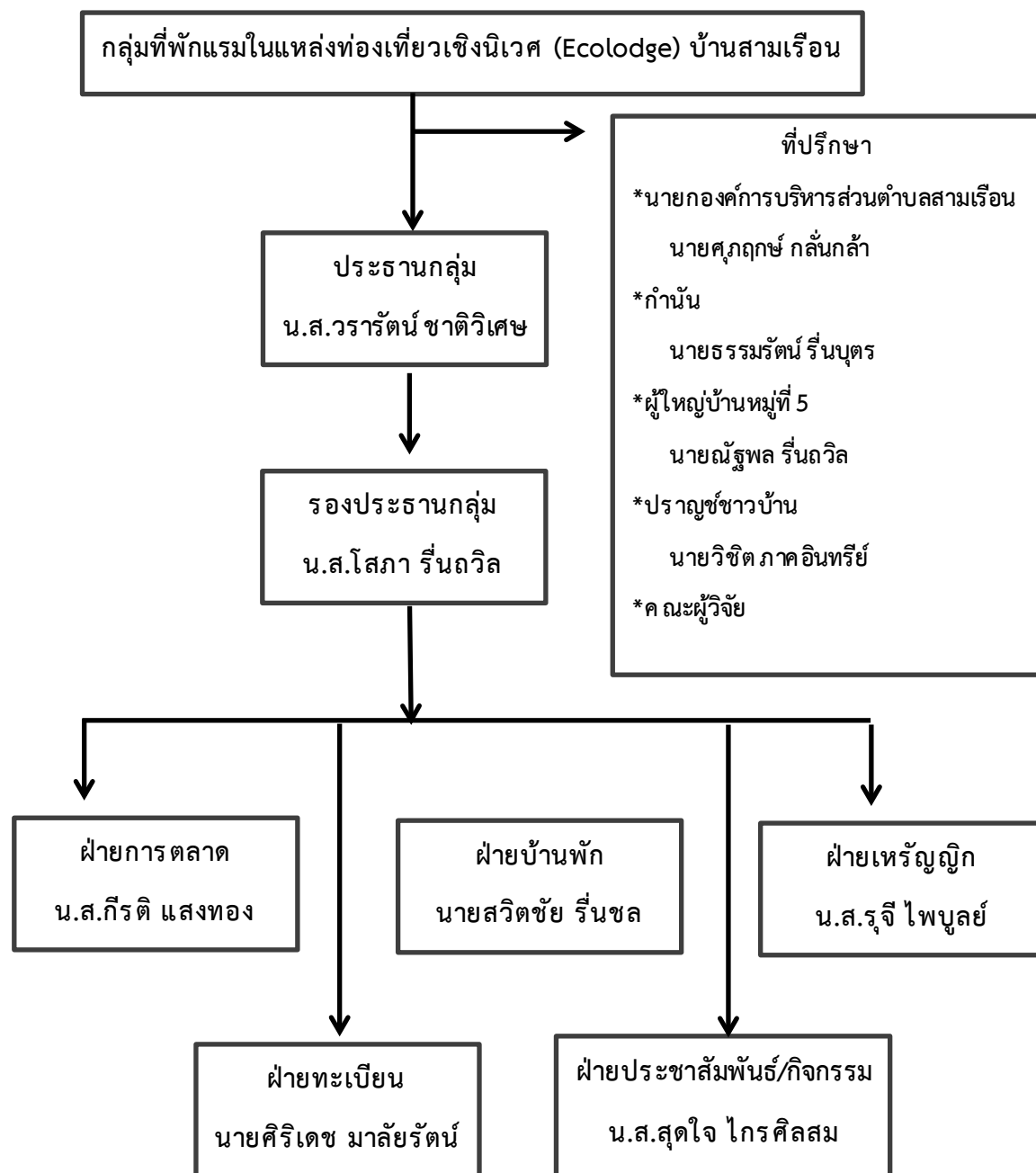
การประเมินมาตรฐานที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ประเมินก่อนการศึกษาดูงาน) โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จำนวน 10 ด้าน 31 ตัวชี้วัด ได้แก่ ด้านที่พัก (4 ตัวชี้วัด) ด้านอาหาร (4 ตัวชี้วัด) ด้านความปลอดภัย (2 ตัวชี้วัด) ด้านอัธยาศัยไมตรีของเจ้าบ้านและสมาชิกในครัวเรือน (2 ตัวชี้วัด) ด้านรายการนำเที่ยว (3 ตัวชี้วัด) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (4 ตัวชี้วัด) ด้านวัฒนธรรม (2 ตัวชี้วัด) ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน (2 ตัวชี้วัด) ด้านการบริหารของกลุ่ม (6 ตัวชี้วัด) และด้านการประชาสัมพันธ์ (2 ตัวชี้วัด)

ผลการประเมินพบว่าผลความพึงพอใจต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วยจำนวน 10 ด้าน ได้แก่ ด้านที่พัก ด้านอาหาร ด้านความปลอดภัย ด้านอัธยาศัยไมตรีของเจ้าบ้านและสมาชิก ด้านรายการนำเที่ยว ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน ด้านการบริหารของกลุ่ม ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ย 2.81 อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีศักยภาพมากที่สุดได้แก่ ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน ด้านวัฒนธรรม ด้านอัธยาศัยไมตรีของเจ้าของบ้านและสมาชิกในครัวเรือน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านรายการนำเที่ยว ด้านอาหาร ด้านที่พัก ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านความปลอดภัย และ ด้านบริหารของกลุ่ม ตามลำดับ

ภาพที่ 7 กิจกรรมการศึกษาฐานโสมสเต็มบ้านถ้าเสือ จังหวัดเพชรบุรี

การสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) ครั้งที่ 1 เพื่อระดมความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง (ชุมชน) เพื่อจัดตั้งกลุ่มนาร่องที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลจากการประชุมกลุ่มย่อย ครั้งที่ 1 ได้กลุ่มนาร่องที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตำแหน่ง และหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

ภาพที่ 8 แผนผังกลุ่มที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ชุมชนสามเรือน

แผนผังกลุ่มที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ชุมชนสามเรือน ประกอบไปด้วย

1. ประธานกลุ่ม คือ นางสาววรารัตน์ ชาติวิเศษ มีหน้าที่ดูแลความเรียบร้อย
2. รองประธานกลุ่ม คือ นางสาวโสภา รื่นถวิล มีหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยของกลุ่ม ช่วยประสานงานระหว่างประธานกลุ่ม สมาชิกในกลุ่ม และที่ปรึกษากลุ่ม
3. ฝ่ายการตลาด คือ นางสาวกิริติ แสงทอง มีหน้าที่ดูแลทำการตลาดให้กับกลุ่ม
4. ฝ่ายบ้านพัก คือ นายสวิตชัย รื่นชล มีหน้าที่ดูแลและเตรียมความพร้อมบ้านพัก ก่อนที่จะรับนักท่องเที่ยว
5. ฝ่ายเหรียญก คือ นางสาวรุจิ ไพบูลย์ มีหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับการเงิน การแบ่งรายได้ และเก็บเงินค่าส่วนกลางของกลุ่ม
6. ฝ่ายทะเบียน คือ นายศิริเดช มัลย์รัตน์ มีหน้าที่ดูแลเก็บประวัติของเจ้าของบ้าน และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพัก
7. ฝ่ายประชาสัมพันธ์/กิจกรรม คือ นายณัฐพล รื่นถวิล มีหน้าที่ดูแลประชาสัมพันธ์ กลุ่มให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง เน้นประชาสัมพันธ์ กิจกรรมต่างๆที่เกิดในชุมชน และกลุ่ม
8. ที่ปรึกษากลุ่ม ประกอบไปด้วย นายกองค้การบริหารส่วนตำบลสามเรือน คือ นายศุภ ฤกษ์ กลั่นกล้า กำนันตำบลสามเรือน คือ นายธรรมรัตน์ รื่นบุตร ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 คือ นายณัฐพล รื่น ถวิล ปราชญ์ชาวบ้าน คือ นายวิชิต ภาคอินทรีย์ และผู้ช่วย มีหน้าที่ดูแลให้คำปรึกษา เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

การสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) ครั้งที่ 2 เพื่อระดมความคิดเห็นในกำหนดรูปแบบวิธีการ สำรองที่พัก กฎ ระเบียบ การเข้าพัก เพื่อให้เหมาะสมกับชุมชน ผลจากการประชุมกลุ่มย่อย ครั้งที่ 2 ได้เกณฑ์และวิธีการสำรองที่พัก ดังนี้

1. วิธีการสำรองที่พักแรม ประกอบด้วย

1.1 วิธีการจองและการมัดจำเงินค่าที่พัก

1. ลูกค้าโทรสอบถามรายละเอียดการจองที่พักได้ที่ประธานกลุ่ม
 2. จองล่วงหน้าอย่างน้อย 7 วันเพื่อจัดเตรียมที่พัก
 3. ชำระเงินมัดจำ 50% ของเงินค่าที่พักโดยชำระเงินผ่านบัญชีธนาคาร
- ชำระส่วนที่เหลือเมื่อถึงที่พัก
4. ฝ่ายบัญชีตรวจสอบยอดเงินเรียบร้อยแล้ว จะได้รับ SMS ยืนยันการเข้าพัก

1.2 กฎระเบียบในการเข้าพัก

1. บ้านพักแต่ละหลังสามารถเข้าพักได้ตามจำนวนคนที่แจ้งไว้เท่านั้น และเข้าพักได้ตั้งแต่วันที่ 14.00 น.-19.00 น.

2. ห้ามเล่นการพนันและอบายมุขทุกชนิด

3. ห้ามดื่มสุราและของมึนเมา

4. งดใช้เสียงดังหลัง 22.00 น.

5. ไม่นำผลผลิตทางการเกษตรของชุมชนไปโดยไม่ได้รับอนุญาต

6. กรุณาตรวจสอบของใช้ส่วนตัวและทรัพย์สินมีค่าที่นำมาให้เรียบร้อยก่อน

ออกจากบ้าน

7. กรณีมีเด็กเล็ก ที่ไม่สามารถบอกปัสสาวะหรือขับถ่ายได้เอง กรุณาใส่ผ้าอ้อมสำเร็จรูปตลอดเวลาที่เข้าพัก กรณี เปื้อนชุดเครื่องนอนและไม่สามารถทำความสะอาดได้ทางที่พักจะคิดค่าทำความสะอาดพิเศษ 1,000 บาท

8. ห้ามสูบบุหรี่ภายในบ้านและในห้องนอนโดยเด็ดขาดฝ่าฝืนปรับ 2,000 บาท ท่านสามารถสูบบุหรี่ได้ในพื้นที่ที่จัดไว้ให้หรือภายนอกตัวบ้าน

1.3 คำแนะนำในการเข้าพัก

1. โปรดช่วยกันรักษาความสะอาด กรณีนำอาหารและเครื่องดื่มเข้ามาภายในบริเวณที่พัก

2. ขอสงวนสิทธิ์ในการนำเครื่องเสียงและอุปกรณ์คาราโอเกะเข้ามาภายในที่บริเวณที่พัก

3. กรณีต้องการนำสัตว์เลี้ยงเข้าพักด้วย ต้องแจ้ง ประเภทสัตว์เลี้ยง/พันธ์ เพื่อพิจารณาตามความเหมาะสม ทางที่พักจะคิดค่าบริการต่อตัว โดยทางผู้เข้าพักต้องเตรียมกรงหรือบ้านของสัตว์เลี้ยงด้วยตนเอง

2. การเปลี่ยนแปลงวันเข้าพัก

2.1. การเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกการเข้าพัก

- แจ้งล่วงหน้าก่อนวันเข้าพัก 7 วัน จะไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆทั้งสิ้น (คืนเงินมัดจำ)

- แจ้งล่วงหน้าก่อนเข้าพัก 3 วัน ไม่คืนเงินมัดจำ

3. จองที่พักแล้วไม่มาใช้บริการตามกำหนดที่แจ้งไว้ (No Show) ไม่คืนเงินมัดจำ

4. ออกจากที่พักก่อนวันที่กำหนดไว้ที่ คิดค่าบริการ ราคาเต็มของที่พัก

ภาพที่ 9 นำเสนอกระบวนการจัดการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)

3. กิจกรรมการท่องเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่

1. กิจกรรมการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ที่คุ้มกรุณา (บ้าน ผู้ช่วยเผือก) จะเป็นจุดที่ใช้ต้อนรับนักท่องเที่ยว และเป็นฐานเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง การเลี้ยงปลาและปลูกผักแบบผสมผสาน
2. กิจกรรมการเกษตรปลอดสารพิษ/ เก็บเห็ดตับเต่า (บ้านป่าสามสาว) จะเป็นจุดที่นักท่องเที่ยวจะสามารถเก็บเห็ด (ในฤดูที่เห็ดออก) และหากนอกฤดูเห็ดจะมีกิจกรรมปลูกผักปลอดสารพิษ โดยผักที่ปลูกจะเป็นผักสวนครัว โดยไม่ใช่สารเคมี
3. กิจกรรมการเรียนรู้สวนกล้วยไม้ โดยนักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้วิธีการปลูกกล้วยไม้ และเก็บกล้วยไม้
4. กิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์วัดสามเรือน โดยกิจกรรมจะวัดขึ้นที่วัดสามเรือน โดยมีท่านเจ้าอาวาสและเจ้าหน้าที่ประจำวัดเป็นผู้ให้ข้อมูล
5. กิจกรรมการกายเรือชมนกกระจาบ กิจกรรมจะจัดขึ้นที่บ้านป่าสามสาว โดยที่บ้านป่าสามสาวจะจัดเรือ พร้อมเสื้อชูชีพให้
6. กิจกรรมทำขนม/อาหารพื้นบ้าน จะจัดขึ้นที่บ้านป่าสามสาวและบ้านผู้ช่วยเผือก ซึ่งขนมจะเป็นขนมพื้นบ้าน คือ ไข่เหี้ยน้ำ หรือข้าวเกรียบที่มีส่วนผสมของเห็ดตับเต่า

หลังจากที่ได้สนทนากลุ่มย่อยทั้ง 2 ครั้งแล้ว ผู้วิจัยได้นำแผนผังกลุ่ม วิธีการ กิจกรรม และกระบวนการจัดการที่พักรวมเสนอต่อชุมชนแล้ว จึงให้ชุมชนทดลองจัดที่พักได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ

นักศึกษาสาขาวิชาการโรงแรม มาทดสอบและทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) จำนวน 15 คน และผู้วิจัย จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน เพื่อทดสอบกระบวนการจัดการที่พัก โดยใช้เครื่องมือคือ แบบประเมินความพึงพอใจการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการประเมิน ดังนี้

ตารางที่ 5 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	3	15
หญิง	17	85
อายุ	จำนวน	ร้อยละ
21-30 ปี	15	75
31-40 ปี	5	25
อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน/นักศึกษา	15	75
ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	5	25
รายได้	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5,000 บาท	13	65
5,000-10,000 บาท	1	5
20,001-25,000 บาท	5	25
มากกว่า 25,000 บาท	1	5
การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ป.ตรี	15	75
สูงกว่า ป.ตรี	5	25
รวม	20	100

จากตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีเพศหญิง มากกว่าเพศชาย คือเป็นร้อยละ 85 ช่วงอายุระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 75 ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 75 มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 65 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 75

ตารางที่ 6 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยว

เชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 11 ด้าน ได้แก่ที่พัก ด้านอาหาร ด้านความปลอดภัย ด้านอรรถาธิบายไม้ตรีของเจ้าบ้านและสมาชิก ด้านรายการนำเที่ยว ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน ด้านการบริการกลุ่มด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

1. ด้านที่พัก	$\bar{X}$	SD.	การแปลผล
1.1 ลักษณะบ้านพักที่เป็นสัดส่วน	3.70	0.978	มาก
1.2 ที่พักร่มที่นอนสะอาด และสบาย	4.00	0.794	มาก
1.3 มีห้องอาบน้ำและห้องส้วมที่สะอาด มิดชิด	4.00	0.725	มาก
1.4 มีมุมพักผ่อนภายในบ้านหรือในชุมชน	4.00	0.725	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.92		มาก
2. ด้านอาหาร	$\bar{X}$	SD.	การแปลผล
2.1 ชนิดของอาหาร และวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหาร	4.10	0.911	มาก
2.2 มีน้ำดื่มที่สะอาด	4.50	0.688	มากที่สุด
2.3 ภาชนะที่บรรจุอาหารที่สะอาด	4.40	0.820	มากที่สุด
2.4 ห้องครัว และอุปกรณ์ที่ใช้ในครัวที่ถูกต้องลักษณะ	3.95	0.759	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.23		มากที่สุด
3. ด้านความปลอดภัย	$\bar{X}$	SD.	การแปลผล
3.1 มีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับปฐมพยาบาลเบื้องต้น	3.65	0.875	มาก
3.2 มีการจัดเวรยามดูแลความปลอดภัย	3.35	1.039	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.50		มาก

4. ด้านอรรถาธิบายมิติของเจ้าบ้านและสมาชิก	$\bar{X}$	SD.	การแปลผล
4.1 การต้อนรับและการสร้างความคุ้นเคย	4.25	0.716	มากที่สุด
4.2 การสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ในวิถีของชุมชน	4.05	0.759	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.15		มาก
5. ด้านรายการนำเที่ยว	$\bar{X}$	SD.	การแปลผล
5.1 มีรายการนำเที่ยวที่ชัดเจนซึ่งต้องผ่านการยอมรับจากชุมชน	3.90	0.718	มาก
5.2 ข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.85	0.875	มาก
5.3 เจ้าของบ้านเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น หรือประสานงานให้มัคคุเทศก์ท้องถิ่นนำเที่ยว	4.15	0.745	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.96		มาก
6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	$\bar{X}$	SD.	การแปลผล
6.1 มีแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน หรือบริเวณใกล้เคียง	4.05	0.825	มาก
6.2 มีการดูแลแหล่งท่องเที่ยว	4.15	0.812	มาก
6.3 มีแผนงาน หรือมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวและลดสภาวะโลกร้อน	4.10	0.852	มาก
6.4 มีกิจกรรมในการลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและลดสภาวะโลกร้อน	4.20	0.685	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.12		มาก
7. ด้านวัฒนธรรม	$\bar{X}$	SD.	การแปลผล
7.1 การดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น	4.40	0.502	มากที่สุด
7.2 การรักษาวินัยชีวิตชุมชน คงไว้เป็นกิจวัตรปกติ	4.15	0.587	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.27		มากที่สุด
8. ด้านการสร้างคุณค่า และมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน	$\bar{X}$	SD.	การแปลผล
8.1 ผลิตภัณฑ์จากชุมชนเพื่อเป็นของที่ระลึกของฝากหรือจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว	3.85	0.875	มาก

8.2 มีผลิตภัณฑ์ที่สร้างคุณค่า และมูลค่าเป็นเอกลักษณ์ ของชุมชน	4.45	0.686	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.15		มาก
9. ด้านการบริหารของกลุ่ม	$\bar{X}$	SD.	การแปลผล
9.1 มีการรวมกลุ่มของชาวบ้าน	4.10	0.718	มาก
9.2 มีคณะกรรมการบริหารกลุ่ม	3.90	0.718	มาก
9.3 กฎ กติกา การทำงานคณะกรรมการ	3.65	0.670	มาก
9.4 มีการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม	4.00	0.725	มาก
9.5 ระบบการจูงล่องหน้า ลงทะเบียน และชำระเงิน ล่วงหน้า	3.60	0.598	มาก
9.6 รายละเอียดค่าธรรมเนียมและบริการต่างๆ ที่ชัดเจนและ เป็นปัจจุบัน	3.70	0.571	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.82		มาก
10. ด้านการประชาสัมพันธ์	$\bar{X}$	SD.	การแปลผล
10.1 มีเอกสาร สิ่งพิมพ์ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ของชุมชน	3.40	0.940	ปานกลาง
10.2 มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์	3.50	0.945	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.45		มาก
11. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	SD.	การแปลผล
11.1 ฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	4.15	0.587	มาก
11.2 ฐานการเกษตรปลอดสารพิษ/เก็บเห็ดดับเต่า	4.10	0.852	มาก
11.3 ฐานการเรียนรู้สวนกล้วยไม้	3.95	0.887	มาก
11.4 ฐานการเรียนรู้ประวัติศาสตร์วัดสามเรือน	3.15	1.039	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.83		มาก

จากตารางที่ 7 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 11 ด้าน มีค่าเฉลี่ยรวมที่ 3.94 โดยอันดับที่ 1 ได้แก่ด้านวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.27 ด้านอาหาร ค่าเฉลี่ย 4.23 ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน และ ด้านอัยาศัยไมตรีของเจ้าบ้านและสมาชิก ค่าเฉลี่ย

4.15 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.12 ด้านรายการนำเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.96 ด้านที่พัก ค่าเฉลี่ย 3.92 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.83 ด้านความปลอดภัย ค่าเฉลี่ย 3.50 ด้านการบริการ กลุ่ม ค่าเฉลี่ย 3.82 และด้านการประชาสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย 3.45

ผลการจากประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยนักศึกษาวิชาการโรงแรม และผู้วิจัยนี้ เพื่อนำผลที่ได้นำเสนอแก่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้ปรับปรุง กระบวนการบริการ การบริหารจัดการ และกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ก่อนที่จะเปิดรับนักท่องเที่ยวจริง

ภาพที่ 10 กิจกรรมทดสอบการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)

ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 รูปแบบการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือนอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หลังจากได้ทดสอบและประเมินความพึงพอใจต่อที่พักแรม ผู้วิจัย ได้ทำแบบประเมิน กระบวนการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อประเมินกระบวนการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของกลุ่มสมาชิก จำนวน 15 คน ประกอบไปด้วย ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัยและที่ปรึกษากลุ่ม

ตารางที่ 7 แสดงผลการประเมินกระบวนการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)

1. ด้านการจัดการกลุ่ม	$\bar{X}$	SD.	การ แปลผล
1.1 มีการประชุมเพื่อเลือกประธานกลุ่มและกรรมการกลุ่ม	4.26	0.593	มากที่สุด
1.2 มีการวางแผนการทำงาน	3.73	0.457	มาก
1.3 มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท	3.53	0.516	มาก
1.4 มีการติดต่อสื่อสารและประสานงานภายในกลุ่ม	3.60	0.507	มาก
1.5 มีการกำหนด กฎ กติกาการทำงานกลุ่ม	4.20	0.560	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.86		มาก
2. ด้านการจัดการที่พัก	$\bar{X}$	SD.	การ แปลผล
2.1 มีการตรวจสอบมาตรฐานที่พักก่อนการรับนักท่องเที่ยว	4.66	0.487	มากที่สุด
2.2 มีการจัดบ้านพักตามลำดับ	5.00	0.000	มากที่สุด
2.3 มีการกำหนดระเบียบและข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว	4.13	0.351	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.59		มากที่สุด
3. ด้านการจัดการรายได้และผลประโยชน์	$\bar{X}$	SD.	การ แปลผล
3.1 มีการจัดการผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม	5.00	0.000	มากที่สุด
3.2 มีการจัดสรรเงินที่ใช้ในการบริหารจัดการกลุ่ม	4.46	0.516	มากที่สุด
3.3 มีการกำหนดรายละเอียดค่าบริการที่พักรายละเอียดชัดเจน	5.00	0.000	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.82		มากที่สุด
4. ด้านการจัดการต้อนรับและการลงทะเบียนเข้าพัก	$\bar{X}$	SD.	การ แปลผล
4.1 การลงทะเบียนเข้าพัก	4.40	0.507	มากที่สุด
4.2 การต้อนรับด้วยรอยยิ้ม และการสร้างความคุ้นเคย	4.86	0.351	มากที่สุด
4.3 การตอบรับการจอง (มีการเรียกเก็บเงินบางส่วน)	3.66	0.816	มาก
4.4 สมาชิกในครอบครัวมีมิตรไมตรีที่ดีต่อนักท่องเที่ยว	4.73	0.457	มากที่สุด
4.5 มีการชี้แจงรายละเอียด กฎการเข้าพักและบริการ	2.93	0.798	ปานกลาง
ต่างๆ			
4.6 แจกจ่ายรายละเอียดข้อมูลชุมชนต่อนักท่องเที่ยว	4.00	0.000	มาก
4.7 การนำนักท่องเที่ยวไปยังที่พักแรม	3.66	0.487	มาก
4.8 นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในวิถีชีวิตชุมชน	4.26	0.457	มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย	4.06	SD.	มาก
5. ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	$\bar{X}$		การ แปลผล
5.1 กิจกรรมการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	4.53	0.516	มากที่สุด
5.2 กิจกรรมการเกษตรปลอดสารพิษ/เก็บเห็ดดับเต่า	4.60	0.507	มาก
5.3 กิจกรรมการเรียนรู้สวนกล้วยไม้	3.73	0.457	ปานกลาง
5.4 กิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์วัดสามเรือน	2.73	0.457	มาก
5.5 กิจกรรมการกายเรือขมนกกระจาบ	3.73	0.457	มากที่สุด
5.6 กิจกรรมทำขนม/อาหารพื้นบ้าน	4.53	0.516	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.97		มาก

จากตารางที่ 8 แสดงผลการประเมินกระบวนการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดการกลุ่มมีค่าเฉลี่ยรวมที่ 4.26 โดยอันดับที่ 1 ด้านการจัดการรายได้และผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย 4.82 ด้านการจัดการที่พัก มีค่าเฉลี่ย 4.59 ด้านการจัดการต้อนรับและการลงทะเบียนเข้าพัก มีค่าเฉลี่ย 4.06 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.97 และ ด้านการจัดการกลุ่ม มีค่าเฉลี่ย 3.86 ตามลำดับ

การสนทนากลุ่มย่อย ครั้งที่ 3

ผลการจากประเมินกระบวนการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิง ทางผู้วิจัย ได้จัดสนทนากลุ่มย่อย ครั้งที่ 3 เพื่อนำผลการประเมินที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างนำเสนอแก่กลุ่มนาร่อง ดังนี้

ด้านที่พัก

1. บ้านของคุณวรรัตน์ ชาตวิเศษ ต้องปรับปรุงเรื่องห้องน้ำ เนื่องจากในตอนเช้าซึ่งเป็นช่วงที่ทุกคนต้องใช้ห้องน้ำ ปริมาณห้องน้ำ ไม่เพียงพอต่อความต้องการ กิจกรรมที่จัดขึ้นให้กลุ่มผู้ทดลองได้มีส่วนร่วมกับเจ้าของบ้าน คือการร่วมกันหาวัตถุดิบ และได้ร่วมกันประกอบอาหารค่ำ

2. บ้านของป้าสามสาว ต้องปรับปรุงเรื่องที่นั่งนอน เนื่องจาก ยังไม่มีการแยกสัดส่วนอย่างชัดเจน ทำให้กลุ่มตัวอย่างรู้สึกขาดความเป็นส่วนตัว ในส่วนของที่ประกอบอาหารยังไม่ถูกสุขลักษณะ มีการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงไว้ในบ้าน เช่น สุนัขและแมว หากนักท่องเที่ยวที่แพ้ขนสัตว์อาจเกิดการระคายเคืองได้ แต่มีกิจกรรมที่ได้ทำร่วมกันระหว่างเจ้าของบ้านและนักท่องเที่ยว คือ มีการพูดคุย เราเรื่องราวประวัติของชุมชน วิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมที่น่าสนใจแก่นักท่องเที่ยว

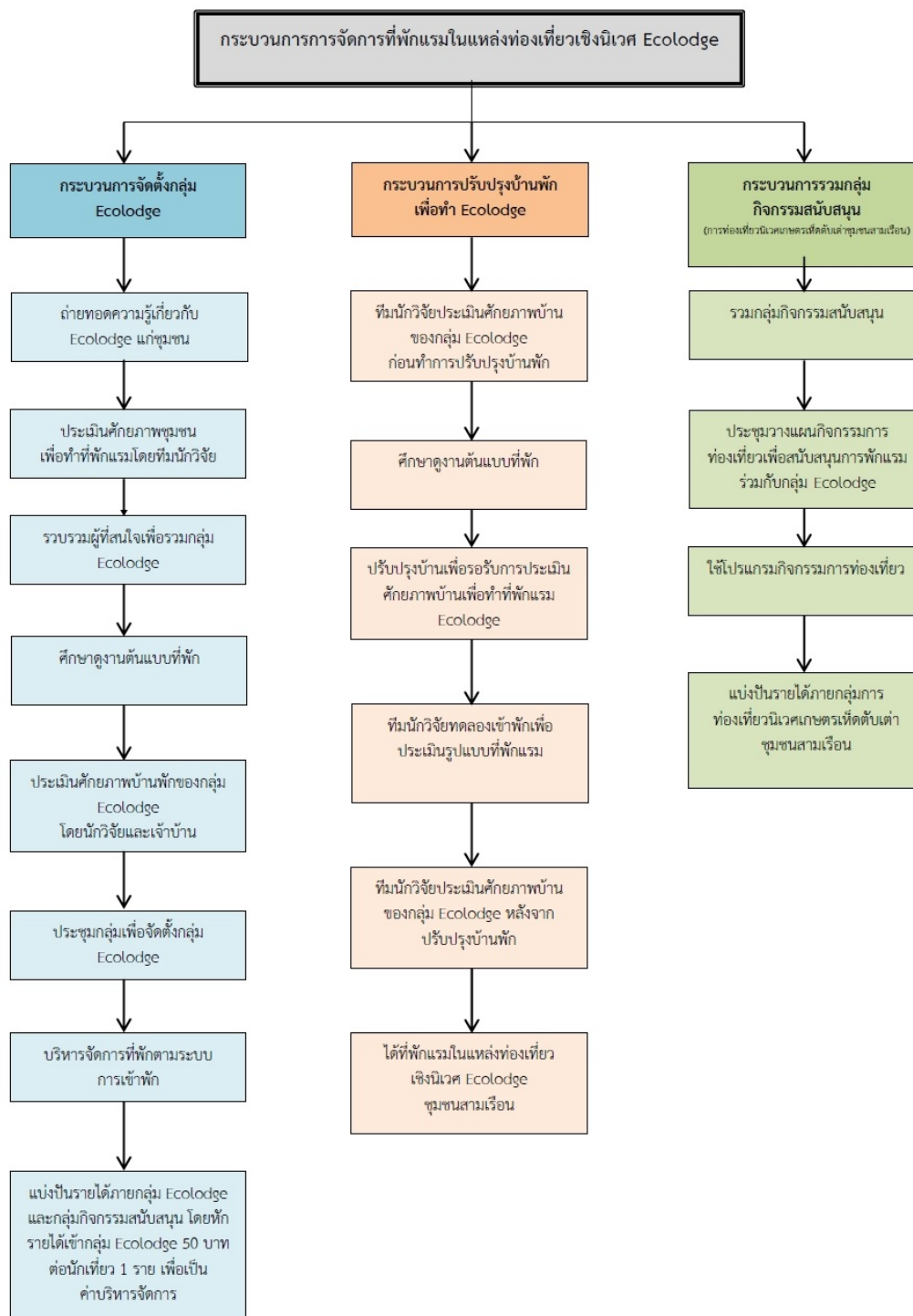
3. บ้านน้ำมัว มีสุนัขคุ่มาก ซึ่งมากไม่มีการจัดการที่ดี สุนัขอาจทำร้ายนักท่องเที่ยวได้ กิจกรรมที่ทำร่วมกันระหว่างเจ้าของบ้านและกลุ่มผู้ทดลองนั้น ยังน้อยเกินไปทำให้ไม่ได้สัมผัสวัฒนธรรมที่แท้จริง อาหารค้ำมีจำนวนเยอะเกินไป หากไม่ควบคุมจะทำให้รายรับกับรายได้ไม่สัมพันธ์กัน

ด้านการบริหารจัดการ

1. มีการจัดการกลุ่มที่อยู่ในเกณฑ์ที่ดี มีการบังคับใช้กฎ ต่างๆ ระหว่างกลุ่มผู้ทดลอง และเจ้าของบ้าน
2. มีการตรวจสอบสภาพบ้านให้พร้อมก่อนที่จะให้กลุ่มผู้ทดลองเข้าพัก มีการกำหนดลำดับของเจ้าของบ้าน การแบ่งผู้เข้าพักเป็นไปอย่างยุติธรรม
3. การกระจายรายได้และผลประโยชน์เป็นไปด้วยความยุติธรรม มีการหักค่าดำเนินงานส่วนกลาง จำนวน 50 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในกลุ่ม
4. การต้อนรับนักท่องเที่ยวค่อนข้างสมบูรณ์ มีการเก็บประวัติของผู้เข้าพัก มีการชี้แจงรายละเอียด กฎระเบียบการเข้าพัก
5. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว แต่ละกิจกรรมใช้เวลาในการเดินทางค่อนข้างนาน (กิจกรรมแต่ละฐานอยู่ไกลกัน) ทำให้เวลาหมดไปกับการเดินทาง

ภาพที่ 11 ประชุมเพื่อสรุปกระบวนการและรูปแบบการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ 12 กระบวนการจัดที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)

ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้นจะประกอบไปด้วย 3 กระบวนหลักได้แก่ กระบวนการจัดตั้งกลุ่ม กระบวนการปรับปรุงบ้านพักเพื่อทำ Ecolodge และ กระบวนการรวมกลุ่มกิจกรรมสนับสนุน (การท่องเที่ยวนิเวศเกษตรเห็ดตับเต่าชุมชนสามเรือน) ซึ่ง กระบวนการดังกล่าวได้มีการประเมินกระบวนการหลังการใช้งาน โดยประเมินทั้ง 3 กระบวนการ ผลคือ กระบวนการจัดตั้งกลุ่ม อยู่ในระดับมาก กระบวนการปรับปรุงบ้านพักเพื่อทำ Ecolodge อยู่ในระดับมาก และกระบวนการรวมกลุ่มกิจกรรมสนับสนุน (การท่องเที่ยวนิเวศเกษตรเห็ดตับเต่าชุมชนสามเรือน) อยู่ในระดับมาก ส่งผลถึงภาพรวมของรูปแบบการการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมาก

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นำเสนอกระบวนการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและได้รูปแบบการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแบ่งได้ 5 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้นำชุมชน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน กำนัน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน รวม 3 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มชาวบ้านที่สนใจทำที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) จำนวน 10 หลังคาเรือนๆละ 2 คน รวม 20 คน

กลุ่มที่ 3 กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวงานเห็ดดับเต่างามที่สามเรือน ครั้งที่ 7 จำนวน 200 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีตามความสะดวก (Convenient Sampling) พิจารณาตามสัดส่วนของประชากร หากประชากรมีจำนวนหลักพัน ควรใช้ขนาดตัวอย่างประมาณ 10% ของประชากร (ฉัตรสุมน วฤตนิธิโยธ, 2553) (กลุ่มประชากร จำนวน 2,000 คน อ้างอิงจากสถิตินักท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน ปี 2558)

กลุ่มที่ 4 กลุ่มนักศึกษาสาขาวิชาการโรงแรม จำนวน 15 คน การเลือกกลุ่มนักศึกษาสาขาวิชาการโรงแรมอันเนื่องจาก นักศึกษากลุ่มดังกล่าวมีความรู้ในหลักการจัดการที่พักและงานบริการ ผู้วิจัยให้นักศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการประเมิน เพื่อต้องการผลการประเมินมาปรับปรุงที่พักก่อนที่จะเปิดรับนักท่องเที่ยวจริงในอนาคต ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

กลุ่มที่ 5 นักวิจัยและผู้ร่วมวิจัย 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการตอบคำถามการวิจัย โดยแยกตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้
วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ได้แก่

1. งานวิจัยเรื่องโครงการแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนสามเรือน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของ บุญสมหญิง พลเมืองดี และคณะ (2558)
2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) กับกลุ่มผู้นำชุมชน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน
3. แบบสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (Focus group interview) กับกลุ่มชาวบ้านที่สนใจทำที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)
4. แบบสำรวจศักยภาพที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบไปด้วยหัวข้อการประเมิน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสิ่งก่อสร้าง/สถาปัตยกรรม/บ้านเรือน ด้านบุคคล และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยนักวิจัยและผู้ร่วมวิจัย
5. แบบสอบถาม เรื่องความต้องการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ความต้องการด้านที่พัก ระยะเวลาที่พัก กิจกรรมที่สนใจทำในระหว่างเข้าพัก และราคาที่พัก ผู้ใช้คือนักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อนำเสนอกระบวนการการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้เครื่องมือแบบประเมิน ได้แก่

1. แบบประเมินมาตรฐานที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้ใช้คือนักวิจัยและผู้ร่วมวิจัย
2. แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้ใช้คือนักท่องเที่ยว นักวิจัยและผู้ร่วมวิจัย
3. ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participative observation)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ได้รูปแบบการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้เครื่องมือแบบประเมิน ได้แก่

1. แบบประเมินกระบวนการจัดการกลุ่มที่พักในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้ใช้คือทีมนักวิจัย
2. แบบสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (Focus group interview) ผู้ใช้คือชาวบ้าน
3. ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participative observation)

การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งที่ให้ข้อมูลโดยตรง (original data) โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้คือแบบสำรวจ คือแบบสำรวจศักยภาพที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีหัวข้อการประเมิน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสิ่งก่อสร้าง/สถาปัตยกรรม/บ้านเรือน ด้านบุคคล และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มชาวบ้านที่มีความสนใจในการทำที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ภาครัฐ ผู้นำชุมชน กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตรเห็ดตับเต่าชุมชนสามเรือน ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อการสัมภาษณ์ตามหัวข้อที่กำหนดไว้ ดำเนินการสนทนากลุ่มตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสนทนานำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อกลุ่มและคืนข้อมูลการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการรวบรวม ค้นคว้า ศึกษาจากเอกสาร หนังสือ วารสาร และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) กิจกรรมทางการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ในการอธิบายลักษณะทางด้านข้อมูลส่วนบุคคล การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับข้อคำถามแบบเปิด (Open ended question) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Contents Analysis) โดยจัดกลุ่มประเด็นสำคัญ และนำเสนอข้อมูลอธิบายเป็นความเรียง ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจ

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ศักยภาพชุมชนต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัยพบว่าการสำรวจศักยภาพของชุมชนต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสิ่งก่อสร้าง/สถาปัตยกรรม/บ้านเรือน ด้านบุคคล และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้ระดับคะแนน 3.75 จัดอยู่ระดับมาก แสดงให้เห็นว่าชุมชนสามเรือนมีศักยภาพเพียงพอที่จะจัดทำที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ควรส่งเสริมให้ชุมชนจัดทำที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) เพื่อสร้างรายได้เสริมต่อครัวเรือน ให้มีการพึ่งพาอาศัย และการกระจายรายได้ในชุมชน จนชุมชนเกิดความยั่งยืนและสามารถพึ่งพาตนเองได้

ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนต่อที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประเมินความสนใจของนักท่องเที่ยว เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เป็นกลุ่มวัยทำงานซึ่งมาอายุตั้งแต่ 31-40 ปี มีกำลังในการใช้จ่ายใช้สอยและความสนใจที่จะเข้าพักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนสามเรือน และทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ชุมชนจัดขึ้น โดยคาดว่าจะใช้จ่ายกับการพักค้างแรมพร้อมทำกิจกรรม อยู่ที่ราคา 500 บาท ต่อการพักค้างแรม 1 คืน

1.2 กระบวนการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัยพบว่าการประเมินมาตรฐานที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้เกณฑ์การประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ของกระทรวงการท่องเที่ยว 10 ด้าน 31 ตัวชี้วัด ได้แก่ ด้านที่พัก (4 ตัวชี้วัด) ด้านอาหาร (4 ตัวชี้วัด) ด้านความปลอดภัย (2 ตัวชี้วัด) ด้านอภัยภัยไมตรีของเจ้าบ้านและสมาชิกในครัวเรือน (2 ตัวชี้วัด) ด้านรายการนำเที่ยว (3 ตัวชี้วัด) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (4 ตัวชี้วัด) ด้านวัฒนธรรม (2 ตัวชี้วัด) ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน (2 ตัวชี้วัด) ด้านการบริหารของกลุ่ม (6 ตัวชี้วัด) และด้านการประชาสัมพันธ์ (2 ตัวชี้วัด) ที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีผลการประเมินโดยรวมระดับมาก

ผลความพึงพอใจต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 11 ด้าน ได้แก่ด้านที่พัก ด้านอาหาร ด้านความปลอดภัย ด้านอภัยภัยไมตรีของเจ้าบ้านและสมาชิก ด้านรายการนำเที่ยว ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน ด้านการ

บริหารของกลุ่ม ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ผลการประเมินความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 รูปแบบการจัดการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการจัดการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้นจะประกอบไปด้วย 3 กระบวนหลักได้แก่ กระบวนการจัดตั้งกลุ่ม กระบวนการปรับปรุงบ้านพักเพื่อทำ Ecolodge และกระบวนการรวมกลุ่มกิจกรรมสนับสนุน (การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตรเห็ดตับเต่าชุมชนสามเรือน) ซึ่งกระบวนการดังกล่าวได้มีการประเมินกระบวนการหลังการใช้งาน โดยประเมินทั้ง 3 กระบวนการ ผลคือกระบวนการจัดตั้งกลุ่ม อยู่ในระดับมาก กระบวนการปรับปรุงบ้านพักเพื่อทำ Ecolodge อยู่ในระดับมาก และกระบวนการรวมกลุ่มกิจกรรมสนับสนุน (การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตรเห็ดตับเต่าชุมชนสามเรือน) อยู่ในระดับมาก ส่งผลถึงภาพรวมของรูปแบบการจัดการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมาก

2. อภิปรายผลการวิจัย

2.1 ศักยภาพชุมชนต่อการจัดการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการศึกษาศักยภาพชุมชนต่อการจัดการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยชุมชนตำบลสามเรือน มีทั้งหมด 8 หมู่บ้าน มีการรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชนเพื่อประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มแปรรูปเห็ดตับเต่า กลุ่มชาวนา กลุ่มกิจกรรมทางการท่องเที่ยว และกลุ่มที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อจัดทำที่พักรวมไว้รองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการ มาพักผ่อนและสัมผัสวิถีชีวิตชุมชน เรียนรู้วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชุมชน โดยที่พักรวมเชิงนิเวศ (Ecolodge) ต้องมีองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบคือ ที่ตั้งของที่พักรวมต้องเป็นพื้นที่อนุรักษ์ที่มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีความโดดเด่นและสวยงามตามธรรมชาติ มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เน้นการออกแบบอย่างกลมกลืน สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมกับพื้นที่ มีกิจกรรมที่สนับสนุนที่ทำให้เกิดการศึกษาเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติ และมีบรรยากาศที่ให้ความรู้สึกถึงเป็นมิตรและผ่อนคลาย จากการเก็บข้อมูลความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนสามเรือนในงานเห็ดตับเต่าสามเรือน ครั้งที่ 7 พบว่านักท่องเที่ยวต้องการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อมาทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน สัมผัสวิถีชีวิต และร่วมทำกิจกรรมกับชาวบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีวัฒน์ แยม

พรหม (2558) พบว่าพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ใช้บริการโฮมสเตย์ แบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งที่ต้องการมาท่องเที่ยวเน้นการพักผ่อนหย่อนใจ ด้านวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวต้องมีราคาถูก ด้านบทบาทของกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเป็นสมาชิกของครอบครัว ด้านโอกาสของการท่องเที่ยวเป็นช่วงหยุดสุดสัปดาห์ ด้านช่องทางการท่องเที่ยวเน้นการให้บริการของเจ้าบ้าน และด้านกระบวนการขั้นตอนการมาท่องเที่ยวใช้วิธีการเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนบุคคลอีกทั้งยังสอดคล้องกับ มารุต เพชรไชย (2555) พบว่า ประเภทของนักท่องเที่ยวที่มกท่องเที่ยวโฮมสเตย์เป็นนักท่องเที่ยวประเภทผู้ตาม พฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ ด้านการท่องเที่ยวแบบหาความเพลิดเพลิน แบบประสบการณ์ แบบชอบทดลอง แบบนันทนาการ และแบบให้ชีวิตแบบคนในท้องถิ่นและสอดคล้องกับวิชุดา ศิริวัฒน์ (2552) พบว่าที่พักโฮมสเตย์เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเลือกเข้าพัก นักท่องเที่ยวต้องการที่จะชื่นชมธรรมชาติที่งดงาม ต้องการศึกษาและสัมผัสวิถีชุมชน ต้องการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จากคนในสังคมและชุมชนอื่นๆ กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวจะได้รับเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวและพักแรมที่ชุมชนสามเรือนคือ กิจกรรมการชมแปลงเห็ดตับเต่าและวิธีการเพาะเลี้ยง กิจกรรมการทำอาหารและของหวานจากเห็ดตับเต่า กิจกรรมการชมรังนกกระเจาบและทัศนียภาพของชุมชน กิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรม กิจกรรมเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ภูมิปัญญา การทำขนมไทย ชมระบบนิเวศชุมชน และกิจกรรมเรียนรู้ประวัติศาสตร์แหล่งโบราณสถานในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ บุญสมหญิง พลเมืองดี (2558) โครงการแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนสามเรือน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นักท่องเที่ยวจะได้รับความสนุกสนาน และได้เรียนรู้ทักษะจากการร่วมทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวกับชุมชนสามเรือน อีกทั้งการจัดตั้งกลุ่มที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ(Ecolodge) เป็นความต้องการของชุมชน ที่ต้องการจะสร้างให้หมู่บ้านของตนเองเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างสมบูรณ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นเป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศต่ำ ไม่มีผลกระทบต่อวิถีทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้สัมผัส เรียนรู้ และเข้าใจธรรมชาติและองค์ประกอบธรรมชาติอย่างถ่องแท้ ซึ่งตรงกับนิยามการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกรมป่าไม้ (2548) ชาวบ้านในชุมชนสามเรือนต้องการให้ลูกหลานรักถิ่นฐานบ้านเกิด มีอาชีพเป็นของตนเอง เพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน และต้องการให้ชุมชนเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆของประเทศไทย

2.2 กระบวนการจัดการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กระบวนการจัดการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) โดยกลุ่มที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ชุมชนสามเรือน มีจำนวน 1 กลุ่ม ประกอบไปด้วยสมาชิกจำนวน 10 หลังคาเรือน ซึ่งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 5 และ 6 ของตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการจัดตั้งกลุ่มโดยวิธีการประชุมกลุ่มและคัดเลือกประธานกลุ่ม 1 คน และกรรมการกลุ่ม โดยมีการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบในการจัดการที่พัก โดยได้ร่างรูปแบบการบริหารจัดการโดยสมาชิกร่วมกับทีมนักวิจัย จนได้รูปแบบการบริหารจัดการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ของชุมชนสามเรือนเอง ทั้งนี้การได้มาซึ่งรูปแบบดังกล่าวได้มีการศึกษากระบวนการจัดการของที่พักรวมในแหล่งอื่นๆ ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ รุ่งอรุณ ศุภกฤตอนันต์ (2553) ได้สรุปว่าศักยภาพบ้านที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ คือ จะต้องมีย่านที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ มีกิจกรรมที่ชุมชนร่วมกันทำขึ้น มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยเน้นการบริหารจัดการกลุ่มโฮมสเตย์เพื่อพัฒนาโฮมสเตย์ให้ได้มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย และทีมนักวิจัยได้นำสมาชิกกลุ่มที่พักรวมไปศึกษาดูงานต้นแบบที่พักรวม ณ โฮมสเตย์บ้านถ้ำเสือ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดเพชรบุรี เพื่อกระบวนการจัดการที่พักแบบโฮมสเตย์ ศึกษากิจกรรมทางการท่องเที่ยว ศึกษาถึงข้อดี และข้อเสีย รวมถึงกระบวนการจัดสรรรายได้ การประชาสัมพันธ์ การต้อนรับการจัดที่พัก จากผู้ที่มีประสบการณ์ซึ่งทำให้ได้แนวทางที่ลดความเสี่ยงและแนวทางที่เหมาะสม และสามารถปฏิบัติได้จริงกับชุมชนสามเรือน

2.3 รูปแบบการจัดการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รูปแบบการจัดการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) โดยได้ศึกษาจากเอกสาร ที่พักรวมต้นแบบ และนำมาสร้างกระบวนการของชุมชน โดยออกแบบและทดลองใช้โดยกลุ่มที่พักรวม ทีมนักวิจัย ผู้นำชุมชน ภาครัฐ และนักท่องเที่ยว โดยสามารถแบ่งกระบวนการออกเป็น 3 ส่วนคือ กระบวนการจัดตั้งกลุ่มที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) กระบวนการปรับปรุงบ้านพักเพื่อทำที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) และกระบวนการรวมกลุ่มกิจกรรมสนับสนุน (การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตรเห็ดตับเต่าชุมชนสามเรือน) โดยในแต่ละกระบวนการเกิดจากการสังเคราะห์วิธีการเพื่อให้ได้กระบวนการที่เหมาะสมที่สุด เริ่มจากกระบวนการจัดตั้งกลุ่มที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) โดยการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ให้แก่ชาวบ้านและชุมชน การถ่ายทอดความรู้ เป็นขั้นตอนหนึ่งของการจัดการความรู้ (knowledge

management) ซึ่งหมายความว่า การแบ่งปันความรู้ภายในองค์กรที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลและกลุ่มต่างๆ (Quinn, Anderson, and Finkelstein, 1996) ซึ่งรวมไปถึงการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และค่านิยมของกลุ่ม การประเมินศักยภาพ คือ การประเมินทรัพยากรต่างๆที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งสามารถนำมาใช้หรือประยุกต์ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำนุบำรุง และส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยชุมชนมีความร่วมมือร่วมใจกันของกลุ่มโดยศึกษาจากต้นแบบ การสอบถาม การสังเกต และคัดเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับกลุ่มและชุมชนมากที่สุดเพื่อให้ได้มาซึ่งการ

บริหารจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) จึงได้รูปแบบการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มาใช้ในปัจจุบัน

นอกจากกระบวนการในการบริหารจัดการแล้ว กลุ่มที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ได้ออกแบบวิธีการจองที่พัก ระเบียบในการเข้าพัก คำแนะนำในการเข้าพัก และระเบียบการเปลี่ยนแปลงวันเข้าพัก โดยผู้วิจัยเป็นที่ปรึกษา แนะนำแนวทาง ให้เหมาะสมกับชุมชน เพื่อกำหนดเป็นระเบียบปฏิบัติให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน เพื่อความปลอดภัยกับนักท่องเที่ยวและชุมชน โดยยึดหลักคุณธรรม และความเท่าเทียมกันในชุมชน มีการกระจายรายได้ไปสู่กลุ่มอาชีพอื่นๆ อีกด้วย อาทิ กลุ่มกิจกรรมสนับสนุน (การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตรเห็ดตับเต่าชุมชนสามเรือน) ซึ่งจะได้รายได้จากกิจกรรมของนักท่องเที่ยวที่มาพักค้างแรม เนื่องจากนักท่องเที่ยวต้องการทำกิจกรรมและท่องเที่ยวภายในชุมชน ซึ่งกลุ่มกิจกรรมสนับสนุน (การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตรเห็ดตับเต่าชุมชนสามเรือน) จะเป็นผู้จัดการกิจกรรมต่างๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์เห็ดตับเต่า ซึ่งเป็นการกระจายรายได้จากกลุ่มที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) สู่กลุ่มอาชีพอื่นๆ รวมทั้ง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนสามเรือน

ข้อเสนอแนะ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน ควรให้การสนับสนุนเรื่องการจัดตั้งกลุ่มอาชีพสำหรับกลุ่มนาร่องที่พักแรม ได้จดทะเบียนเป็นกลุ่มอาชีพ เพื่อที่กลุ่มจะสามารถนำไปขอทุนสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้
2. ชุมชนต้องมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมเก็บเห็ดตับเต่าเมื่อยังไม่ถึงฤดูกาลของเห็ด ก็ควรจัดกิจกรรมอื่นๆ ทดแทน เช่น กิจกรรมปลูกพืชปลอดสารพิษ
3. ในด้านความปลอดภัย องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน ควรจัดหน่วยสนับสนุนเพื่อดูแลนักท่องเที่ยวในยามวิกาล

4. องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อาจจัดสรรงบประมาณ เพื่อให้กลุ่มนาร่องที่พัก
แรมได้นำไปปรับปรุงห้องสุขา และห้องอาบน้ำ เพื่อให้เพียงพอกับความต้องการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนารูปแบบ มาตรฐานที่พักแรม มาตรฐานการบริการ และมาตรฐานด้าน
ความปลอดภัยสำหรับกลุ่มนาร่องที่พักแรมให้เทียบเท่ามาตรฐานโฮมสเตย์ไทย
2. ควรศึกษาเรื่องผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบของการมีที่พักแรมในแหล่ง
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บรรณานุกรม

- กรมป่าไม้. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จากจาก <http://www.forest.go.th>. (สืบค้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2558).
- กระทรวงการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว. (2557). คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. สำนักงานกิจการโรงแรมองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กระทรวงการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว สำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว. (2558). มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย (Homestay Standard Thailand). โรงแรมแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 หน้า 5.
- โกวิท พวงงาม. (2545). การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. ม.ป.ท.
- กมลทิพย์ ประสิทธิ์นราพันธุ์. (2547). พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติเอราวัณของนักท่องเที่ยวชาวไทย จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- จิโรจ กาญจนภรณ์. (2555). การศึกษาแนวทางการออกแบบที่พักเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาที่พักในอุทยานแห่งชาติ 4 แห่ง. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉัตรสมน พงษ์นิญญ. (2553). หลักการวิจัยทางสังคม. กรุงเทพฯ : เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- ชวีสร์ อรรถสาสน์. (2549). การวิเคราะห์เพื่อหาพื้นที่ที่เหมาะสมในการพัฒนาเป็นที่พักเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทวีวัฒน์ แยมพรหม. (2558). พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ใช้บริการโฮมสเตย์ในตำบลนาวศรีอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- นิตยา อุทวัง. (2540). ความพึงพอใจของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถาบัน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิคม จารุมณี. (2535). การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรมการฝึกหัดครู. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์

- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง.
กรุงเทพฯ: 598 Print.
- นฤมล บัวจันทร์. (2551). พฤติกรรมและความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการบริหารจัดการของโรงแรม
อยุธยาแกรนด์ไฮเต็ล. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- บุญสมหญิง พลเมืองดี และคณะ (2558). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่องรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
**โครงการแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนสามเรือน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ : บริษัท เพรส แอนด์
ดีไซน์ จำกัด.
- บุษบา สิทธิการ และ สิริวัฒนา ไจมา. (2552). การปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมและสนับสนุน
**ความพร้อมของเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ในกลุ่มภาคเหนือตอนบนของ
ประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ปวีศา สิทธิสาร. (2551). การ ศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้มาเที่ยวชมนครประวัติศาสตร์
พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ปิยวรรณ คงประเสริฐ. (2551). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการเพื่อการวางแผนพัฒนาการ
ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิษณุ วงศ์เกษม. (2548). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตป่าอนุรักษ์
ภูพระบาท อำเภอบ้านฝ้อ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มารุต เพชรไชย. (2554). **ประเภทของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ :
กรณีศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลธัญบุรี.
- ยุพดี เสตพรณ. (2539). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พิธีกรรมการพิมพ์.
- รัชดา จิ่งพัฒนาดิ. (2553). **แนวทางการพัฒนาสถานที่พักแรมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**.
วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- รุ่งอรุณ ศุภกฤตอนันต์. (2553). การศึกษาศักยภาพและความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวของ
ที่พักแรมแบบโฮมสเตย์: กรณีศึกษา โฮมสเตย์บ้านลาดสมดี ตำบลกุศกร
อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2531). การพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิชุดา ศิริวัฒน์. (2552). แนวทางการบริหารจัดการที่พักทางวัฒนธรรม (Home Stay)
เพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. (2549). พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีรวรรณ ภาษาประเทศ. (2542). ความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่องานกิจกรรมนักศึกษา
ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสงขลา. รายงานการวิจัย สงขลา :
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสงขลา.
- วรรณ วะษ์วานิช. (2539). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
กรุงเทพฯ
- วาทีนี้ ไส้จ้อ (2549). ความพึงพอใจของผู้ดูแลเด็กที่มารับบริการต่อการให้บริการพยาบาล
ของห้องตรวจโรคเล็ก โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 4 ราชบุรี.
รายงานการวิจัย ราชบุรี : กรมอนามัย ศูนย์อนามัยที่ 4
- วรากรณ์ ใจน้อย และยุพิน อุ่นแก้ว. (2552). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยว
เชิงนิเวศ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- วิรงรอง มงคลธรรม. (2554). การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบโฮมสเตย์ โดยชุมชนมีส่วนร่วม
กรณีศึกษามอหินขาว. วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่, ปีที่ 3 (ฉบับที่ 4), 21-34.
- บริษัท อินฟอร์เมชั่น โพรไวเดอร์แอนด์คอนซัลแตนท์จำกัด. (2556). รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์
(Final Report) โครงการส่งเสริมการลงทุนธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
(Creative Tourism).
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2538). การตลาดเพื่อสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : บริษัทวิสิทธ์พัฒนา จำกัด.
- สิริรัตน์ นาคแป้น (2555). พฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการมาท่องเที่ยว
เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

- สุขุม คงดิษฐ์. (2555). **แนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว และที่พักที่รักษาสีเขียวและสิ่งแวดล้อม**
อุทยานแห่งชาติในจังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สงกรานต์ ฤกษ์แก้ว. (2552). **การพัฒนาศักยภาพโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ**
บ้านต้นเกลือ อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
ปีที่ 4, ฉบับที่ 8 (มกราคม-มิถุนายน 2552), หน้า 77-85
- สร้อยญา กองละเอียด. (2555). **การศึกษารูปแบบการจัดการที่พักแบบอีโครีสอร์ท (Eco Resort).**
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558).
มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย (Thailand Homestay Standard). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายัณห์ เทียนวิมลชัย. (2551). **ความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการใช้บริการของศูนย์กระจายสินค้า**
เทสโก้โลตัส อำเภอลำลูกเกด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์การบริการและเทคโนโลยี
สารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- อัจฉรา สมสวย. (2545). **ความพึงพอใจของสมาชิกต่อการส่งเสริมและการให้บริการของ**
สหกรณ์การเกษตรเมืองขอนแก่น จำกัด. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อำนาจ งามบุญรัตน์. **ที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge).** ม.ป.ป.
- Buhalis, D. (2000). **Tourism management.** International Journal to Tourism
Management.
- Fayol, H. (1923). **Industrial and general administration.** Ney Jeresy : Clikfton.
- Quinn, James B; Anderson, Philp & Finkelstein, Sudney. (1996, march - aprils). **Managing**
Professional Intellect: Making the Most of the Best. Retrieved April 17, 2017, from
http: www.researchgate.net/html.

ภาคผนวก ก
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) ครั้งที่ 1

แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview)

โครงการ การจัดการที่พักในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)

ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ครั้งที่ 1

1. ชื่อกลุ่ม.....

.....

2. โครงสร้าง หน้าที่ และตำแหน่งต่างๆ ในกลุ่ม.....

.....

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....

.....

.....

2. แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) ครั้งที่ 2

แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) โครงการ การจัดการที่พักรักษาในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งที่ 2

1. รูปแบบการวิธีการสำรวจที่พัก กฎ ระเบียบ การเข้าพัก

.....

.....

.....

2. กฎ ระเบียบการเข้าพัก ข้อห้าม.....

.....

.....

.....

3. กิจกรรมการท่องเที่ยว.....

.....

.....

.....

4. ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....

.....

.....

.....

.....

3. แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) ครั้งที่ 3

แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview)
โครงการ การจัดการที่พักในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)
ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ครั้งที่ 3

1. นำเสนอผลการจากประเมินกระบวนการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงของกลุ่มตัวอย่าง
โดยนักวิจัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับศักยภาพที่พักในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้ให้ข้อมูล.....

1. ประวัติของชุมชนสามเรือน.....

.....

.....

.....

.....

2. สภาพโดยทั่วไปของชุมชนสามเรือน.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. แบบสำรวจศักยภาพที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แบบสำรวจศักยภาพที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)

ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ชื่อเจ้าของบ้าน.....

บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ลักษณะบ้าน.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ตามที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือก

คำอธิบาย ระดับความพร้อม 5=มากที่สุด, 4=ระดับมาก, 3=ระดับปานกลาง, 2=ระดับน้อย และ 1=ระดับน้อยที่สุด

หัวข้อ	ระดับความพร้อม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
ด้านกายภาพ					
1. ในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
2. บริเวณใกล้เคียง/โดยรอบชุมชน มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
3. มีแม่น้ำ คลอง คู หนอง บึง ในชุมชน					
ด้านสิ่งแวดล้อม					
4. มีการกำจัดสิ่งปฏิกูลอย่างมีระบบ					
5. มีการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบ					
6. มีการสนับสนุนการใช้พลังงานอย่างประหยัด					

ด้านสิ่งก่อสร้าง/สถาปัตยกรรม/บ้านเรือน					
7. บ้าน กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของชุมชน เรียบง่าย					
8. มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น					
9. บ้าน อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง					
ด้านบุคคล					
10. เจ้าบ้านมีความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว					
11. ชาวบ้านในชุมชนมีความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว					
12. มีการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “ที่พักรั้ว”					
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว					
13. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน					
14. มีวัฒนธรรมของชุมชนที่มีความโดดเด่น					
15. มีประเพณีของชุมชนที่มีความโดดเด่น					

6. แบบสอบถาม เรื่องความต้องการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แบบสอบถาม เรื่องความต้องการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)

ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ตามที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือก

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ ☐ ต่ำกว่า 20 ปี ☐ 21-30 ปี ☐ 31-40 ปี
☐ 41-50 ปี ☐ 51-60 ปี ☐ 61 ปีขึ้นไป
3. อาชีพ ☐ นักเรียน/นักศึกษา ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ ธุรกิจส่วนตัว,ค้าขาย
☐ พนักงานบริษัทเอกชน ☐ ราชการ/รัฐวิสาหกิจ ☐ เกษตรกร
☐ แม่บ้าน/พ่อบ้าน ☐ เกษียณอายุ ☐ อื่นๆโปรดระบุ.....
4. รายได้ ☐ น้อยกว่า 5,000 บาท ☐ 5,000-10,000 บาท
☐ 10,001-15,000 บาท ☐ 15,001-20,000 บาท
☐ 20,001-25,000 บาท ☐ มากกว่า 25,000 บาท
5. การศึกษา ☐ ประถม ☐ มัธยม/ปวช.
☐ อนุปริญญา/ปวส. ☐ ป.ตรี
☐ สูงกว่า ป.ตรี ☐ อื่นๆโปรดระบุ.....

6. การเดินทางครั้งนี้ท่านมากับ

☐ คนเดียว

☐ ครอบครัว

☐ เพื่อน

☐ญาติ

☐ อื่นๆโปรดระบุ.....

7. หากชุมชนสามเรือนมีบริการที่พักชุมชนท่านมีความสนใจที่จะเข้าพักหรือไม่

☐ สนใจเข้าพัก

☐ ไม่สนใจเข้าพัก

8. หากต้องการเข้าพักจะพักค้างคืนกี่คืน

☐ 1 คืน

☐ 2 คืน

☐ มากกว่า 2 คืน

9. หากมาพักท่านมีความสนใจทำกิจกรรมใด

☐ พายเรือ

☐ เก็บเห็ดดับเต่า

☐ ปั่นจักรยานท่องเที่ยว

☐ ทำขนม/อาหารพื้นบ้าน

☐ ดูนกกระเจาบ

☐ อื่นๆโปรดระบุ.....

10. ราคาที่พักรวมอาหารมื้อเย็น 1 มื้อ

☐ 450 บาท

☐ 500 บาท

☐ 550 บาท

☐ 600 บาท

☐ อื่นๆโปรดระบุ.....

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

7. แบบประเมินมาตรฐานที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ประเมินก่อนการศึกษาดูงาน)

แบบประเมินมาตรฐานที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)

ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ตามที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือก

คำอธิบาย ระดับความพร้อม 5=มากที่สุด, 4=ระดับมาก, 3=ระดับปานกลาง, 2=ระดับน้อย และ 1=ระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	ระดับความพร้อม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1. ด้านที่พัก	1.1 ลักษณะบ้านพักที่เป็นสัดส่วน					
	1.2 ที่พักที่นอนสะอาด และสบาย					
	1.3 มีห้องอาบน้ำและห้องส้วมที่สะอาดมิดชิด					
	1.4 มีมุมพักผ่อนภายในบ้านหรือในชุมชน					
2. ด้านอาหาร	2.1 ชนิดของอาหาร และวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหาร					
	2.2 มีน้ำดื่มที่สะอาด					
	2.3 ภาชนะที่บรรจุอาหารที่สะอาด					
	2.4 ห้องครัว และอุปกรณ์ที่ใช้ในครัวที่ถูกต้องลักษณะ					
3. ด้านความปลอดภัย	3.1 มีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น					
	3.2 มีการจัดเวรยามดูแลความปลอดภัย					

4. ด้านอัยยาศัย โมตรีของเจ้าบ้าน และสมาชิก	4.1 การต้อนรับและการสร้างความคุ้นเคย					
	4.2 การสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ในวิถีของ ชุมชน					
5. ด้านรายการนำ เที่ยว	5.1 มีรายการนำเที่ยวที่ชัดเจนซึ่งต้องผ่านการ ยอมรับจากชุมชน					
	5.2 ข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยว					
	5.3 เจ้าของบ้านเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น หรือ ประสานงานให้มัคคุเทศก์ท้องถิ่นนำเที่ยว					
6 ด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	6.1 มีแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน หรือบริเวณ ใกล้เคียง					
	6.2 มีการดูแลแหล่งท่องเที่ยว					
	6.3 มีแผนงาน หรือมาตรการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อลดผลกระทบจากการ ท่องเที่ยว และลดสภาวะโลกร้อน					
	6.4 มีกิจกรรมในการลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และลดสภาวะโลกร้อน					
7. ด้านวัฒนธรรม	7.1 การดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น					
	7.2 การรักษาวิถีชุมชน คงไว้เป็นกิจวัตรปกติ					
8. ด้านการสร้าง คุณค่า และมูลค่า ของผลิตภัณฑ์ ชุมชน	8.1 ผลิตภัณฑ์จากชุมชนเพื่อเป็นของที่ระลึก ของฝาก หรือจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว					
	8.2 มีผลิตภัณฑ์ที่สร้างคุณค่า และมูลค่าที่เป็น เอกลักษณ์ของชุมชน					
9. ด้านการบริหาร ของกลุ่ม	9.1 มีการรวมกลุ่มของชาวบ้าน					
	9.2 มีคณะกรรมการบริหารกลุ่ม					
	9.3 กฎ กติกา การทำงานของคณะกรรมการ					

	9.4 มีการกระจายและผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม					
	9.5 ระบบการจูงจูงหน้า ลงทะเบียน และชำระเงิน ล่วงหน้า					
	9.6 รายละเอียดค่าธรรมเนียมและบริการต่าง ๆ ที่ ชัดเจน และเป็นปัจจุบัน					
10. ด้านการ ประชาสัมพันธ์	10.1 มีเอกสาร สิ่งพิมพ์ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ของชุมชน					
	10.2 มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์					

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

8. แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ตามที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือก

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ ☐ ต่ำกว่า 20 ปี ☐ 21-30 ปี ☐ 31-40 ปี
☐ 41-50 ปี ☐ 51-60 ปี ☐ 61 ปีขึ้นไป
3. อาชีพ ☐ นักเรียน/นักศึกษา ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ ธุรกิจส่วนตัว,ค้าขาย
☐ พนักงานบริษัทเอกชน ☐ ราชการ/รัฐวิสาหกิจ ☐ เกษตรกร
☐ แม่บ้าน/พ่อบ้าน ☐ เกษียณอายุ ☐ อื่นๆโปรดระบุ.....
4. รายได้ ☐ น้อยกว่า 5,000 บาท ☐ 5,000-10,000 บาท
☐ 10,001-15,000 บาท ☐ 15,001-20,000 บาท
☐ 20,001-25,000 บาท ☐ มากกว่า 25,000 บาท
5. การศึกษา ☐ ประถม ☐ มัธยม/ปวช.
☐ อนุปริญญา/ปวส. ☐ ป.ตรี
☐ สูงกว่า ป.ตรี ☐ อื่นๆโปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อมาตรฐานที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน

อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงในช่อง ☐ ตามที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือก

คำอธิบาย ระดับความพร้อม 5=มากที่สุด, 4=ระดับมาก, 3=ระดับปานกลาง, 2=ระดับน้อย และ 1=ระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1. ด้านที่พัก	1.1 ลักษณะบ้านพักที่เป็นสัดส่วน					
	1.2 ที่พักที่นอนสะอาด และสบาย					
	1.3 มีห้องอาบน้ำและห้องส้วมที่สะอาดมิดชิด					
	1.4 มีมุมพักผ่อนภายในบ้านหรือในชุมชน					
2. ด้านอาหาร	2.1 ชนิดของอาหาร และวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหาร					
	2.2 มีน้ำดื่มที่สะอาด					
	2.3 ภาชนะที่บรรจุอาหารที่สะอาด					
	2.4 ห้องครัว และอุปกรณ์ที่ใช้ในครัวที่ถูกสุขลักษณะ					
3. ด้านความปลอดภัย	3.1 มีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น					
	3.2 มีการจัดเวรยามดูแลความปลอดภัย					
4. ด้านอริยาคัย ไมตรีของเจ้าบ้าน และสมาชิก	4.1 การต้อนรับและการสร้างความคุ้นเคย					
	4.2 การสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ในวิถีของชุมชน					
5. ด้านรายการนำ เที่ยว	5.1 มีรายการนำเที่ยวที่ชัดเจนซึ่งต้องผ่านการยอมรับจากชุมชน					
	5.2 ข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยว					
	5.3 เจ้าของบ้านเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น หรือประสานงานให้มัคคุเทศก์ท้องถิ่นนำเที่ยว					
6 ด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ	6.1 มีแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน หรือบริเวณใกล้เคียง					

และสิ่งแวดล้อม	6.2 มีการดูแลแหล่งท่องเที่ยว					
	6.3 มีแผนงาน หรือมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว และลดสภาวะโลกร้อน					
	6.4 มีกิจกรรมในการลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และลดสภาวะโลกร้อน					
7. ด้านวัฒนธรรม	7.1 การดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น					
	7.2 การรักษาวิถีชุมชน คงไว้เป็นกิจวัตรปกติ					
8. ด้านการสร้างคุณค่า และมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน	8.1 ผลิตภัณฑ์จากชุมชนเพื่อเป็นของที่ระลึก ของฝาก หรือจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว					
	8.2 มีผลิตภัณฑ์ที่สร้างคุณค่า และมูลค่าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน					
9. ด้านการบริหารของกลุ่ม	9.1 มีการรวมกลุ่มของชาวบ้าน					
	9.2 มีคณะกรรมการบริหารกลุ่ม					
	9.3 กฎ กติกา การทำงานของคณะกรรมการ					
	9.4 มีการกระจายและผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม					
	9.5 ระบบการจูงจูงหน้า ลงทะเบียน และชำระเงินล่วงหน้า					
	9.6 รายละเอียดค่าธรรมเนียมและบริการต่าง ๆ ที่ชัดเจน และเป็นปัจจุบัน					
10. ด้านการประชาสัมพันธ์	10.1 มีเอกสาร สิ่งพิมพ์ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชน					
	10.2 มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์					
11. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	11.1 ฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง					
	11.2 ฐานการเกษตรปลอดสารพิษ/เก็บเห็ดดับเต่า					
	11.3 ฐานการเรียนรู้สวนกล้วยไม้					
	11.4 ฐานการเรียนรู้ประวัติศาสตร์วัดสามเรือน					

ข้อเสนอนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. แบบประเมินกระบวนการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แบบประเมินกระบวนการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)

ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ตามที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือก

คำอธิบาย ระดับความพร้อม 5=มากที่สุด, 4=ระดับมาก, 3=ระดับปานกลาง, 2=ระดับน้อยและ 1=ระดับน้อยที่สุด

กระบวนการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)	ระดับความพร้อม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
ด้านการจัดการกลุ่ม					
1. มีการประชุมเพื่อเลือกประธานกลุ่มและกรรมการกลุ่ม					
2. มีการวางแผนการทำงาน					
3. มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท					
4. มีการติดต่อสื่อสารและประสานงานภายในกลุ่ม					
5. มีการกำหนด กฎ กติกาการทำงานของกลุ่ม					
ด้านการจัดการที่พัก					
1. มีการตรวจสอบมาตรฐานที่พักก่อนการรับนักท่องเที่ยว					
2. มีการจัดบ้านพักตามลำดับ					
3. มีกำหนดระเบียบและข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว					
ด้านการจัดการรายได้และผลประโยชน์					
1. มีการจัดการผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม					
2. มีการจัดสรรเงินที่ใช้ในการบริหารจัดการกลุ่ม					
3. มีการกำหนดรายละเอียดค่าบริการที่พักอย่างชัดเจน					

ภาคผนวก ข

ภาพกิจกรรมการดำเนินการวิจัย

1. ประชุมคณะผู้วิจัยเพื่อกำหนดประเด็นการวิจัย วางแผนการดำเนินงานและเตรียมความพร้อมในการลงพื้นที่วิจัย

ภาพที่ 13 ประชุมกลุ่มนักวิจัย

2. ศึกษาข้อมูลบริบทชุมชนจากเอกสาร และการสัมภาษณ์ (in-depth interview) ผู้นำชุมชน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และชาวบ้าน

ภาพที่ 14 สัมภาษณ์รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน

ภาพที่ 15 สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 ตำบลสามเรือน

ภาพที่ 16 สัมภาษณ์ชาวบ้าน

3. ประชุมกลุ่มใหญ่โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ผู้นำชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ภาพที่ 17 การประชุมกลุ่มใหญ่

4. คณะผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อประเมินศักยภาพและความพร้อมของชุมชนด้านที่พักแรม

ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)

ภาพที่ 18 สำนวจศักยภาพที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (บ้านนายณัฐพล รื่นถวิล)

ภาพที่ 19 สํารวจศักรภาพที่พักรรรมในหล่งท่งเท่ยวเซ่งนเวศ (บํานนายสวตชั้ย ร่นชล)

ภาพที่ 20 สํารวจศักรภาพที่พักรรรมในหล่งท่งเท่ยวเซ่งนเวศ (บํานนางสาวกัรตถิ แสงท่ง)

5. ประเมินมาตรฐานที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ 21 การประเมินมาตรฐานที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ด้านที่พัก

6. เก็บแบบสอบถาม เรื่องความต้องการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในจากงานเห็นต่างงามที่สามเรือนครั้งที่ 7

ภาพที่ 22 เก็บแบบสอบถาม เรื่องความต้องการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)

ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

งานวันเห็นต่างงามที่สามเรือน ครั้งที่ 7

7. กิจกรรมศึกษาดูงานที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรม โฮมสเตย์บ้านถ้ำเสือ จังหวัดเพชรบุรี

ภาพที่ 23 กิจกรรมศึกษาดูงานที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรม โฮมสเตย์บ้านถ้ำเสือ จังหวัดเพชรบุรี

ภาพที่ 24 กิจกรรมศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน โฮมสเตย์บ้านถ้ำเสือ จังหวัดเพชรบุรี

ภาพที่ 25 แลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการจัดการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)

9. นำเสนอกระบวนการจัดการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)

ภาพที่ 26 นำเสนอกระบวนการจัดการที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)

8. กิจกรรมทดสอบกระบวนการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ 27 กิจกรรมทดสอบกระบวนการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ 28 กิจกรรมทำขนม/อาหารพื้นบ้าน (ไข่เหี้ยน้ำ)

ภาพที่ 29 กิจกรรมการเกษตรปลอดสารพิษ/เก็บเห็ดดับเต่า

ภาพที่ 30 กิจกรรมพายเรือชมนกกระจาบ

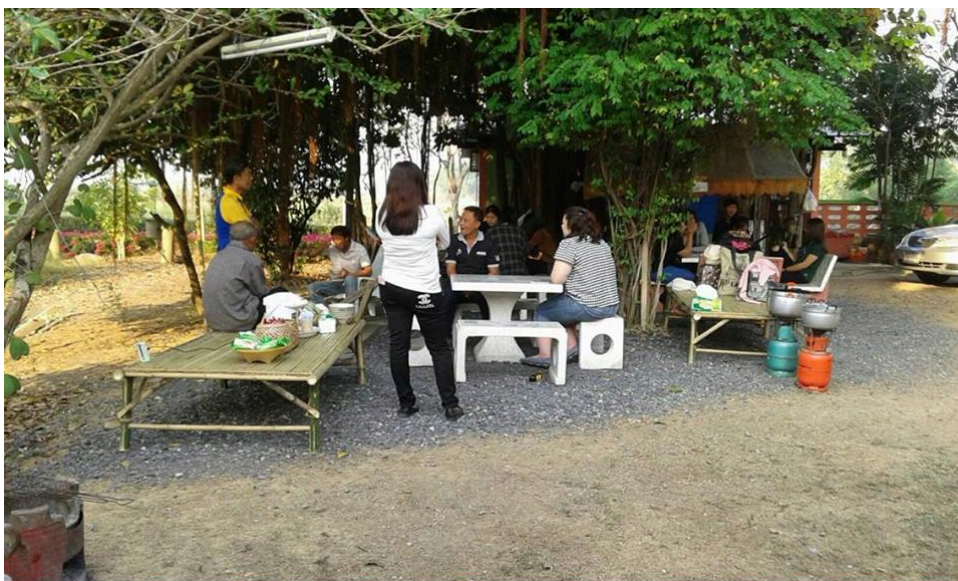
ภาพที่ 31 กิจกรรมเรียนรู้สวนกล้วยไม้

ภาพที่ 32 ที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge)

ภาพที่ 33 สนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิต

ภาพที่ 34 รับประทานอาหารร่วมกัน

10. การประชุมสรุปกระบวนการและรูปแบบการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ 35 ประชุมสรุปกระบวนการและรูปแบบการจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ 36 สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน

ภาคผนวก ค
ประวัติผู้วิจัย

ประวัตินักวิจัย

1. ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) : นางสาวพิมพ์พร พิมพ์สุวรรณ.....
 ชื่อ-สกุล (ภาษาอังกฤษ) : Miss Phimphorn Phimsuwan.....
 ตำแหน่งปัจจุบัน (ทางวิชาการ/ราชการ) : อาจารย์.....
 สังกัด/หน่วยงาน : คณะศิลปศาสตร์.....
 ที่อยู่ : 60 หมู่ 3 ตำบลหันตรา อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา 13000.....
 โทรศัพท์.....035-709-208..... โทรสาร.....035-709-208.....
 โทรศัพท์มือถือ.....062-601-6969..... E-mail : pim.catherine@gmail.com

สถานที่ติดต่อ (ที่บ้าน)

ที่อยู่ (ที่บ้าน) : 74/1 หมู่ที่ 8 ต.เทพนาค อ.บางซ้าย จ.พระนครศรีอยุธยา 13270.....
 โทรศัพท์.....062-601-6969..... โทรสาร.....

ประวัติการศึกษา (ปริญญาตรี-เอก ; สาขา และสถาบัน)

ปีที่จบการศึกษา	ระดับปริญญา	ชื่อปริญญา	สาขาวิชา	สถาบันการศึกษา
2556	โท	ศศ.ม.	การจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว	มหาวิทยาลัยนเรศวร
2548	ตรี	ศศ.บ.	การท่องเที่ยว	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

งานวิจัยที่รับผิดชอบ (กำลังดำเนินงาน) (ชื่อโครงการ แหล่งทุน และระยะเวลาดำเนินการ)

1. การจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี สกว.....
2. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการของที่พักแรมแบบประหยัด (Guesthouse) ในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี แหล่งทุน สวท.....

3. แนวทางการพัฒนาศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านการฟัง – พูด(Listening and Speaking Skills) ของผู้ให้บริการที่พักขนาดเล็ก (Guest house) ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....
ระยะเวลา 1 ปี แหล่งทุน สวพ.....

2. ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) : นางสาวเบญจพร.....เชื้อผึ้ง.....

(ภาษาอังกฤษ) : Miss Benjaporn Chuapung.....

ตำแหน่งปัจจุบัน (ทางวิชาการ/ราชการ) : อาจารย์.....

สังกัด/หน่วยงาน : คณะศิลปศาสตร์.....

ที่อยู่ : 60 หมู่ 3 ตำบลหันตรา อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา 13000.....

โทรศัพท์ : 035-709-208..... โทรสาร : 035-709-208.....

โทรศัพท์มือถือ 084-6362218..... Email : cool_izy@hotmail.com

สถานที่ติดต่อ (ที่บ้าน)

ที่อยู่ (ที่บ้าน) : 88/3 หมู่ 1 ต.ป่าจี่ อ.เมือง จ.อ่างทอง.....

ประวัติการศึกษา (ปริญญาตรี-เอก ; สาขา และสถาบัน)

ปีที่จะจบการศึกษา	ระดับปริญญา	ชื่อปริญญา	สาขาวิชา	สถาบันการศึกษา
2553	โท	ศศ.ม.	การจัดการโรงแรม และการท่องเที่ยว	มหาวิทยาลัยนเรศวร
2551	ตรี	วท.บ.	อุตสาหกรรมอาหาร และการบริการ	มหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนดุสิต

ภาระงานในปัจจุบัน (งานประจำที่รับผิดชอบ)

ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต...สาขาวิชาการโรงแรม อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์

งานวิจัยที่รับผิดชอบ (กำลังดำเนินงาน) (ชื่อโครงการ แหล่งทุน และระยะเวลาดำเนินการ)

1. การจัดการที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecolodge) ตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระยะเวลา 1 ปี.....

ข. ผลงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ (ต่อสาธารณชน, ชุมชน, กลุ่มเกษตรกร ฯลฯ)

1. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนสามเรือน อำเภอ
บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แหล่งทุน: สำนักงานกองทุนวิจัยและสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

2. การเตรียมความพร้อมของพนักงานโรงแรมแผนกแม่บ้านเพื่อรองรับการเคลื่อนย้าย
แรงงานเสรีในประชาคมอาเซียน : คณะศิลปศาสตร์ ม.เทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ระยะเวลา 1 ปี

3. การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับที่พักสัมผัสวัฒนธรรมในพื้นที่ตำบลท่าคา อำเภออัมพวา
จังหวัดสมุทรสงคราม : สถาบันวิจัยและพัฒนา ม.เทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

3. ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย): นางสาวธาริดา สกุลรัตน์

ชื่อ-สกุล (ภาษาอังกฤษ) : Miss. Tharida Sakulrat

ตำแหน่งปัจจุบัน (ทางวิชาการ/ราชการ) : อาจารย์

สังกัด/หน่วยงาน คณะศิลปศาสตร์

ที่อยู่ : 60 หมู่ 3 ตำบลหันตรา อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา 13000

โทรศัพท์ 035-709-208 โทรสาร 035-709-208

โทรศัพท์มือถือ 098-395-5501 E-mail : tharida.tan@hotmail.com

สถานที่ติดต่อ (ที่บ้าน)

ที่อยู่ (ที่บ้าน) : 260/18 ซ.สมบุญพัฒนา 2 แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ

โทรศัพท์ 084-6362218 โทรสาร

ประวัติการศึกษา (ปริญญาตรี-เอก ; สาขา และสถาบัน)

ปีจบการศึกษา	ระดับปริญญา	ชื่อปริญญา	สาขาวิชา	สถาบันการศึกษา
2554	โท	ศศ.ม.	การจัดการโรงแรม และการท่องเที่ยว	มหาวิทยาลัยนเรศวร
2548	ตรี	คศ.บ.	คหกรรมศาสตร์ ทั่วไป	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลพระนคร

4. ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย): นางสาวชาสินี สำราญอินทร์

ชื่อ-สกุล (ภาษาอังกฤษ) : Miss. Chasinee Samranin

ตำแหน่งปัจจุบัน (ทางวิชาการ/ราชการ) : อาจารย์.....
 สังกัด/หน่วยงาน คณะศิลปศาสตร์.....
 ที่อยู่ : 60 หมู่ 3 ตำบลหันตรา อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา 13000.....
 โทรศัพท์ 035-709-208 โทรสาร 035-709-208.....
 โทรศัพท์มือถือ 082-529-6702 E-mail : pui_b@hotmail.com.....

สถานที่ติดต่อ (ที่บ้าน)

ที่อยู่ (ที่บ้าน) : 8/172 ต.สำโรงเหนือ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ.....
 โทรศัพท์ 082-529-6702 โทรสาร.....

ประวัติการศึกษา (ปริญญาตรี-เอก ; สาขา และสถาบัน)

ปีที่จบการศึกษา	ระดับปริญญา	ชื่อปริญญา	สาขาวิชา	สถาบันการศึกษา
2557	โท	ศศ.ม.	ภาษาไทย	มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ
2551	ตรี	ศศ.บ.	ภาษาไทย	มหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนดุสิต

งานวิจัยที่รับผิดชอบ (กำลังดำเนินงาน) (ชื่อโครงการ แหล่งทุน และระยะเวลาดำเนินการ)

การพัฒนาแบบฝึกการอ่านร้อยกรองเป็นทำนอง (เพลงเรือ) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่
 1-6 โรงเรียนวัดไผ่โสมนรินทร์ และโรงเรียนเทศบาลวัดตองปุ ตำบลบ้านเกาะ อำเภอพระนครศรีอยุธยา
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ผู้ร่วมวิจัย).....